

Norsk Arbeidsmandsforbunds
36. ordinære landsmøte
5.-9. mai 2007
PROTOKOLL

Felleskapet -
vår styrke

Protokoll

Norsk Arbeidsmandsforbunds

36. ordinære landsmøte 5.-9. mai 2007

331.81(481)2

ArHL

2.ex

Forord

Denne protokoll gir et kronologisk referat av forhandlingene ved Norsk Arbeidsmandsforbunds 36. ordinære landsmøte. Møtet ble avholdt i Oslo 5. - 9. mai 2007. Under landsmøtet ble det laget referat for hver dag. Referatet ble trykket opp og utdelt til representantene. Det var anledning til å komme med merknader og foreslå rettelser i de enkelte dagreferater. Rettelsene er tatt hensyn til ved redigeringen av den endelige protokoll.

Innsendte forslag som ble tatt opp på landsmøtet er gjengitt under det punkt på dagordenen hvor de ble behandlet. Andre framsatte forslag er gjengitt i tilknytning til forslagstillernes innlegg.

Debattinnleggene er gjengitt i konsentrert form - unntatt i de tilfeller der manus er levert referentene i forkant.

Deltakerlisten er tatt inn til slutt i protokollen.

Referenter: Geir Øvrevik, Jan Herdal

I tillegg til korrigeringsreferentene har foretatt etter forslag de fikk under landsmøtet, er det kontrollert mot den førte møteprotokollen og videoopptak av landsmøteforhandlingene.

Innhold

Åpningsmøtet lørdag 5. mai	6
Minnetalet	6
Gjestene ønskes velkommen	10
Hilsen fra de innenlandske gjestene	11
Hilsen fra de utenlandske gjestene	13
Ettermiddagsmøtet lørdag 5. mai	16
Dagsorden pkt. 1 – Åpning og konstituering	16
Forbundslederens åpningstale	16
Fullmaktskomiteens innstilling	28
Navneopprop	28
Dagsorden	29
Forretningsorden	29
Valg av dirigenter, sekretærer og komiteer	30
Dagsorden pkt. 2 – Regnskap og revisjonsrapport	33
Dagsorden pkt. 3 – Beretning for 2003, 2004, 2005 og 2006.	38
Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene	40
Formiddagsmøtet søndag 6. mai	48
Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene forts.	52
Ettermiddagsmøtet søndag 6. mai	64
Dagsorden pkt. 5 – Den faglige situasjonen	64
Debatten	71
Sosial dumping – Paneldebatt	76

Formiddagsmøtet mandag 7. mai	87
Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene forts.	87
Dagsorden pkt. 6 – Forbundets handlingsprogram.	103
Ettermiddagsmøtet mandag 7. mai	108
Norsk Folkehjelp	108
Dagsorden pkt. 6 – Forbundets handlingsprogram forts.	110
Dagsorden pkt. 7 – Diverse innkomne forslag	115
Formiddagsmøtet tirsdag 8. mai.	121
Dagsorden pkt. 8 – Den politiske situasjonen.	121
Debatten	125
Dagsorden pkt. 7 - Diverse forslag forts.	133
Ettermiddagsmøtet tirsdag 8. mai	141
Dagsorden pkt. 9 – Valg	143
Hedersprisen	156
Formiddagsmøtet onsdag 9. mai.	157
Politiske uttalelser	157
Dagsorden pkt. 10 – Bevilgninger	160
Dagsorden pkt. 6 – Forbundets handlingsprogram forts.	160
Dagsorden pkt. 11 - Avslutning	166
Landsmøtets deltakere	168
Talerliste	175

Åpningsmøtet lørdag 5. mai

Landsmøtets åpning

Ved åpningen av Norsk Arbeidsmandsforbunds 36. ordinære landsmøte i Folkets Hus i Oslo presis kl. 11.00 lørdag 5. mai, fremførte skuespillere, sangere og musikere et spesialskrevet stykke kalt: «Felleskapet – de umuliges styrke». Stykket besto av sanger, sketsjer og videoklipp med glimt fra aktuelle problemstillinger for mange av de store yrkesgruppene som er organisert i NAF. Spørsmål som «gratispassasjerer» til avtalefestet lønn, underbetalte yrkesgrupper, kvinnediskriminering og useriøse firmaer i rengjøringsbransjen, var blant de temaer som ble berørt.

Fremføringen ble etterfulgt av langvarig applaus.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* takket deltakerne for innsatsen. Hjertelig takk til dere alle! Dere har satt landsmøtet i god stemning ved åpningen, sa forbundslederen, som overrakte blomster til alle medvirkende. Hun opplyste at de skuespillere/sangere som medvirket var: Aina Beate Gundersen, Monica Leander og Frank Skovrand. Musikere var Jens Thoresen, Rune Arnesen, Håkon Kvidal og Richard Johnsen. Manusforfatter og regi var ved Hans Petter Thøgersen. Film og video var produsert av Jacob Hultgren, LO-media og Knut Jeppson. Lyd/lys var Oslo Kongressenter ansvarlig for, og produsent og regi for hele programmet var AOF i Norge v/Terje Havrøy.

Minnetalen

Forbundsleder *Erna C. Dynge* holdt følgende minnetale:

Kjære landsmøte!

Felleskapet og samholdet er selve livsnerven i vårt forbund og i vår bevegelses engasjement og holdninger. Det er de tuseners innsats lokalt og sentralt, som gjennom historiens gang har gitt vår bevegelse nødvendig styrke til å gjennomføre reformer og framforhandle løsninger til det beste for fellesskapet. Mange har nedlagt betydelig innsats for at vi alle skulle få bedre kår både i fritid og arbeidsliv, og ikke minst for en sterkere fagbevegelse. Mange har på ulikt vis bidratt til de oppnådde resultater, uten å ha mottatt noen stor honnør for sin innsats. Mange går bort i stillhet uten stor oppmerksomhet. Noen også i så altfor tidlig alder.

I landsmøteperioden har det vært tungt å ta i mot budskap om at vi har mistet gode fagforeningskamerater og venner, og våre tanker går først og

fremst til deres nærmeste etterlatte. Siden sist vi var samlet til landsmøte har 1660 av våre medlemmer gått bort.

Mange av oss sitter igjen med varme og gode minner etter kameraters bortgang. Minner som gir oss nødvendig styrke i det videre arbeidet. Alle fortjener de den samme ære og honnør fra landsmøtet og fagbevegelsen. Det er ikke mulig å nevne alle ved navn, men de er alle med i våre tanker når jeg framhever noen få som representanter for de mange som har gått bort de siste 4 årene.

Arna Karlsson, døde 27. november 2004. Arna ble ansatt som kontorsekretær i nordlandsavdelingen i 1972. Hun kom fra renholdsbransjen og var aktiv i styret i Mo Arbeiderforening. Arna var tillitsvalgt for de kontoransatte i avdelingen og hun satt i avdelingsstyret i Nordland. Arna var også en periode medlem av forbundets forhandlingsutvalg for renhold. Vi minnes Arna som en trofast og aktiv kvinne som alltid stilte opp for andre, når behovet var der.

Ludvik Wangsmo, døde 14. februar 2005. Ludvik var anleggsarbeider i sine yngre dager og kom til forbundets hovedkontor i 1963 for å drive fram velferdstiltak ute på kraftanleggene. I 1965 ble han agitasjonssekretær i forbundet og var mye ute på reise rundt omkring i landet. Han tok LO skolen i 1957 og ble valgt inn i forbundets landsstyre i 1959. I 1966 ble han saksbehandler for anleggssaker og året etter ble han valgt som anleggssekretær på landsmøtet. I perioden 1971 fram til han gikk av med pensjon i 1982, var han forbundets hovedkasserer. Vi vil huske Ludvik for hans gode humør, som en kunnskapsrik historieforteller i god, tradisjonell rallarstil. Han var en tillitsmann av den gode gamle skolen.

Sverre Valseth, døde 13. oktober 2005. Sverre var i mange år leder av Norsk Arbeidsmandsforbund avdeling 8 Sør-Trøndelag, han var også tillitsvalgt og leder av Orkdal vegarbeiderklubb. Vi husker han som en engasjert landsmøtedeltaker på flere av forbundets landsmøter. Sverre var aktiv i disse vervene helt til han gikk av med pensjon i 2003, etter over 30 års aktivitet i forbundet. Han fikk også forbundets diplom for særlig aktivt og dyktig faglig arbeid.

Tidligere forbundssekretær *Ruth Samuelsen døde den 7. november 2006*, bare 61 år gammel. Budskapet kom uventet, selv om vi visste at hun slet med

helseproblemer i de seinere år. Ruth kom inn i forbundet i 1977, etter å ha gått tilbake til arbeidslivet etter flere år som hjemmearbeidende husmor. Hun var opptatt av både hus og hjem og fagforeningsarbeid. Ruth var den første lederen av renholdsgruppa i Fredrikstad og var med på å bygge opp forbundets arbeid i regionen. Hun ble deretter styremedlem i NAFs avdeling Østfold/Vestfold, hvor hun også var nestleder gjennom flere år. På forbundets landsmøte i 1987 ble hun valgt til forbundssekretær med hovedansvar for renholdssektoren. Dette vervet hadde hun inntil hun fratrådte på grunn av helsen i 2001. I 2002 mottok hun forbundets 25-års medlemsnål. Ruth var en fargerik personlighet med mange interesser. Hun var også et positivt og varmt menneske som alltid hadde et smil om munnen. Det står stor respekt og verdighet av hennes innsats - i forbundets og i fagbevegelsens tjeneste, og vi vil huske henne som et flott og varmt menneske.

Johan Klunderud, døde 9. oktober 2005. Johan ble medlem av Norsk Arbeidsmandsforbund i 1973. Han var leder i avd. 2 Akershus i 12 år og var hovedtillitsvalgt i Statens vegvesen i samme periode. Han var også medlem av forbundsstyret i to landsmøteperioder. Vi husker Johan som en mann med klare visjoner. Han var en tillitsvalgt som alltid stod på de svakes side i samfunnet og som satte seg i respekt gjennom mange år som tillitsvalgt.

Terje Valås, døde 3. januar 2006. Terje kom tidlig med i fagforeningsarbeid og var klubbleder for anleggsarbeiderne hos Røstad entreprenør i mange år. Han var leder av tidligere avdeling 23 Nord Trøndelag i perioden 1981 -1988. Han satt to perioder i landsstyret for maskin og var også forbundsoppnevnt i tilknytning til prøvenemnda for anleggsmaskiner. Vi vil minnes Terje som en omgjengelig og blid gutt som alltid var positiv i sin væremåte. Han gikk bort så alt for tidlig, i en alder av 49 år.

Endre Øygarden, døde 10. november 2006. Endre hadde lang fartstid både som maskinfører i Vegvesenet og som tillitsvalgt i Norsk Arbeidsmandsforbund. Han var hovedtillitsvalgt i Vegvesenet i 12 år, og han hadde en rekke verv i Telemarksavdelingen av forbundet. Han hadde også tillitsverv både som medlem av forbundets landsstyre og som medlem av forbundsstyret. I år 2000 ble han ansatt som distriktssekretær i avdeling 12 Telemark. Vi vil huske Endre som en fagforeningskamerat og medarbeider med godt humør og som alltid sto på når det gjaldt. Hans engasjement og kunnskap var en viktig inspirasjon for mange av oss i fagbevegelsen, som vi vil ta med oss videre.

Ernst Ditløvsen, døde den 23. desember 2006. Han var klubbformann hos Norwegian Contractors på 70-tallet og leder av Rogaland Arbeidsmandsforbund i flere år før han i 1981 ble ansatt som regionalt verneombud i forbundet. Denne stillingen hadde han fram til han ble pensjonist i 2000. Mange anleggsarbeidsplasser i Rogaland fikk ofte besøk av denne humorfylte nordlendingen. Vi vil huske han som en dyktig tillitsvalgt og medarbeider, som alltid talte forbundets sak når det gjaldt som mest.

Vi takker alle de som er gått bort for godt kameratskap, og som Arne Paasche Aasen sier i sitt dikt «Livets spor»:

Så du no' skjønnere vide om jord –
enn et ansikt der livet har satt sine spor?
Møtte du noen gang mildere vår
Enn grånende hår?

Spør ikke da hva han brakte det til
Om han vant eller tapte i dagens spill.
Best kan du se for en mann han var
På børa han bar.

Best vil han tegne seg av i ditt sinn
Når du vet at han helt satte kreftene inn.
Bedre enn gravtalers pene ord
– er livets spor

Vi hedrer dem alle! Jeg vil be landsmøtet reise seg, og i verdig stillhet minnes alle våre fagforeningskamerater som har gått bort i perioden.

Gjestene ønskes velkommen

Forbundsleder *Erna C. Dynge* ønsket så gjestene fra inn- og utland velkommen og presenterte dem alle:

HEDERSGJESTER

Arnfinn Nilsen	tidligere forbundsleder
Anders B. Rodal	tidligere nestleder, seksjonsleder privat sektor
Toralf Årdal	tidligere seksjonsleder statlig sektor
Ola Tuven	tidligere hovedkasserer
Kjell Edvard Fixdal	tidligere hovedkasserer
Kjell Holst	tidligere forbundssekretær

INNENLANDSKE GJESTER

Landsorganisasjonen i Norge	Roar Flåthen Bente Halvorsen Harald Karlsen, revisjonskontoret
LO Stat	Tone Sønsterud
Norsk Tjenestemannslag	Jon Leirvaag
Fellesforbundet	Kjell Bjørndalen Halvor Langseth
Norsk Transportarbeiderforbund	Per Østvold
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund	Johnny Hagen
Norsk Treindustriarbeiderforbund	Ole Kristian Paulsen
Fagforbundet	Stein Gundersen
Handel og Kontor i Norge	Peggy Hessen Følsvik
Norsk Jernbaneforbund	Knut Svardal
EL & IT-forbundet	Vidar Hennem
Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	Eli Ljunggren
Forbundet for Industri og Energi	Torbjørn Teigland
LO Media	Nicolaas Kippenbroeck
AOF	Bente Gyp Wilhelmsen
Det norske Arbeiderparti	Finn Jota
Sosialistisk Venstreparti	Audun Lysbakken
AUF	Gharakhani Masud
Sparebank1	Ragne Steensrud

SPESIELT INVITERTE GJESTER

Olav Lund	LOs distriktssekretær
Elisabeth Haaversen	LOs distriktssekretær
Lars Børseth	LO stats distriktssekretær
Runar Sjøstad	Distriktssekretær, permisjon

UTENLANDSKE GJESTER

Dansk Funktionærforbund	John Dybart
SEKO / Nordiska Väg och anleggsarbetareunionen	Thomas Brännström
Svenska Byggnadsarbetareförbundet	Jörgen Eriksson
Nordisk Bygg og Trearbeiderføderasjon	Steinar Karlsen
Rakennusliitto (Finsk Bygningsforbund)	Matti Harjuniemi
Industriegewerkschaft IGBCE, Tyskland	Michael Wolters

Hilsen fra de innenlandske gjestene

Forbundsleder *Kjell Bjørndalen* i Fellesforbundet fikk ordet for å hilse fra de innenlandske gjestene. Bjørndalen takket for invitasjonen og for anledningen til å hilse på vegne av de innenlandske gjestene, noe han så på som en stor ære. Han sa det skulle bli spennende å følge landsmøtet. Arbeidsmandsforbundet har alltid spilt en viktig rolle i norsk fagbevegelse. Forbundet har stolte tradisjoner som er viktige å videreføre.

Apropos tradisjoner ville han ta et lite historisk tilbakeblikk. Arbeidsmandsforbundet og Fellesforbundet har mye felles historie å se tilbake på, forbundene har stort sett fulgt hverandre fra tidenes morgen. Årstallet 1907, for hundre år siden, har begge forbund grunn til å minnes. Daværende Jern- og Metall fikk da gjennomslag for Verkstedsoverenskomsten som seinere er blitt kalt fagbevegelsens grunnlov. Minstelønnsatser ble fastsatt og organisasjonsretten anerkjent. Regler og avtaler som skulle gjelde for norsk arbeidsliv ble knesatt, og dette skulle reguleres gjennom forhandlinger mellom sentrale parter. Fagbevegelsen ble noe mer enn spredte grupperinger med lokale avtaler.

Men i 1907 fikk vi også en av de største arbeidskonflikter i begynnelsen av det forrige århundre. Arbeidsmandsforbundet som den gang organiserte arbeiderne i treforedlingsindustrien gikk til lønnsaksjon ved Borregaard og Union fra 1. mai. Arbeidsgiverne svarte med å si opp alle, både organiserte og uorganiserte. Rundt 6.000 arbeidere ble rammet. Men det gikk ikke mange dager før ledelsen i forbundet og arbeidsgiverne forhandlet seg fram til en ny tariff som ble en stor seier. Det virket også som springbrett for rekrutteringen til Arbeidsmandsforbundet som på kort tid økte medlemstallet med

cirka 300 prosent. En drivende kraft i det arbeidet var anleggsarbeideren og agitatorens Hans Berntsen, som var med på å stifte ikke mindre enn ca. 400 fagforeninger.

De som stod i spissen for Arbeidsmandsforbundet, Jern og Metall og de øvrige forbundene i 1907, var unge og viljesterke tillitsvalgte med blikket rettet framover. De bygde nye veier og broer i norsk arbeidsliv for å bedre arbeidernes lønns- og arbeidsvilkår. Det er et ordtak som sier: «Følg med tiden, men ikke med strømmen, for strømmen går alltid nedover.» Enkelte ganger må en styre motstrøms, og det gjorde disse pionerene. Frukten av deres innsats nyter vi godt av i dag.

Hvorfor trekker jeg fram dette? Jo, akkurat som pionerene i 1907 tok pulsen på sin samtid og fanget opp den tids utfordringer, må vi i dag gjøre det samme. Vi mangler så visst ikke utfordringer. De spenner langt videre enn de rent lønnsmessige. Vi ser globaliseringen av industri og næringsliv hvor produksjon flyttes dit hvor det er billigst, og store internasjonale aktører kaster sine øyne på Norge. Arbeidsmarkedet er i store forandringer med blant annet arbeidsinnvandring og problemer med sosial dumping. Vi konfronteres med politiske krefter her i landet som går inn for liberalisering på de fleste felter. Fremskrittspartiet vil skru klokka tilbake til tida før 1907 da vi ikke hadde sentrale tariffavtaler, men bare bedriftsvis avtaler. Vi ser dessuten at arbeidsgiverne organiserer seg i større og mer slagkraftige grupperinger.

Alt dette påvirker oss i fagbevegelsen. Både politisk og organisasjonsmessig må vi gi svar på de mange utfordringer vi konfronteres med – og da må vi ofte våge å tenke nytt, sjøl om det kan rukke ved både strukturer og tradisjonelle oppfatninger. Medlemmenes interesser må stå i fokus. Selve organisasjonsformene er bare redskaper for å fremme interessene. Nettopp derfor vil jeg gi honnør til Erna som har vært med på å reise en diskusjon om organisasjonsstrukturen i fagbevegelsen. Nå tror vel jeg at det er et stykke fram til et forbundsløst LO som du har tatt til orde for, men diskusjonen er viktig. Fellesforbundet er et resultat av denne diskusjonen i de forbund som har valgt å gå sammen i en større enhet. Hvilke strategier Arbeidsmandsforbundet velger, skal ikke jeg blande meg opp i. Det er deres sak. Men at du ønsker deg et forbundsløst LO, Erna, ja, det er kanskje ikke så underlig. Arbeidsmandsforbundet var jo i sin tid et LO i miniatyr. Svært mange av dagens forbund har sitt utspring fra dette forbundet, blant annet Fagforbundet og flere av de forbundene som i dag er Fellesforbundet.

Uansett skal det bli interessant for oss innenlandske gjester å følge dette landsmøtet og drøftingene her, både når det gjelder politikk, faglige spørsmål og organisasjon. Dere kommer til å gjøre mange vedtak av betydning for

medlemmene. Deres stemme vil bli hørt. Jeg er sikker på at det overordnede mål for dere vil være å arbeide til beste for det enkelte medlem.

Jeg sier: «Good luck!» Til orientering: – Det er engelsk og betyr lykke til med landsmøtet!

Hilsen fra de utenlandske gjestene

Erna C. Dyrge ga ordet til *John Dybart* i Dansk Funktionærforbund, som hilste på vegne av de utenlandske gjestene. Han takket for invitasjonen og sa at det var en stor glede å kunne hilse på vegne av alle utenlandske gjester. Han fremhevet at Arbeidsmandsforbundet var en meget aktiv deltaker i det nordiske faglige samarbeidet gjennom SUN. Han pekte på at Erna C. Dyrge er nestleder i den nordiske organisasjonen som teller over 100.000 medlemmer. I SUN har våre forbund i mer enn 60 år samarbeidet innenfor bl.a. rengjørings og vaktbransjene på nordisk plan. Vi utveksler hele tiden erfaringer om avtaleforhold, miljø- og sikkerhetsbestemmelser og mange andre emner som er til gagn for bransjenes nordiske utvikling. Som jeg har nevnt tidligere har Norsk Arbeidsmandsforbund gjennom alle disse år vært en riktig god samarbeidspartner, noe jeg ved åpningen av dette forbundets 36. ordinære landsmøte gjerne vil takke dere for. Jeg kan med glede fremheve at der langt utover Norges grenser er lagt merke til den meget stigende organisasjonsprosenten som det er på vaktområdet i Norsk Arbeidsmandsforbund. Det er riktig flott gjort. Det faglige, politiske og kulturelle samarbeidet mellom de nordiske land går på tvers av våre landegrenser i et utall av foreninger, hvor det knyttes sterke vennskapsbånd som gir styrke og næring for det nordiske samholdet. De nordiske landene rangerer høyt over mange andre land hva angår faglige og politiske forhold, i vekst og velferd i samfunnet som helhet og for den enkelte borger. Vi står sammen om å bringe de nordiske velferdsmodeller ut i europeisk og internasjonal sammenheng, velferdsmodeller som sikrer de enkelte lands borgere et demokratisk styre og et liv i fred og vennskap.

På det kulturelle området har vi også mye til felles. Vi tenker og føler på samme måte, selvfølgelig i respekt for de forskjeller vi nå engang har i våre respektive land – men sett i det globale perspektiv, oppleves vi av verden rundt oss som en enhet. Dette forhold gjelder det også i fortsettelsen om å bevare og styrke.

I all beskjedenhet er det min oppfatning at SUN klart har gitt sitt bidrag for en bevaring og styrking av det nordiske samarbeidet. I de øvrige internasjonale faglige organisasjoner er det ikke uten betydning hva de nordiske landene mener – ikke som et enkeltstående land, men som en samlet enhet,

hvilket dokumenterer omverdenens syn på Norden som et samlet område med mer enn 18 millioner innbyggere.

I vår del av verden kan vi leve i trygghet, noe som ikke en tilfeldighet. Vi har hatt våre faglige og politiske kamper for å oppnå de velferdsmodeller som vi i dag kan høste fruktene av. Velferdsmodeller, hvor den enkelte borger ikke blott overlates til fattigdom og armod, men kan benytte seg av det sikkerhetsnett som fagforeningene og samfunnet har spredt ut under oss. Slik skal det også være for våre etterkommere, og derfor må vi i fagbevegelsen fortsatt være våkne overfor tendenser i det politiske system, som har et mer liberalt synspunkt og som ønsker en minimumsstat innført.

Det er et samfunn hvor de få får mer, mens de fleste får mindre. Synspunkter i liberale kretser er at faglige organisasjoner ikke skal blande seg inn i det politiske arbeidet, men bare konsentrere seg om å inngå overenskomster for sine medlemmer. Jeg vil kalle dette et forkvaklet synspunkt. For uten de fagorganisertes innblanding, ville våre samfunn og samfunnsdebatten hadde sette annerledes ut enn idag. De faglige organisasjoner skal ikke stilltiende se på at de velferdsmodeller som våre foreldre bygget opp, langsomt skal bli uthult.

Et rikt samfunn er kjennetegnet av at de sterke skuldrene også skal bære de største lassene. Derfor skal de faglige organisasjonene alltid være i fremste linje, klar til kamp – faglig så vel som politisk – mot undergraving av tilkjempede rettigheter. Gjennom dialogen er det skapt en tradisjon for å snakke sammen – borgere med staten og arbeidstakerne overfor arbeidsgiverne. Slik at det ikke i mange andre land utenom Norden, hvilket vi dessverre ser alt for ofte.

Forfølgelse av borgere og faglige tillitsvalgte i noen land mer en regel enn unntaket og det er for meg ingen tvil om at vi i Norden i samarbeid med internasjonale organisasjoner, må gå ut mot de overgrep som fortsatt finner sted.

La meg blott nevne ett eksempel om et konsern som også har aktiviteter her i Norge, nemlig Group 4 Securior. Konsernet, som opprinnelig var danskeiet, men som nå har sitt hovedkvarter i London, er for tiden under kraftig beskyldning av den samlede verdens fagbevegelse. Fra USA i vest til Indonesia i øst, fra England i nord til Uganda i sør kommer eksemplene på overgrep. Alle steder meldes det om overtredelse av menneskerettighetene. I Athens internasjonale lufthavn er 109 vektere som utfører sikkerhetskontroll blitt bortvist uten lønn og rettigheter fra sitt arbeid, da de krevde at Group 4 Securior AS skulle følge de minimumsregler om lønns- og ansettelsesforhold, som det greske parlamentet har lovfestet.

I Estland, som bare har 1,3 millioner innbyggere, har Group 4 Securior AS

ansatt 4.000 vektere. Selskapet motarbeider systematisk våre kolleger i Estland i arbeidet med å organisere arbeiderne slik at organisasjonsprosenten er et stort null. For å forsøke å narre fagbevegelsen utenfor Estland til å tro at alt var i orden, tilmeldte Group 4 ledelsen i Tallinn en høytstående arbeidsleder i stedet for en vekter til det europeiske samarbeidsutvalget, men det holdt bare til vi fra SUNs vaktseksjonsledelse hadde en delegasjon i Tallinn, hvor vi ved selvsyn erfarte hvor elendig selskapet behandler sine ansatte. Deres amerikanske datterselskap Wackenhut er også i søkelyset for å forfølge de ansatte som kjemper for bedre lønninger, anstendige arbeidsforhold og retten til organisering. Foreløpig har 18 land meldt om konsernets overtredelse av menneskerettighetene, om vold, om rasisme og om forfølgelse av faglige aktive. Flere land klager over at rikets sikkerhet er satt på spill.

Sikkerheten halter nemlig på de atomkraftverk og fengsler som selskapet er satt til å bevokte, dette fordi personalet er for dårlig utdannet og for dårlig lønnet og derfor sier opp jobbene så hurtig som mulig. Vi har ennå ikke sett slike eksempler her i Norden, men det skyldes ene og alene at vi i Norden er så sterke at arbeidsgiverne ikke tør å handle slik som de har sagt de skal. Utflytting av arbeidsplasser til andre land og utnyttelse av billig østeuropeisk arbeidskraft er også noen av de arbeidsoppgaver som fagbevegelsen står overfor i disse tider. I Danmark kjemper fagbevegelsen for øyeblikket mot utnyttelsen av billig østeuropeisk arbeidskraft innenfor bygg- og anleggsbransjen, hvor arbeidstakerne blir avlønnet med mellom 20 og 40 danske kroner i timen, noe som er seks ganger under de danske tariffavtalenes minimumssatser.

La meg også understreke at kampen ikke er vendt mot de østeuropeiske arbeiderne, men mot de arbeidsgiverne som i forventning om en hurtig økonomisk gevinst, oppretter fiktive selskaper under dekke av EUs service-direktiv.

Frem til onsdag skal dere kjære landsmøtedeltakere fastlegge strategien for de neste årenes arbeid i Norsk Arbeidsmandsforbund. Og hvis jeg kjenner deres leder rett, vil det i debatten inngå en god del politiske synspunkter. Med disse ord hilser jeg enda en gang landsmøtet på vegne av de utenlandske gjestene. Jeg ønsker dere et godt og fremadrettet landsmøte til gavn for Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer.

Takk for oppmerksomheten og god arbeidslyst!

Forbundslederen takket John for hilsningene og opplyste at man nå gikk til lunsj. Alle måtte være presise ved ettermiddagsmøtets begynnelse kl. 14.00. Møtet hevet 12.20.

Ettermiddagsmøtet lørdag 5. mai

Dagsorden pkt. 1 – Åpning og konstituering

Møtet ble satt igjen kl. 14.00 presis og forbundsleder *Erna C. Dynge* holdt følgende åpningstale:

På landsstyrets vegne har jeg den glede og ære å ønske representanter og gjester velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbunds 36. ordinære landsmøte. Jeg vil også ønske velkommen til pressen og andre tilhørere. Og ikke minst til våre funksjonærer – uten dem vil landsmøtet lett kunne bli en kaotisk affære. Det skal det ikke bli.

HISTORIKK: TARIFFAVTALEN 100 ÅR

Fagbevegelsens primære mål er å skape best mulig lønns-, arbeids- og livsvilkår for medlemmene. Med rette kan vi være stolte av hva som er oppnådd gjennom et par/tre generasjoner. Men de kampene fagbevegelsen har kjempet og vunnet, er ikke endelige seire. Det daglige virket består ikke bare i å skape forbedringer. Det er like mye en vedlikeholdsjobb – en jobb for å sikre at oppnådde rettigheter bevares.

I disse dager er det 100 år siden den første landsomfattende kollektive tariffavtalen ble undertegnet. Det er vel verd å markere. For med denne avtalen ble noen viktige prinsipper spikret fast:

Arbeidsgivernes aksept for at tillitsvalgte kunne forhandle på vegne av andre ansatte, og at minstelønnssetninger skulle gjelde for hele avtaleområdet. Arbeiderne måtte på sin side akseptere arbeidsgivernes styringsrett og akseptere fredsplikt i avtaleperioden. Jeg vet ikke om alle forstår hvor skjellsettende og viktig dette var?

Tidligere gjaldt prinsippet om den frie individuelle forhandlingsretten. I praksis betød det at hver enkelt fikk forhandle sin egen lønn (hvis det går an å kalle det forhandling). Hvilket igjen oftest betød at de som ville arbeide billigst, satte lønnsstandard. Betydningen av den landsomfattende kollektive tariffavtalen kan neppe overvurderes. Målet var å redusere ulikhetene i samfunnet og få til et økonomisk og sosialt løft for arbeidsfolk. Den kollektive tariffavtalen er grunnmuren for den sosiale utjamningen Norge ble preget av i siste halvdel av 1900-tallet.

I «Fellesprogrammet» som alle – jeg understreker alle – de politiske partiene gikk sammen om i 1945 heter det: «Alt lønnsarbeid reguleres ved tariffmessige overenskomster mellom arbeidsgivernes, arbeidernes og funksjonærenes organisasjoner. For de yrkene hvor fagorganisasjonen helt eller

delvis savnes, skal Riksmeglingsmannen kunne fastsette lønns- og arbeidsvilkårene...

«ingen arbeidsledighet må tåles. – vi går inn for den store samlede oppgave å utrydde fattigdommen, klasseforskjellen og uvitenheten»

Dette er hentet fra det politiske programmet som var felles for alle de politiske partiene.

FRI KONKURRANSE, MARKEDSMAKT OG SOSIAL DUMPING

I dag er det ikke et felles nasjonalt mål å utrydde klasseforskjellene. I dag er ikke landsomfattende tariffavtaler med minstelønnssetninger noen selvfølge innen mange bransjer. I løpet av noen få år har holdninger som baserer seg på en tro om at konkurransedyktighet og markedsøkonomiske betraktninger skal være avgjørende i en hver sammenheng.

NHOs arbeidsgiverpolitiske program er et nesten et sammenhengende angrep på de landsomfattende kollektive tariffavtalene – og en tiljubling av lokale og gjerne avtaler mellom bedriften og den enkelte ansatte. Eller som det uttrykkes i innledningen: NHOs overordnede målsetting for fremtidens arbeidsgiverpolitikk vil være størst mulig lokal avtalefrihet, slik at ansatte og bedriften selv kan bestemme utviklingen på egne lønns- og arbeidsvilkår.

Desentralisert lønnsfastsettelse, differensiert lønn og lønn tilpasset den enkelte ansatte er elementer som vil forsterkes i fremtiden. Lønn bør i økende grad gjenspeile oppnådde resultater. NHO vil derfor arbeide for økt bruk av resultatlønn, opparbeidet av den enkelte ansatte eller innenfor en gruppe.» Og det står videre at NHO vil arbeide for at den faste lønnen i større grad blir fastsatt i forhold til den enkelte arbeidstaker og differensieres. Der sto det – svart på hvitt: resultatlønn i forhold til den enkeltes arbeidsinnsats.

At økt konkurranse har ført til mer effektivitet og til raskere økonomisk utvikling i mange situasjoner, er det ingen grunn til å benekte. Men jeg ser tydelig for meg hvordan dette vil fungere innenfor en del av våre bransjer. Hva slags individuell resultatlønn vil en utslitte 60-årig renholder få? Og hva slags lønns- og arbeidsforhold kan vi vente oss når NHO vil forenkle Arbeidsmiljøloven slik at den gir (jeg siterer) «partene adgang til å avtale avvikende ordninger på bedriftsnivå». Jeg ser med gru for meg situasjonen innenfor enkelte av våre bransjer der konkurransen preges av stor vilje og oppfinnsomhet når det gjelder å kutte hjørner og bryte grenser.

Vår tidligere forbundsleder Harald Øveraas pekte på noe særdeles sentralt, når han i sin siste landsmøtetale uttalte at vi var i ferd med å få en ny

moral – eller (og jeg siterer): «mangel på moral, hvor man får inntrykk av at utrolig mye energi brukes for å unngå å bidra med noe til fellesskapet.» Og han fortsatte: «Svart arbeid og oppfinnsomhet for å unngå avgifter og skatter har jeg inntrykk av er blitt en ny idrettsgren, og det verste er at det synes som om de selv er stolte av dette og blir sett opp til av andre». Dessverre kan vi i dag konstatere at de utviklingstrekkene som Harald pekte på i 1991, bare har fortsatt. Innenfor den bransjen jeg kommer fra, har vi sett disse trekkene med all tydelighet. Da vi for noen år siden satte i gang arbeidet med å avdekke de faktiske forholdene innen renholdsbransjen fant vi mange – og jeg understreker mange – eksempler på avgiftssvindel og skatteunndragelser. Vi fant flere eksempler på offentlig korrupsjon, og vi fant folk som ble lønnet med ned til 20 kroner timen. Forbundet og SBL gjorde den gang et helhjertet forsøk på å få stoppet denne utviklingen. Men støtten fra myndighetene var halvhjertet.

Og vi registrerer at denne ulovlige næringsvirksomheten bare fortsetter. Ukentlig avsløres bedrifter som bryter samfunnets regler, unndrar skatter og avgifter, driver med korrupsjon, underbetaler de ansatte. Og det skjer i bransje etter bransje, bygg, anlegg, dagligvare, restaurant, renhold, transport. Det er som om man må spørre seg om sivilisasjonen bare er en tynn hinne, og om ikke en rekke arbeidsgivere gladelig hadde gjeninnført slaveriet – om de bare hadde tort.

I en slik situasjon er det meget dårlige forslag å gjøre det lettere for useriøse arbeidsgivere å utnytte arbeidsfolk. Selv om jeg selvsagt har forståelse for at vi må ha internasjonal konkurransevne. Hvordan skal anstendige arbeidsgivere konkurrere i et slikt landskap? Det offisielle svaret er: Med økt effektivitet, moderne metoder, rasjonell organisering og godt arbeidsmiljø. Tro det - den som kan - og vil. Det faktiske svaret er (uttrykt på en meget pen måte): De kan konkurrere ved å pålegge arbeidsmengder som ikke lar seg gjennomføre innen beregnet tid. Og ved å lure kundene til å kjøpe produkter som ikke kan leveres. Konkurransen og kostnadseffektiviteten går ofte både på helse og sikkerhet løs. Vi i fagbevegelsen står stadig opp og advarer og påpeker og bekjemper useriøs næringsvirksomhet. Vi bruker tid – og penger på en oppgave som det egentlig er det offentlige som burde skjøtte. Det er meg ubegripelig at vi ikke greier å rydde opp i dette lille landet.

Vi vil – om mulig – med enda større tydelighet enn før - kreve at det offentlige tar moralsk og økonomisk ansvar ved å støtte opp om vårt arbeid med å komme ulovligheter til livs. Blant annet er det nå på høy tid at det opprettes en form for regional verneombudsordning innenfor flere bransjer enn bare bygg- og anleggsbransjen.

NOEN INTERNASJONALE BETRAKTNINGER

Arbeidsmandsforbundet har tradisjon for et sterkt internasjonalt engasjement. Forbundet har hatt en overordnet målsetting om å være en del av en internasjonal solidaritetsbevegelse. Dette engasjementet er tuftet på vissheten om at fattigdom og sosial nød – ikke bare er urettferdig – men at det også er konfliktskapende og voldsfremmende. Vårt internasjonale engasjement skal fortsette. Men i den senere tid har det skjedd noe som gjør at deler av den internasjonale kampen må kjempes på nasjonal-, ja, endatil på lokal grunn. Det er et resultat av det som kalles «globalisering».

Globalisering.

I dag er det et vanlig ord. For ti år siden var det et fremmedord – et ord man bare fant i fremmedordbøker. Og går en litt lenger tilbake, er det ikke bare et fremmed ord – det var ukjent ord som en verken fant i fremmedordbøker eller i noe leksikon. Om noen skulle være i tvil så betyr globalisering å gjøre noe verdensomspennende. Det er ikke mange år siden vi opererte med begrepene «den annen» og «den tredje verden». Vi – vi levde vel i den «første verden». Folk flest i disse såkalte «verdenene» hadde relativt lite kunnskap om hverandre. I den «annen verden» (som i hovedsak besto av østeuropeiske land) – virket sensur sterkt begrensende på hvilken kunnskap folk flest hadde om verden. Og i det som ble kalt den tredje verden – var folk flest lukket inne i seg selv gjennom fattigdom og kunnskapsmangel.

I dag er mye snudd på hodet. Fattigdommen er der fortsatt, og rikdommen er konsentrert i en liten del av verden som generelt sett blir rikere og rikere. Mens folk i en del land og områder er blitt enda fattigere. Slik det alltid har vært. Men det er viktige forskjeller. For det første er både fattigdom og rikdom synliggjort i mye større grad enn før. Gjennom TV og Internett kan stadig flere se de groteske forskjellene på jorda.

For det andre: Murer er – bokstavelig talt revet. Bevegelse mellom land er større enn noen gang. De rike og de fattige befinner seg ikke lenger i hver sine «verdener». De er bare en times flyreise - eller to – unna hverandre.

Er det underlig at folk med litt tæl – forsøker å skape seg et økonomisk bedre liv. Er det rart at folk flykter fra fattigdom – mot den delen av verden hvor rikdommen og mulighetene finnes. På samme måte som folk igjennom ett hundre år flyktet fra arbeidsløshet og elendighet i fattig-Norge – til det forgjettede landet USA. (I parentes vil jeg minne om at Norge lenge var det landet i verden – nest etter Irland – som gjennom mange tiår produsere flest økonomiske flyktninger i forhold til folketallet).

I dag er situasjonen snudd på hodet. Det er vi som har mangel på arbeids-

kraft på en rekke områder. Det er vi som trenger innvandring. Da er det bra at vi kan hente arbeidskraft fra andre land. Det er bra for oss. Det er bra for dem som kan få jobb og skaffe seg en et bedre liv i et fremmed land. Men det finnes negative sider. Og igjen må jeg komme tilbake til den rufsete delen av næringslivet. Vi opplever daglig at arbeidsfolk som innleies fra ikke vestlige land, tilbys lønns- og arbeidsforhold som er langt dårligere enn de forholdene som – ikke minst fagbevegelsen – har framkjempet. Det er ikke bra – Det setter våre opparbeidede lønns- og arbeidslivsstandarder i fare. Som jeg sa innledningsvis så er vedlikeholdsarbeidet i fagbevegelsen viktig. For svaret på denne utviklingen er ikke å svekke våre faglige rettigheter og vår samlede styrke, slik det legges opp til i NHOs arbeidsgiverpolitiske program. Svaret er heller å sette økte ressurser inn for å trygge den nordiske modellen – der samarbeid mellom partene i arbeidslivet har vært prioritert framfor konflikt. Og der fellesløsninger er prioritert framfor individuelle avtaler.

Kampen om ordentlighet og anstendighet var stort sett vunnet i størstedelen av norsk næringsliv. Nå må vi slåss på nytt, mot utenlandske arbeidsgivere med begrensede kunnskaper om norsk arbeidslivsstandard – og med en helt annen og dårligere holdning til arbeidstakere – enn vi har vært vant til. Og dessverre – det er smittsomt. Smittsomt som pest. For vi ser tendensene forplante seg til stadig flere områder. Og ånden fra det politiske Norge i 1945, med samlet støtte til sosial utjevning og tarifflønn, er definitivt borte. Innen det partipolitiske miljøet høres det stadig stemmer om å møte de globaliserte utfordringene med å svekke fellesskapsløsningene - og å akseptere et Norge med større økonomiske og sosiale forskjeller mellom folk.

Vi kan ikke akseptere det. Og vi skal ikke akseptere det!

Det er lett for den enkelte å overse konsekvensene så lenge velstandsutviklingen er upåklagelig positiv for de fleste. Men i all vår velstand er vi i ferd med å utvikle et samfunn ikke bare med større sosiale og økonomiske ulikheter – vi er i ferd med å utvikle et samfunn med flere konflikter – et farligere samfunn. Et samfunn for de som er unge, sterke og friske.

Men du er ikke alltid ung.

Du er ikke alltid sterk.

Du er ikke alltid frisk.

Ikke minst innenfor de yrkesgruppene vi organiserer – vet vi det. Vi i Arbeidsmandsforbundet kjenner det bokstavelig talt på kroppen. Derfor er det også så viktig for oss å forsvare den kollektive tariffavtalen og forsvare ordninger som for eksempel AFP – som gjør at utslitte arbeidsfolk kan trekke seg tilbake med økonomisk trygghet – og den verdigheten det gir.

Norge kåres jevnlig til et av verdens aller beste land å bo i, men som jeg har nevnt finnes det en rekke trusler mot den typen likhets- og velferdssamfunn som ikke minst norsk fagbevegelse har bidratt til å utvikle. Men den aller farligste trusselen – mot hele verdens befolkning er miljøtrusselen. Det går ikke lenger an å lukke øynene for at en menneskeskapt global klimakatastrofe er et mulig scenario. Ja, det er endatil sannsynlig dersom vi ikke greier å snu utviklingen. Klimaendringene vil føre til utstrakt fattigdom i mange land, harde kamper om ressursene og økt konfliktnivå verden over.

Fagbevegelsen er av mange betraktet som en organisasjon som ikke tar miljøutfordringene alvorlig nok. Om det skulle ha hatt et snev av sannhet i seg, så gjelder det ikke lenger. I LOs handlingsprogram heter det:

«Menneskene er avhengig av ren luft, rent vann og sunn mat. Et godt miljø er av avgjørende betydning for sosial og økonomisk utvikling. Dette gjør at vi ikke må utvikle vår velferd på bekostning av kommende generasjoner og andre deler av verden, gjennom kortsiktig ressursbruk og forurensende aktiviteter. Den største og vanskeligste utfordringen er å redusere de globale utslipp og bidrag til oppvarming av kloden. Norge må være et foregangsland på dette området...»

Med dette utgangspunktet applauderer jeg de miljøvedtakene som nylig ble gjort på Arbeiderpartiets landsmøte, det gjør godt å se Arbeiderpartiet som miljøparti. Det borger også for at Norge blir et foregangsland, ikke bare ved å bruke våre økonomiske ressurser til å kjøpe klimavoter. Men også ved å utvikle teknologi som både vil bidra nasjonalt så vel som internasjonalt for å redusere klimagassutslippene. I så henseende er det prosjektet som nå starter på Mongstad med CO₂- håndtering, ikke bare viktig for oss, men for klimaet generelt.

Fagbevegelsen er tidvis beskyldt for å stå i veien for en positiv miljøutvikling ved konsekvent å kjempe mot enhver nedleggelse av arbeidsplasser – hvor forurensende de måtte være. En slik problemstilling er feil, det må gå an å ha flere tanker i hodet samtidig. Det er klart vi slåss for arbeidsplasser. Og jeg understreker for arbeidsplasser. Nedleggelse av arbeidsplasser – forurensende eller ikke forurensende – er ofte bare flytting av arbeidsplasser ut fra reinspikka markedsøkonomiske vurderinger. Og ofte er det for enkelt å nedlegge arbeidsplasser uten ansvar for å skaffe nye eller uten vilje til å gjøre nødvendige de endringene som trengs for å oppfylle nødvendige miljøkrav. Det er poenget.

MEDLEMSUTVIKLINGEN

Det er på sin plass å si noe om medlemsutviklingen. Det kunne være fris-

tende å søke billig applaus ved bare å konstatere at vi har fått 1500 flere aktive medlemmer siden forrige landsmøte. Og at antallet pensjonister er redusert med et par hundre i samme periode. Dette er sant og for så vidt positivt. Men det er en alt for enkel og billig analyse. Forholdet er vesentlig mer komplisert enn som så. Forbundet i seg selv er på mange måter komplisert sammensatt. For å illustrere det: I det gamle papirindustriarbeiderforbundet (som for øvrig var en del av Arbeidsmandsforbundet en gang) hadde de en tariffavtale å forholde seg til, og papirfabrikkene var store med mange ansatte, og stort sett var 98 prosent organisert i forbundet. Det var fagforeninger som i stor grad greidde seg selv uten så mye hjelp fra forbundet sentralt. Vi i Arbeidsmandsforbundet har 45 ulike tariffavtaler. Og i medlemsstatistikken vår opererer vi med over 20 yrkeskategorier. Går vi inn i flere av disse kategoriene, finner vi flere, til dels meget forskjellige yrker. Og hvis vi ser bort fra organisasjonsbastionene i Bergverksindustrien, Mesta, enkelte store private anleggsbedrifter og enkelte få andre områder, så er medlemmene spredt på en rekke isolerte arbeidsplasser uten daglig tilknytning til et fagforeningsmiljø. Ja, ofte nesten uten kontakt med andre mennesker.

Maskin er et treffende eksempel. Hundrevis av bedrifter, ofte små familiebedrifter – hvor vi har ett eller kanskje to medlemmer på isolerte arbeidsplasser. Det er ikke godt grunnlag for å utvikle et fagforeningsmiljø. Når vi til tross for denne bedriftsstrukturen har økende antall medlemmer i bransjen, så skyldes det antakelig tre forhold.

For det første har vi opp gjennom årene utviklet et meget godt forhold til Maskinentreprenørenes Forbund. De har innsett og forstått at de og vi har en hel del felles interesser, og at vi sammen har flere muligheter for å påvirke samfunnsutviklingen. Det andre er de regionale verneombudene. Deres primæroppgave er å oppsøke anleggsvirksomhet og være verneombud der hvor ingen vernetjeneste er. Men de blir også oppfattet som gode representanter for forbundet. Og det er neppe tvil om at de har betydd mye for forbundets tilstedeværelse og for medlemsutviklingen innen bransjen. Det skal de ha takk for. Og det tredje forholdet er at forbundet opprettholder et så stort distriktsapparat. I forhold til størrelsen er det ikke noe annet forbund som har et tilsvarende apparat. Dyrt er det. Veldig dyrt. Men så er det også verdifullt.

Men selv innen bransjer der det finnes til dels meget store bedrifter, som innen renhold med gigantbedriften ISS, så har ikke disse bedriftene massive fagforeninger med en fast, kompakt og bevisst medlemsmasse i ryggen. Det er en rekke enkeltmedlemmer, på små og isolerte arbeidsplasser og som er på jobb til ulike tider av døgnet. Storparten av de ansatte i renholds-

bransjen er ikke-medlemmer. Bransjen er preget av nesten alle forhold som står i veien for fagorganisering. Stor utskifting av arbeidsstokken, mange er innvandrere uten kjennskap til norsk fagbevegelse – mange deltidsansatte, mange har det som en midlertidig jobb. En haug med useriøse arbeidsgivere som driver etter egen egne personlige regler. Det fører til et stort antall konflikter og et høyt antall arbeidstvistsaker. For å nevne noen av problemene i bransjen.

La meg gi all honnør til de som har påtatt seg tillitsverv i slike bedrifter, det er krevende jobber. Men de er blant de viktigste jobbene vi har.

Medlemsutviklingen innen renholdsbransjen har vært positiv. Nyttig har det vært å kunne registrere at det målrettede rekrutteringsarbeidet vi satset på, var riktig. Honnør til dere som drev det fram. Det er imidlertid langt igjen før vi har en tilfredsstillende organisasjonsprosent i bransjen. Rekrutteringspotensialet er stort.

Vakt - er den raskest voksende bransjen med en økning på 1200 i perioden. Jeg vil berømme de tillitsvalgte, de har slett ikke hatt de gunstigste arbeidsbetingelsene. Oppdelingen av selskaper, som Securitas, har tvert om skapt en vanskeligere situasjon med mindre tid til arbeid som tillitsvalgte. Til tross for dette er nå over halvparten av vekterne i landet organisert. Det er i og for seg en milepæl. Og tradisjonelt skulle nå organisasjonsstyrken begynne å gi uttelling i lønns- og arbeidsvilkår. Det håper jeg også vi skal få se etter hvert, for det er ikke alltid samsvar mellom ansvar, arbeidsoppgaver og lønn. Men det skal heller ikke underslås av bransjen er preget av stor utskifting av folk, noe som åpenbart er et negativt trekk for å få økt og fortjent respekt for yrket.

Innenfor de tradisjonelt sterke gruppene som for eksempel bergverk, private anlegg og kystverket står medlemsutviklingen på stedet hvil, eller viser noe tilbakegang. Men her er ikke problemstillingen å rekruttere uorganiserte. Problemstillingen er en helt annen: Nemlig spørsmålet om offensiv politisk aktivitet som gjør det mulig å få i gang øket virksomhet – og ny virksomhet.

Vi har valgt slagordet «Felleskapet – vår styrke» som motto for dette landsmøtet. Arbeidsmandsforbundet er et stort fellesskap med mange mindre yrkesgrupper representert, som for eksempel vaktmestere (en voksende gruppe for øvrig), parkeringsvakter, skadesanerere og en rekke andre. Om gruppen er stor eller liten, alle er likeverdige medlemmer. Det er det totale fellesskapet gir oss styrke.

Totalt sett er medlemsutviklingen positiv. Som forbund står vi fortsatt på fast grunn, medlemsgrunnlaget er der, og behovene for en organisasjon er

der. Men det er et tankekors at vi sliter der hvor vi har hatt våre sterkeste organisasjonsledd. Det ligger en stor politisk utfordring i å bevirke økt utvikling innen samferdselssektoren og bergverksindustrien.

Vår eksistensberettigelse som organisasjon er fullstendig avhengig av at vi skaper resultater som får folk til å synes at det er vel verdt å være medlem i forbundet. Det dreier seg om å forhandle frem gode avtaler som bidrar til at arbeidsmiljø- og lønnsforholdene blir gode – og stadig bedre. Greier vi ikke den jobben, ligger vi dårlig an. Men fremfor alt blir organisasjonen målt etter vår tilstedeværelse i den enkelte bedrift og på den enkelte arbeidsplass. Det betyr at det er våre lokale tillitsvalgte som er selve grunnmuren i organisasjonen. Derfor er det så viktig at vi prioriterer lokalt organisasjonsarbeid og skoling av tillitsvalgte, nye som gamle. Ikke minst nye – for nyrekruttering er et behov som alltid vil være til stede.

NASJONAL POLITIKK - GLOBALISERINGENS ULIKE KONSEKVENSER.

Vi har et omfattende handlingsprogram. En del av de sakene som tidligere landsmøter har prioritert, kan ikke løses ved forhandlinger med arbeidsgivere – og deres organisasjoner. En del saker må løses politisk. Det kan skje gjennom kommunale vedtak, men oftest kreves det sentrale vedtak. For eksempel regjeringsvedtak, men endog til stortingsvedtak. Det betyr at vi, administrasjonen og andre tillitsvalgte må bruke tid på å informere og påvirke politiske beslutningstakere. I dette arbeidet må vi være beregnende, og kyniske. Lobbyarbeid, påvirkningsarbeid tar tid, og tid er penger – medlemmenes penger.

Vi må sette trykket inn på en slik måte at vi får størst mulighet for gjennomslag. Og fortest mulig. For taksameteret går hele tiden mens vi arbeider for å få gjennomført landsmøtets vedtak. Lønn skal betales, reiser skal betales. Det vi vedtar på dette landsmøtet kommer til å koste penger, dersom vi vil ha vedtakene gjennomført.

I dette lyset må dere forstå hvordan det faglig-politiske samarbeidet med Arbeiderpartiet fungerer. Jeg skal ikke dvele med historien, bare minne om at det var fagbevegelsen som stiftet partiet og at partiet i de første 10-12 årene fungerte som faglig landsorganisasjon, Arbeiderpartiet var LO i en periode. Partiet ble ikke sett på som en egen uavhengig organisasjon, men som et av flere redskaper for arbeiderbevegelsen. Og dette forbundet, Arbeidsmandsforbundet, ble stiftet av den første generalsekretæren i Arbeiderpartiet. Han ble også den første forbundsformannen. Men nok om historien.

I dag er det mange, også av våre medlemmer, som kritiserer dette samarbeidet, og samarbeidet med den rødgrønne regjeringen. Flere av de andre

politiske partiene sier omtrent som så: Det er helt legitimt at fagbevegelsen arbeider for å få gjennomslag for sine programmer. Men det må ikke være slik at det bare er et samarbeid med ett parti, der man har en samarbeidskomité, og representanter i styrende organer. Venstres nesteleder har åpent invitert til samtaler og samarbeid i mange saker. Det er bra. Men dessverre har vi ikke tid – og vi har ikke ressurser til å fare omkring som en sprettball i det politiske landskapet. Skulle vi vært riktig demokratiske, måtte vi vel dra til Bergen eller Bodø for å informere og agitere overfor Kystpartiet – eller til Stavanger eller Bloksberg eller hvor det nå er man finner de siste 20 medlemmene av Norges Kommunistiske parti. Det er ikke hensiktsmessig atferd – verken tidsmessig eller økonomisk. Vi konsentrerer oss om å påvirke der vi har størst mulighet for å få gjennomslag for Landsmøtets vedtak.

Det blir også kritisert at vi gjerne bevilger penger til noen politiske partier og ikke til alle partier som noen av medlemmene våre støtter. Ja, Fremskrittspartiet går endatil så langt som å søke penger med den begrunnelse at 20% av LOs medlemmer stemmer Frp. Til dette vil jeg si følgende. Vi gir ikke penger til politiske partier for å støtte politiske partier. Vi er så kyniske at vi gir til de som vi vet vil føre en politikk som våre medlemmer er tjent med. Vi kan ikke kjøpe oss innflytelse i politiske partier, og ikke vil vi ha et samfunn der vi kan kjøpe politisk makt. Derfor støtter vi de partier som har programmer som våre medlemmer er best tjent med. I mange år har vi gitt økonomisk støtte, men det er heller ingen lovmessighet. Det skjer bare dersom våre medlemsvalgte organer finner det hensiktsmessig. Siden forrige landsmøte har vi hatt to regjeringer. En borgerlig og en rød-grønn.

Vi ser at det faktisk er forskjeller. På forrige landsmøte viste lederen, *Arnfinn Nilsen*, i sin landsmøtetale til en rekke eksempler på at den daværende regjeringen hadde svekket arbeidsfolks rettigheter. Han nevnte bl.a. fjerning av ferietillegget for arbeidsløse. Den nye regjeringa har fått dette tilbake. *Arnfinn* nevnte videre at tiltaksplassene for arbeidsløse er redusert, samtidig som arbeidsløsheten går opp. Nå går arbeidsløsheten ned – mens tiltaksplassene er økt med 3000.

Den forrige regjeringen økte ventedagene på trygd fra tre til fem. Det er nå reversert til fire dager – og bør reduseres videre.

Den forrige regjeringa endret overtidsreglene i en retning som utelukken- de var til gunst for bedriftene, og til ugunst for ansatte. Dette er reversert. *Arnfinn* viste videre til at det var blitt rett til å se daglig arbeid og overtid i sammenheng, dvs. at en for perioder kunne øke den daglige arbeidstiden til inntil 13 timer. Det er omgjort. *Arnfinn* viste også til at regjeringa hadde økt adgangen til midlertidige ansettelser. Det ble omgjort.

Vi i fagbevegelsen – har dessuten hatt en lang rekke ønsker som for eksempel å få gjeninnført ungdomsgarantien. Det er delvis gjennomført. Vi har ønsket at norske lønns- og arbeidsvilkår skal legges til grunn for alt arbeid som skjer i Norge, at hovedentreprenør/oppdragsgiver gjøres ansvarlig for at underentreprenører følger arbeidslivets spilleregler. Og at de tillitsvalgte får lovfestet innsynsrett i lønnsforhold og arbeidsavtaler i bedriften. Regjeringen har svart positivt og lovt å legge fram lovforslag om ansvarliggjøring og om innsynsrett for tillitsvalgte før sommeren. Rett til skattefritak for fagforeningskontingent er økt med 50 prosent. Jeg kunne fortsette, men det er ikke nødvendig. Poenget er at det ikke er likegyldig hvilken regjering vi har. Det er likegyldig for meg hvilket navn regjeringspartiet eller partiene måtte ha. Det som er viktig, er hvilken politikk de står for.

«Fremskrittspartiet vil motarbeide offentlige bestemmelser som undergraver arbeidsmoralen og effektiviteten. Lovverket bør, utover det rent sikkerhets- og helsemessige, ikke inneholde begrensninger i den enkelte borgers rett til å inngå arbeidsavtaler på de betingelsene partene selv ønsker», heter det i partiprogrammet deres. Det betyr at de landsomfattende kollektive tariffavtalene skal bort. Lønnsnivået skal legges i den enkelte bedrift. Eller gjerne av hver enkelt arbeidstaker. Altså tilbake til slik situasjonen var for mer enn 100 år siden. Med min erfaring fra renholdsbransjen og ellers fra diverse andre bransjer, -blir jeg som jeg nevnte redd.

Å gi støtte til partier som vil rasere de kollektive tariffavtalene som fagbevegelsen bygger på – det vil si det samme som å støtte nedleggelse av fagbevegelsen som en maktfaktor for medlemmene. Og når vi vet at de samme partier vil såkalt forenkle Arbeidsmiljølovgivningen, dvs. å overlate mest mulig av lovgivningen til avtaler mellom den enkelte bedriftsledelse og den enkelte arbeidstaker, ja, da har vi skrudd tiden tilbake til før 1907. Og samtidig er vi i en situasjon der innleie av arbeidskraft blir mer og mer vanlig. I praksis utgjør dette en måte å undergrave det generelle lønnsnivået på, og å slippe unna pensjon og andre sosiale forpliktelser. I kampen mot kollektive tariffavtaler den gang ble det brukt de samme argumentene som brukes i dag for å få avvirket tariffsystemet. Konkurranssevnen. Bedriftseiere sa: Vi har ikke noe i mot å betale det dere ønsker, og vi har ikke noe imot de arbeidsmiljøtiltakene dere ønske. Men det går ut over konkurranssevnen og vil føre til at vi taper konkurransen, det betyr nedleggelse og dere vil miste jobbene. Den gang svarte ikke fagbevegelsen med å legge seg flat. Tvert om utvidet den kampen og stilte seg solidarisk bak kravene på flere og flere bedrifter, over flere og flere landegrenser.

VÅR ORGANISASJON

Verden er i forandring. Og et sentralt spørsmål blir om fagbevegelsen er i stand til å møte utfordringene i en forandret verden, og om vi er i stand til å ta kampen som må føres samtidig både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Men spørsmålet er om fagbevegelsen totalt er rustet for de endringene som vil bli nødvendige i den globaliserte verden der solidaritetstanken har magre kår i mange sterke miljøer?

I Arbeidsmandsforbundet er vi redd for at vi ikke har det organisasjonsvåpenet vi trenger. Vi ser tendensen til at forbund slår seg sammen til større enheter. Vi har selv vært inne på tanken om sammenslåing med andre forbund, men er ikke overbevist om at det er riktig. Faren med storforbundene er at de blir seg selv nok, og at de svekker LO som sentralorganisasjon, og derved bidrar til å splitte fagbevegelsen i stedet for å styrke den. Derfor har Arbeidsmandsforbundet stått fast på at vi må samle kreftene i et forbundslost LO. Det vil frigjøre store ressurser sentralt og det vil sikkert bidra til å styrke samholdet blant medlemmene. Stadig flere gir uttrykk for at dette må være riktig, men vi innser at det ennå neppe er flertall for å få gjennomført en så radikal endring. Jeg håper bare det flertallet kommer – for vi som organisasjon står med kniven mot strupen og må foreta nødstiltak.

Jeg har en glad-melding til slutt å dele med dere. Fra og med i dag er Arbeidsmanden også å finne på internett. Landsmøtet i 2003 vedtok at forbundet blant annet skulle prioritere arbeidet med å videreutvikle fagbladet og informasjonsvirksomheten. Det er som et ledd i dette arbeidet at fagbladet nå lanseres med egen hjemmeside. Det innebærer at nyheter om forbundet, fagbevegelsen og samfunnet for øvrig nå vil være å finne på arbeidsmanden.no. Arbeidsmanden på papir er den samme som før, men vi finnes også i den digitale verden, som et nytt tilbud til våre medlemmer.

LANDSMØTEDELEGATER:

Vi har et stort arbeid som skal utføres i noen hektiske dager framover. I det alt vesentlige, tror jeg vi er enige om målene våre. Men det er helt sikkert delte meninger om hvordan vi skal nå målene. Så jeg forventer til dels kreative diskusjoner. Diskusjoner som tradisjonen tro vil bli ført på en saklig måte og i en kameratslig tone, slik det sømmer seg for organisasjonskamerater imellom. Jeg håper debatten vil virke inspirerende i organisasjonen, og at vedtakene som blir gjort, vil være til gagn for våre medlemmer.

Med dette ønsker jeg igjen representanter, gjester, pressen, tilhørere og det travelt arbeidende kontorpersonalet velkommen, og erklærer det 36. ordinære landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund for åpnet!

Forbundslederen foreslo at *Oddbjørn Nilsen* skulle føre protokollen til konstitueringen var gjennomført. Forslaget ble godkjent av landsmøtet.

Fullmaktskomiteens innstilling:

Forbundslederen ga så ordet til fullmaktskomiteens leder, *Kirsti Mandal*, som refererte følgende innstilling fra fullmaktskomiteen:

Den 4. mai 2007 ble det avholdt møte i fullmaktskomiteen på Folkets Hus, Oslo.

Fullmakter med fortegnelse over representanter og vararepresentanter til forbundets 36. ordinære landsmøte ble gjennomgått. Representantenes medlemskap er kontrollert mot forbundets medlemsregister.

Det foreligger permisjonssøknader fra delegat nr 3 *Beathe Pettersen* og delegat nr 70 *Ann Kristin Erlandsen Roksvåg* for lørdag 5. mai, grunnet konfirmasjon i nærmeste familie. Distriktssekretærene *Ole Jarl Madland* og *Wenche Iversen* søker permisjon for søndag 6. mai av samme grunn.

Delegat nr. 42 fra avd. 2 og nr. 71 fra avd. 8 har meldt forfall. Det samme har vararepresentantene. I den utdelte delegatlisten er det funnet feil kode på delegatene 159 og 160 fra avd. 8. Det skal være kode C for vakt på begge. Ut fra fullmakter er det 176 delegater til stede. Med tillegg fra forbunds- og landsstyrets 23 representanter, utgjør det 199 stemmeberettigede i salen. Fullmaktskomiteen anbefaler landsmøtet å godkjenne de fullmaktene og permisjonssøknadene som foreligger.

Undertegnet: *Jan Marvin Athammer, Kirsti Mandal, Sissel Tønnessen*

Landsmøtet godkjente fullmaktene.

Navneoppprop

Forbundslederen ba nestleder *Helge Haukeland* om å foreta navneoppprop. Dette gjorde nestlederen, avdeling for avdeling. Det ble ikke avdekket noen feil i forhold til den oppsatte listen over delegater.

Navneoppropet ble godkjent.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* spurte så om det var noen merknader til innkallingen til landsmøtet, som ble sendt ut fra forbundet 23. mars. Det var det ikke, og innkallingen ble godkjent.

Dagsorden

Forbundslederen refererte så landsstyrets forslag til dagsorden:

1. Landsmøtet – åpning og konstituering
 - a Fullmaktskomiteens godkjenning
 - b Navneoppprop
 - c Godkjenning av dagsorden og forretningsorden
 - d Valg av 4 ordstyrere og 4 sekretærer
 - e Valg av komitéer:
 - Valgkomité
 - Bevilgningskomité
 - Redaksjonskomité for handlingsprogrammet
 - Redaksjonskomité for politiske uttalelser
2. Regnskap og revisjonsrapport
 - Regnskap for 2003, 2004, 2005 og 2006
 - Revisjonsrapport og kontrollkomiteens rapport for samme perioder
3. Beretning for 2003, 2004, 2005 og 2006
4. Vedtektene – innkomne forslag
5. Den faglige situasjonen – innledning v/LOs leder *Roar Flåthen*
6. Forbundets handlingsprogram – innkomne forslag
7. Diverse innkomne forslag
8. Den politiske situasjonen – innledning v/*Jens Stoltenberg*
9. Valg
10. Bevilgninger
11. Avslutning

Forbundslederen spurte om det var noen merknader til forslag til dagsorden. Det var det ikke, og dagsordenen ble godkjent.

Forretningsorden

Forbundslederen refererte så landsstyrets forslag til forretningsorden:

1. Landsmøtets forhandlinger er åpne for pressen. Likeledes har forbundets medlemmer adgang til ledige plasser som tilhørere. Landsmøtet beslutter om en sak skal behandles for lukkede dører. Representantene må forevise adgangskort ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 4 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.

3. Møtene holdes fra kl. 09.00 til kl. 13.00 formiddag og fra kl. 14.30 til kl. 18.00 ettermiddag. Det kan bli aktuelt med kveldsmøter.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Med unntak fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter for første og 5 minutter for andre og tredje gang. Ordstyrerne har for øvrig – når de finner det påkrevet – rett til å stille forslag om ytterligere begrensning og strek ved de inntegnede talere. Til forretningsorden gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 2 minutter til hver sak. Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag skal leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den avdeling representanten representerer. Ikke noe nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere.
6. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når minst 10 personer forlanger det, foregår avstemningen skriftlig.
7. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene, samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse. Protokollen for siste møtedag oversendes forbundsstyret til godkjenning.
9. Referat fra forgående dags møte trykkes og forelegges den påfølgende dag.

Det var ingen merknader til forslag til forretningsorden, og denne ble godkjent.

Valg av dirigenter, sekretærer og komiteer

Forbundsleder *Erna C. Dynge* sa innledningsvis at landsstyret i sitt forslag mener de har ivaretatt nødvendige hensyn til geografi, kjønn og bransje i sin kabal. Vi har i perioden hatt et suppleringsvalg, og har tatt utgangspunkt i valgkomiteen som ble nedsatt da. Dessuten skal alle avdelinger ha en representant med i valgkomiteen. Videre er det en gammel tradisjon for at den med lengst ansiennitet foreslås som leder. Forbundslederen refererte følgende forslag på fire ordstyrere, fire sekretærer og fire komiteer:

DIRIGENTER:

Sigmund Steinnes	avd. 9 Nord	private anlegg
Anita Johansen	avd. 142 Longyearbyen	bergverk
Kjell Prestmo	avd. 5 Innlandet	Regionalt verneombud
Hilde Thue	avd. 6 Vest	vakt

SEKRETÆRER:

Jens Petter Hermansen	avd. 2 Oslo/Akershus	private anlegg
Anne Karin Johannessen	avd. 7 Sør-Vest	renhold
Sissel Storvik	avd. 4 Nordland	renhold
Thorbjørn Jungård	avd. 9 Nord	distriktssekretær

VALGKOMITÉ:

Tommy Nymo leder,	forbundsstyret/avd. 4 Nordland	
Alf Gullen	avd. 1 Øst	maskin
Pål Sture Nilsen	avd. 2 Oslo/Akershus	vakt
Nils Solevåg	avd. 3 Møre og Romsdal	Asfalt
Frode Aalerud	avd. 5 Innlandet	private anlegg
Toril Torsvik	avd. 6 Vest	renhold
Inge Ramsdal	avd. 7 Sør-Vest	private anlegg
Eva Jenssen	avd. 8 Midt-Norge	Renhold
Thorbjørn Mortensen	avd. 9 Nord	veg

REDAKSJONSKOMITÉ FOR HANDLINGSPROGRAMMET:

Helge Haukeland, leder	forbundet	
Rashid Nawaz	avd. 2 Oslo/Akershus	renhold
Trude Aadland	avd. 6 Vest	renhold
Thorbjørg Michelsen	avd. 1 Øst	parkering
Stian Solevåg	avd. 3 Møre og Romsdal	private anlegg
Kjell Iversen	sekretær for komiteen	

REDAKSJONSKOMITÉ FOR POLITISKE UTTALELSER:

Erna C. Dynge, leder	forbundet	
Kjell Borglund	avd. 5 Innlandet	maskin
Odd E. Lyngås	avd. 8 Midt-Norge	private anlegg
Britt Rogn	avd. 1 Øst	renhold
Ane Børrud	sekretær for komiteen	

BEVILGNINGSKOMITÉ:

Kirsti Mandal, leder	forbundet	
Jan Marvin Athammer	avd. 8 Midt-Norge	private anlegg
Sissel Tønnessen	avd. 7 Sør-Vest	renhold

Innstillingen på dirigenter og sekretærer og komiteer ble enstemmig godkjent, med unntak av valgkomiteen.

Alf Gullen, avd. 1 Øst, fikk ordet og takket for den tillit at han var foreslått til valgkomiteen, men ba om forståelse for at det var vanskelig å kombinere dette med å være leder for sin delegasjon, så han oppfordret landsmøtet til isteden å velge Jan Eriksen inn i valgkomiteen. Eriksen kommer riktignok fra privat anlegg, men han har godt kjennskap til maskinbransjen og er en ryddig kar, som helt sikkert vil gjøre en god jobb.

Forbundslederen sa at Gullen nå gjorde det litt vanskelig, i og med at Maskin med dette ikke ville være representert i valgkomiteen. Hun spurte likevel landsmøtet om Gullens endringsforslag kunne godtas.

Forbundsstyremedlem *Kjell Borglund* skjønte og hørte begrunnelsen til Gullen, men han kunne likevel ikke godta at Maskin ble utelatt fra valgkomiteen. Han anbefalte derfor at avd. 1 Øst velger ny delegasjonsleder, og at Gullen går inn i valgkomiteen som foreslått.

Forbundslederen ville prøve et kompromiss, og foreslo at *Ivar Agnalt* fra maskin, avd. 1, Øst, ble valgt inn i valgkomiteen i stedet for Gullen. Ivar Agnalt ble enstemmig valgt.

Landsmøtet ble hevet for en kort pause slik at dirigenter og sekretærer kunne komme på plass.

Landsmøtet ble satt igjen kl. 15.30. Dirigent *Sigmund Steinnes* takket på vegne av de valgte dirigenter og sekretærer for tilliten og håpet på et godt samarbeid med salen. - Dette er helt nødvendig for at vi skal få tilstrekkelig flyt i behandlingen av sakene på landsmøtet. Han presenterte seg selv og de andre dirigentene fra podiet: På sin høyre side hadde han *Anita Johansen*, videre *Kjell Prestmo* og *Hilde Thue*.

Han ba så om forsamlingens fullmakt til å endre rekkefølgen i dagsorden der hvor dette kunne gi bedre flyt under landsmøtet. Fullmakten ble gitt uten merknader.

Han ba så om at dirigentene fikk fullmakt til å samordne likelydende forslag til handlingsprogrammet. Fullmakt ble gitt uten merknader.

Han understreket at landsmøtet denne gangen var en dag kortere enn i Hagesund i 2003. Man kunne på denne bakgrunn komme i tidstrøbbel under landsmøtet. Det var derfor åpning for at man skulle ha kveldsmøte på mandagen, om det var behov for dette. Han visste at flere avdelinger hadde bestilt middag ute på byen denne dagen. Man ville derfor gjøre det slik at

man tok en pause fra kl. 18.15 til 20.00, før man gikk løs på et eventuelt kveldsmøte. Videre ba han delegatene om å være presise når de tok sine pauser og kom tilbake når de skulle. Han oppfordret også delegatene til å være på sine plasser 08.55 om morgenen slik at kulturinnslagene kunne starte presis kl. 09.00. Han viste ellers til hva som var plassert i mappene og ba delegatene lese guiden nøye.

Han oppfordret også alle til å bære inngangskortet på seg til enhver tid. Sikkerhetsopplegget rundt flere av innledderne kunne også tenkes å gjøre det nødvendig med ekstra kontroll. Uten kort kan man bli avvist fra landsmøtet. Han gikk så gjennom avstemningsreglene om alminnelig flertall, håndsopprekking og skriftlige avstemninger. Han sa at de som satt ytterst på benkene på utgangssiden skulle telle opp stemmer ved håndsopprekking. Han foreslo i tillegg et tellekorps på fire medlemmer, distriktssekretærene Monrad Sletteng fra avd. 4, Roy Olav Olsen fra avd. 5, Kjell Iversen fra avd. 8 og Geir Gamborg-Nielsen fra avd. 2. Disse ble enstemmig valgt.

Han opplyste ellers at det var tildelt møterom. Valgkomiteen skulle ha møterom 4, sekretariatet møterom 2, Redaksjonskomiteen for politiske saker møterom 3 og Redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet kunne disponere møterom 6.

Landsmøtet ble hevet for 15 minutters kaffepause kl. 15.45.

Dagordens pkt. 2 – Regnskap og revisjonsrapport

Møtet ble satt igjen kl. 16.00 og dirigent Kjell Prestmo viste til at regnskapene ikke lenger skal godkjennes av landsmøtet. Det er nå landsstyrets oppgave. Han ga ordet til forbundsleder Erna C. Dynge, som holdt følgende innledning:

DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

I tidligere tider var det landsmøtene som skulle vedta regnskapene. En, i alle fall, upraktisk ordning. Regnskapet for 2003 ville ikke kunne avsluttes før i 2007. Etter de nye regler skal årsregnskapene avsluttes det påfølgende år. Det betyr at det nå er landsstyret som vedtar regnskapene. Det har landsstyret gjort. Vi skal altså ikke gjennomgå regnskapene her - Landsmøtet får bare en orientering om den økonomiske situasjonen. Men møtet skal ha full innsikt. Alle tall er tilgjengelige og skulle Landsmøtet være misfornøyd med situasjonen, har møtet sanksjonsmuligheter. Som forbundets høyeste organ har det mulighet til å uttale kritikk, og skulle misnøyen være stor nok, så har Landsmøtet mulighet til å avsette den valgte ledelsen. Møtet har selvsagt

også mulighet for å gi applaus. Økonomien er langt på vei motoren i organisasjonen. Samfunnet er slik at det meste vi foretar oss som organisasjon, koster penger.

For det første: Vi skal holde oss med et oppdatert apparat. Det betyr lønnsutgifter, husleie, kontormaskiner, telefonregninger o.s.v.

For det andre: Vi må sørge for at våre tillitsvalgte på arbeidsplassene er best mulig skolerte. Det betyr samlinger, kurs som igjen betyr reiseregninger, hotellutgifter.

For det tredje: I tilfelle konflikt, hender det at fagbevegelsens sterkeste våpen må tas i bruk: Streik. Eller arbeidsgiverne kan gå til lockout. Begge deler betyr at de medlemmene som ute i konflikt er uten inntekt. Det vil være en umulig situasjon, og derfor er det viktig å ha en solid streikekasse, slik at vi kan gi økonomisk støtte.

For det fjerde: Skal organisasjonen være sunn og sterk, må det stadig rekrutteres nye medlemmer. Det koster penger. Penger som vi riktignok får tilbake senere.

For det femte: Landsmøtene setter opp forbundets programmer. Og mange av vedtakene som blir gjort, koster det penger å gjennomføre. Det er derfor fornuftig at vi har forbundets økonomi i bakhodet, når vi gjør våre vedtak. Det er liten vits i å gjøre vedtak som det er økonomisk umulig å gjennomføre.

Til slutt i disse innledende bemerkningene vil jeg minne om at den økonomien vi har til rådighet, er medlemmenes penger. Det pålegger oss ekstra aktsomhet. Pengene må plasseres slik at de uansett er trygge. Og de må være raskt tilgjengelige i tilfelle en streik. I praksis vil det si at vi ikke høster store gevinster ved aksjespekulasjon. Men vi risikerer heller ikke tap.

DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I LANDSMØTEPERIODEN

Så til de faktiske tallene. Forbundslederen viste til linjen «driftsinntekter» på den første plansjen: Oversikt over situasjonen i perioden. Kommentar: Det er to ting som påvirker driftsinntektene. Antall medlemmer og lønnsutviklingen. Som dere ser, har inntektene gått opp med omtrent 19 millioner i perioden. Det er en økning på nesten 25 prosent. Det viser at lønnsutviklingen har vært bra i hele perioden. I tillegg har vi økt antallet medlemmer med ca. 1 200. I 2006 sto Arbeidsmandsforbundet for 10 prosent av hele medlemsøkningen innen LO-familien. Men vi kan ikke bare se på inntektene, de må måles mot utgiftene.

Forbundslederen pekte på linjen med driftskostnader og sa følgende: – Som dere ser, var driftskostnadene i 2003 høyere enn inntektene. Går vi til

2004 er det snudd. Inntektene er nå større enn utgiftene. Her må vi være oppmerksomme på to ting. I 2003 hadde vi landsmøte, det gjorde utgiftene ekstra store dette året. I 2004 slår pensjonistkontingenten inn, det gjør at vi går med overskudd. I 2005 får vi for første gang på mange år et reelt overskudd. Selv uten pensjonistkontingenten ville vi hatt et lite overskudd.

La meg her få innskyte. Det var ikke med lett hjerte vi innførte pensjonistkontingent. Men nå kan vi i hvert fall glede oss over at vi ikke behøver å øke kontingenten, selv om forsikringene har økt, og portoen på fagbladet har økt. I realiteten er pensjonistkontingenten blitt lettere å bære år for år.

Forbundslederen pekte på driftskostnadene i 2004 og 2005 og sa at forbundet kanskje hadde vært vel forsiktige med pengebruken i 2005. Som dere ser – det er praktisk talt ingen økning i utgiftene. Det fikk vi derimot i 2006, sa Dyrge som pekte på utgiftene i 2006. Siden utgiftsveksten da var så vidt høy, vil jeg kort redegjøre for denne utgiftsveksten:

- Utgiftene til forsikringer økte med 600 000.
- Kontingenten til LO og andre organisasjoner vi er medlem i økte med 900 000.
- Driftstilskudd til avdelingene våre økte med 1 million.
- Lønnsutgiftene økte med 2,5 millioner. I det beløpet ligger bl.a.:
 - Lønn i forbindelse med renholdsprosjektet, dvs. en ekstra stilling
 - Lønnsøkningen i administrasjonen, var på ca 3.2 prosent.

Forbundslederen pekte så på driftsresultatet, som hun mente viste at forbundet nå var på rett vei. Og resultatet: etter at vi har tatt med finansinntektene, det vil si renteinntekter og verdien av de aksjene vi her i Sparebank 1, så mener jeg vi kan glede oss over utviklingen. Men jeg forbyr noen å tenke: Bravo – nå har vi så god råd at vi kan sette fram dyre og populære forslag. Jeg skal helle litt kaldt vann i blodet deres.

FORBUNDETS ØKONOMISKE UTVIKLING I ET 10-ÅRSPERSPEKTIV

Forbundslederen viste til plansje 2: Driftsresultat uten pensjonistkontingent i et 10-årsperspektiv. Hun sa at plansjen viste driftsresultatene over 10 år. – Det er for at dere skal få et perspektiv på den økonomiske utviklingen. Hun pekte på den lille firkanten helt til venstre og sa at denne viste at man gikk med et driftsunderskudd på ca. 4 millioner i 1996. Fra 1997 er det tilsynelatende et lite overskudd. Men det var ikke overskudd. En ny regnskapslov gjorde at det dette året ble regnet inn kontingent for 13 måneder.

I 98 – 99 og år 2000 øker underskuddene år for år. I 2000 hadde vi nesten 16 millioner i driftsunderskudd. Det var ikke lystelig. Og de som var med den gang, husker at det med hard hånd ble strammet inn på utgiftene, det ble

satt i gang driftsomlegginger – som har gitt positive utslag senere.

I 2003 hvorav halve året tilhører denne landsmøteperioden, ser det ut som en ny tilbakegang. Det skyldes utelukkende at alle utgiftene til landsmøtet i sin helhet ble belastet dette året.

I 2004 reduseres underskuddet ytterligere litt. Men nå har vi fått handlingsrom, som dere så på den forrige plansjen. Ettersom pensjonistkontingenten kom i tillegg.

Underskuddene vi hadde i disse årene skulle dekkes opp. Det førte til at egenkapitalen ble svekket. – For å si det på en enkel måte: Vi måtte ta av sparepengene våre for å dekke underskuddene. Jeg kan eksemplifisere det på følgende måte:

– I 1995 hadde vi stående på bok ca 67 millioner kroner. Ved inngangen til år 2000 var det beløpet redusert til 50 millioner. Sagt på en brutal måte var vi ferd med å råtne opp innenfra.

I dag er vi oppe i ca 88 millioner. Det er en bedring, men jeg er ikke villig til å friskmelde oss ennå.

Forbundslederen henledet oppmerksomheten på plansje 3: Egenkapital pr. medlem. Plansjen viser hvor mange kroner vi har bak hvert medlem, og det viser en sammenligning med noen andre forbund.

Vi har en egenkapital på ca 5000 kroner pr. medlem. EL & IT har omtrent det samme. Men hvis vi ser på forbund vi ofte sammenligner oss med som Fellesforbundet, så ser dere at de har en egenkapital på ca 13 000 kroner pr. medlem. – For ikke å snakke om NNN, som har 23 000 pr. medlem og Kjemisk (før sammenslåingen med NOPEF) med nesten 34 000 bak hvert medlem. Vi har et stykke vei å gå. Er det så viktig å ha så mange penger på bok?

Jeg skal vise dere en plansje til, sa Dynge, og pekte på plansje 4: Utbetaling av streikebidrag.

– La oss tenke oss at det blir konflikt under hovedoppgjøret neste år. Vi tar ut 5000 medlemmer i streik. I streikestøtte får de 2300 kroner pr. uke. Det er ikke så mye, det hadde vært fint å kunne gi litt større streikestøtte.

Vi har bygget opp kampfondet til 53 millioner kroner. Det høres jo ut som mye penger, men det holder bare til drøyt 1 måneds streik. Så er det tomt.

– Og vi har lite å møte en ny konflikt med. Vi er sårbare! For fire år siden avsluttet daværende hovedkasserer sin økonomiske presentasjon med å si:

«Vi er i en situasjon der vi bruker litt mer enn vi tjener. Det skal imidlertid

lite til for å snu utviklingen nå. Grovarbeidet er gjort. Vi er på vei opp. Men det er enkelt å ødelegge økonomien. Det skal vi ikke gjøre. Nå viser vi et kollektivt ansvar».

I dag – nesten fire år etter, er jeg stolt over å kunne konstatere at vi har vist kollektivt ansvar. Snuoperasjonen har vært vellykket så langt. Vi er på vei tilbake til en god økonomi. Men vi innser at det økonomiske fundamentet ikke er sterkt nok ennå. Vi bør i kommende periode greie en egenkapital pr. medlem som nærmer seg Fellesforbundets.

Vi kan greie det ved å øke medlemsmassen, ved å forhandle fram avtaler som et flertall av medlemmene er fornøyde med slik at vi slipper konflikter – og øker kontingentinngangen, ved fortsatt å vise en edruelig utgiftspolitikken både i forbundet sentralt og på avdelingskontorene. Takk for oppmerksomheten.

KONTROLLKOMITEENS BERETNING FOR LANDSMØTEPERIODEN 2003-2006
Dirigenten takket forbundslederen for innledningen, og ga ordet til kontrollkomiteens leder *Gudny Fagerhol*, som refererte følgende beretning fra kontrollkomiteen:

«Kontrollkomiteen har etter beste evne utført de oppgaver den er pålagt i henhold til forbundets vedtekter og instruksjoner for kontrollkomiteen. Komiteen har gjennomgått alle protokoller fra landsstyret og forbundsstyret samt de fra de øvrige organer som har fullmakt til å disponere over forbundets midler. Komiteen har i perioden hatt 11 møter og har i tillegg møtt på landsstyrets møter og noen forbundsstyremøter. Komiteen har fått stilt til rådighet det materiale og de opplysninger den har ønsket, og har møtt velvilje og service fra så vel tillitsvalgte som ansatte under sine undersøkelser og kontroller. Komiteen har hatt et nært samarbeid med revisjonen og økonomisjef når det gjelder oppfølging og kontroll på økonomi i samsvar med forbundets vedtekter og vedtak i besluttede organer. Komiteen anser derfor at de faglig-politiske beretningene for årene 2003-2006 kan fastsettes som forbundets beretning for denne perioden.»

I kontrollkomiteen:

Gudny Fagerhol Liv Randi Matre May Hilde Pedersen

Kontrollkomiteens beretning ble tatt opp til godkjenning. Det ble så åpnet for debatt om regnskapet, men ingen forlangte ordet og regnskapet ble tatt til orientering.

Dagsorden pkt. 3 Beretning for 2003, 2004, 2005 og 2006

Dirigent *Anita Johansen* åpnet først for en generell debatt om beretningene for 2003-2006. Hun ga først ordet til *Lars Børre Vangen*, avd. 4.

Lars Børre Vangen kom inn på arbeidet i forbundets ungdomsutvalg. I 1999 hadde man vedtatt årlige ungdomssamlinger, men dette hadde ikke blitt realisert. Det ble også vedtatt å lage en ny ungdomsbrosjyre. Men «kuppet» i 1999 ga ikke full uttelling. I den siste perioden hadde man imidlertid hatt tre ungdomssamlinger, man hadde fått laget en ny ungdomsbrosjyre, man hadde fått laget en ny logo som ungdommen selv likte, og alt i alt hadde man brukt tilførte midler på en fornuftig måte, sa Vangen.

Man hadde hatt besøk av forbundslederen på ett møte i ungdomsutvalget, men da hadde hun gitt dem inn så øra flagra. De hadde blitt tatt på senga da hun etterlyste hva ungdommene hadde gjort for å skaffe nye lærlingeplasser. Man hadde ikke noe svar på dette. Likevel mente Vangen at ungdomsutvalget må ha gjort noe rett ettersom antallet under 35 år i forbundet hadde økt sterkt. I 2004 var det 7358 medlemmer under 35 år, i år 2006 var det 10263. Det betyr at en tredjedel av medlemmene i forbundet er under 35 år. På dette landsmøtet er det 87 delegater under 35 år. Jeg vet ikke hva det var i Haugesund, men at det er en tredjedel i salen under 35 år, synes jeg er noe vi kan være stolte av. Vi har fra ungdomsutvalgets side fremmet en rekke forslag til dette landsmøtet, og han håpet disse ble ivare tatt. Dere kan også se frem til det kulturelle innslaget i morgen. Det er det vi som har ansvaret for.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at Erna hadde lagt frem et godt politisk regnskap i sin åpningstale. Innledningen viste at det er gjort et godt arbeid med å fremme våre medlemmers interesser. Jeg vil gi honnør til forbundet for dette arbeidet. Nødvendige lovendringer er gjennomført på viktige områder. Det er all grunn til å fortsette å samarbeide med andre deler av LO-familien for å ivareta våre verdier. Det er ingen grunn til å skjule at vesentlige oppgaver ennå er uløst, særlig i forhold til problemet med sosial dumping. Jeg må derfor be om at alle forsøker å ivareta dette i det politiske arbeidet fremover. De nødvendige reformer skjer ikke automatisk, men må kjempes for. Han sa også at forbundet måtte perfektioneres. Den første testen får vi i høst.

Dirigenten sa at ingen flere hadde bedt om ordet til den generelle debat-

ten. Hun gikk derfor over til å behandle hver bok for seg og ville referere kontrollkomiteens 3. siste avsnitt til hver bok. Dette ble godkjent. *Dirigenten* refererte 3. siste avsnitt i beretningskomiteens innstilling til hver av beretningene for 2003, 2004, 2005 og 2006.

Beretningene ble enstemmig godkjent av landsmøtet.

Dirigenten fastslo at landsmøtet var kommet langt i forhold til kjøreplanen, og sa at man kunne begynne på vedtektene allerede denne dagen. Man ville begynne behandlingen av § 6, da dette innvirket på valgkomiteens arbeid. Men først ville valgkomiteens leder, *Tommy Nymo* få ordet, og deretter ville det bli en ti minutters pause.

Valgkomiteens leder *Tommy Nymo* takket for tilliten på vegne av hele valgkomiteen, og han regnet med et godt samarbeid både i komiteen og med landsmøtet for øvrig. Som dirigenten hadde signalisert, var det nødvendig med noen avklaringer under forslag til vedtekter, slik at komiteen kunne komme i gang med sitt arbeid. Han håpet landsmøtet ville følge oppfordringen.

Landsmøtet i Haugesund for fire år siden hadde besluttet at det skulle være fire forbundssekretærer i forbundet. Dette må landsmøtet nå ta stilling til, da vedtak om tidligere avklaring ikke er blitt fulgt opp. Som kjent trakk *Per Arne Berge* seg fra vervet etter han ble valgt, sa *Nymo*, som også refererte til behandlingen av denne saken i forbundet. Han avsluttet med å oppfordre alle delegater til å levere tilbake utlevert skjema før valgkomiteens møteslutt denne dagen.

Dirigent Anita Johansen foreslo ti minutters pause og opplyste at man etter pausen ville starte behandlingen av paragraf 6. *Kirsti Mandal* får ordet først og det blir mulighet til å ta ordet etterpå.

Møtet hevet for ti minutters pause kl. 16.40.

Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene – innkomne forslag

Dirigenten satte møtet kl. 16.55 og ga ordet til organisasjonsleder Kirsti Mandal, som holdt følgende innledning:

– Det er vel ikke akkurat vedtektene man først hiver seg over og stormleser som nyinnmeldt i forbundet. I hvert fall tror jeg at den som gjør det, blir oppfattet som rimelig sær. Vedtektene framstår heller som knusktørt materiale og har noe gammelmodig over seg for veldig mange. Men man skal ikke være så lenge med i aktivt organisasjonsarbeid før man ser at vedtektene i aller høyeste grad er et viktig, nødvendig og levende element i en godt fungerende organisasjon. Og det kan bli virkelig livlige debatter om hvordan de skal tolkes! Mange av oss har vært med på det!

Noe i vedtektene har stått nesten uforandret fra forbundets første tid. Det var mange som hadde store tanker og gode løsninger i tidligere tider. Vi har en viktig oppgave i å ta vare på og videreføre tradisjoner. Men det er ikke det som er forbundets formål. De store målene er nedfelt i formålsparagrafen. Innholdet i den fører oss sammen med resten av LO og de internasjonale søsterorganisasjonene i det verdensomspennende nettverket vi er en del av. Like viktig som å ta vare på tradisjoner er det at vi også evner å forandre. Nettopp for å være i stand til å nå våre mål i et samfunn i stadig omstilling, må vi også foreta praktiske og taktiske endringer.

Også til dette landsmøtet har det vært en komité i sving for å vurdere og foreslå endring av vedtektene. Jeg hadde gleden av å lede denne komiteen og hadde med meg Karl Severin Olsen fra forbundsstyret, Arvid Dynge, RVO i avd. 2 Oslo/Akershus, Ole Jarl Madland, distriktssekretær i avd. 7 Sør-Vest og Anne Lise Thorske, kontorsekretær/organisasjonsarbeider i avd. 7 Sør-Vest. Jeg satte pris på komiteearbeidet. Vi utgjorde en gjeng som har lang erfaring og interesse for organisasjonsarbeid og vedtekter. Vi hadde mange og gode diskusjoner og fant fornuftige løsninger, etter egen oppfatning. Vi har fått tilslutning til det meste, så da må vi regne med at andre også mener det.

Det kom ingen revolusjonerende forslag fra oss. Vi foretok litt rydding, noen språkforbedringer og omskrivninger for å gjøre det lettere å forstå i praktisk bruk, og vi hadde noen mer krevende problemstillinger på bordet. Komiteen hadde sitt arbeid ferdig før ferien i fjor. Det ble sendt ut til avdelingene slik at de kunne ha dette med i prosessen blant medlemmene utover høsten, for å utarbeide forslag til landsmøtet. Noen var litt bekymret for om dette skulle dempe interessen og derved virke negativt på den demokratiske prosessen som skulle foregå i utapparatet. Men når vi ser på

antall forslag som har kommet inn, så tyder ikke det på at så er tilfellet. Det foreligger 109 forslag fra avdelingene til endring av vedtektene. Alle forslagene, fra komiteen og fra avdelingene, er gjennomgått og vurdert i forbundet sentralt, samt av både forbundsstyret og landsstyret, som har vedtatt sin innstilling til landsmøtet. Resultatet er det heftet som ligger foran oss til behandling nå.

Vedtektene er bygd opp slik at de forskjellige delene og paragrafene har sammenheng med hverandre. Når forslag til endring i vedtektene skal vurderes, er det derfor viktig å ikke bare se på det enkelte forslaget, men også se om det vil ha virkning for andre bestemmelser, og om det vil kreve endringer også der. Når landsmøtet har fattet sine beslutninger, skal vi sitte igjen med et sett vedtekter som skal fungere i de kommende fire år.

Jeg går ikke inn på alle forslagene, men vil si litt om de som omhandler ungdomsutvalget/ungdomsarbeidet, kontingent og de ansattes deltakelse i beslutende organer.

Først om ungdomsutvalget. Som dere har sett av innstillingene til forslag 37 og 60 har landsstyret innstilt på at ungdomsutvalget nå skal velges av landsstyret. Dette bunner ikke i et ønske om å ta fra ungdomsutvalget status eller posisjon, på ingen måte. Tvert imot er det et sterkt ønske om å styrke ungdomsarbeidet, slik det tydelig går fram av forslag 217. Det er et faktum, og det er ikke unaturlig at det er sånn, at det er hyppigere utskiftninger i ungdomsutvalget enn i de øvrige utvalgene. Det har derfor vært tungvint å måtte vente til landstyremøter for å få foretatt supplering, når noen har fratrudd.

I det landsstyret har innstilt på nå ligger det at utvalgene nedsettes av landsstyret, så kan forbundsstyret foreta suppleringer når det er behov for det. Og som det framgår av forslag 217 ønsker både forbundsstyret og landsstyret å få tettere kontakt med ungdommene. Det viktige for forbundet i denne sammenheng er å få ungdommene engasjert og få dem med i det vanlige tillitsvalgтарbeidet. De må slippe til i avdelingsstyrene, i klubbene, på arbeidsplassene, slik at de kan få bruke sitt engasjement på de vanlige fagforeningssakene. De må ikke gjøres til en sideorganisasjon som skal jobbe for å understreke at det å være unge er noe helt spesielt, som ikke kan fungere sammen med oss gamle. Vi trenger de unge sammen med oss som engasjerte deltakere i alle fora, for å løse våre viktige oppgaver.

Problemstillingen om kontingenten er at det etter dagens vedtekter ikke lenger er likt og rettferdig i forhold til hvor mye man betaler. Kontingent er et ømfintlig tema. Mange ganger ønsker man helst å holde fingrene langt unna for å slippe å få debatt, men dette forholdet må vi nå bare rydde opp i.

De aller fleste av oss trekkes 1,6 %. Men man kan få betale 1,7 prosent for å slippe å trekke kontingent av ferielønna. Tidligere utjevnet dette seg til samme beløp samlet for året. Etter at det ble gjort endringer i feriepengegrunnlaget, har dette slått urettferdig ut. De som betaler 1,7 prosent 11 måneder i året, betaler ikke like mye som de som trekkes 1,6 prosent hele året. Som dere ser av innstillingen, ønsket landsstyret en annen løsning enn det komiteen hadde foreslått. Det er derfor grundige vurderinger som ligger bak landsstyrets innstilling om å beholde muligheten til å ha en trekkfri måned i året. For å få dette rettferdig, må satsen reguleres fra 1,7 prosent til 1,82 prosent.

Mange av forslagene fra avdelingene omhandler på forskjellige måter de ansatte i forbundet og deres rett til å delta i de forskjellige besluttede organene; på landsmøtet, i forbundsstyret, landsstyret, avdelingsstyrene osv. Dette har vært grundig diskutert i forbundsstyret og landsstyret.

Vi har et ufordrende arbeid foran oss før vi er gjennom alle forslagene til vedtektene, sa Mandal. Hun avsluttet slik: Med dette ønsker jeg landsmøtet en god vedtektsdebatt. Bry dere om vedtektene og vern om organisasjonen!

Torbjørn Mortensen, landsstyret, fikk ordet og foreslo at antallet på fire forbundssekretærer opprettholdes, i tråd med vedtaket i Haugesund. Sekretærene kommer fra våre egne rekker, de kjenner problemstillingene, og er en ressurs for oss. Dessuten har de et stort arbeidspress. Mortensen viste også til vedtektenes paragraf 2 om forbundets ledelse og antall forbundssekretærer. Støtt opp om forslaget og la oss ha fire forbundssekretærer.

Dirigenten sa at § 6 ikke inneholder noe om antall forbundssekretærer, derfor må landsmøtet ta stilling til dette forslaget før vi begynner behandlingen av paragraf 6. Vi har da et forslag fra Thorbjørn Mortensen som sier at antallet forbundssekretærer opprettholdes.

Forbundsstyrerepresentant Kjell Borglund ønsker ordet til Mortensens forslag.

Forbundsstyrerepresentant *Kjell Borglund* støttet Mortensens forslag.

Nils Solevåg, avd. 3, mente også det var helt feil å nedprioritere de valgte. Sekretærene gjør en kjempejobb, og er overarbeidet. Han støttet forslag 60

fra Torbjørn Mortensen.

Dirigenten spurte om flere ønsket ordet til denne saken, før vi går på paragraf 6, eller kan vi gå til avstemning om antall valgte forbundssekretærer? Hun refererte forslaget fra Mortensen, som sier at antallet forbundssekretærer opprettholdes, fire stykker, jamfør landsmøtevedtak i 2003.

Dirigenten gikk til avstemning, og forslag 60 fra Torbjørn Mortensen ble enstemmig vedtatt.

§ 6 Landsmøtets myndighetsområde

Dirigenten gikk videre til behandling av § 6 Landsmøtets myndighetsområde og tok opp forslag 29, som også omhandler forslag 38 og 48. Landsstyrets innstilling at forslag 29 tiltres, ble enstemmig vedtatt. Dirigent Anita Johansen ba så landsmøtet om unnskyldning og sa at det var flere som har bedt om ordet. De må få ordet før vi begynner å vedta noe.

Linda Noble Strand sa at i forslag 34 til § 6, er det foreslått at en representant i landsstyret skal ha minoritetsbakgrunn. Hun mente det var helt feil å ta dette inn i vedtektene, derimot kunne det høre hjemme i handlingsplanen.

Lars Børre Vangen, avd. 4 ville si til landsstyret at man måtte slutte med formuleringen. «intensjonen i forslaget støttes». Det betyr vel egentlig ja takk, begge deler. Etter at man har sagt at intensjonen støttes, blir forslaget gjerne avvist. Jeg mener at landsstyret bare burde støtte eller forkaste forslagene. Han viste til forslag 37 fra avd. 5 til handlingsprogrammet. Han var uenig i dette forslaget. Det måtte avvises.

– Vi må ikke forringe ungdomsutvalget ved å la landsstyret oppnevne det. Det sies at dette ikke vil svekke utvalgets status. Jeg mener stikk motsatt. Det gir stor status å bli valgt av landsmøtet i forbundet, Suppleringsvalg kan gjerne forbundsstyret foreta. Han syntes ungdomsutvalget hadde fungert bra siste periode. Man hadde i dag 10.262 medlemmer under 35 år. Derfor må forslag 37 avvises.

Stian Solevåg, avd. 3, sa at han støttet Lars Børre Vangens syn på at ungdomsutvalget måtte velges av landsmøtet. Det gir mer tyngde å være valgt på landsmøtet. Han viste også til forslag 60 hvor det heter at de faste utvalg og komiteer skal velges av landsmøtet.

Dirigenten foreslo nå ti minutters pause slik at dirigenter og sekretærer kunne sortere sine papirer og forslag.

Møtet hevet kl. 17.20 og satt igjen kl. 17.40.

Dirigent Anita Johansen sa at det nå kokte av folk som ba om ordet. - Før vi går videre, har vi fått inn et forslag som landsmøtet må ta stilling til. Vi har akkurat vedtatt at det skal være fire valgte forbundssekretærer. Her er det et forslag på at man i tillegg til fire valgte forbundssekretærer, og i forbindelse med det har representant 122 Anne Grete Hartveit bedt om ordet.

Anne Grete Hartveit, avd. 6: - Nå gikk det fort i svingene, så det oppstod litt panikk i leiren. Vi fant ut at vi måtte svinge oss hvis vi skulle få inn dette forslaget. Vi har skrevet det litt om, og foreslår nå at det i tillegg til 4 valgte forbundssekretærer skal velges en ungdomssekretær.

Jeg synes det er på høy tid at Arbeidsmandsforbundet får en som kan arbeide kun ut mot ungdommen. Det er veldig viktig at det er noen som har et særskilt ansvar for at organisasjonen tar vare på og bygger opp aktiviteten rundt ungdomsutvalgene.

Dirigenten fastslo at mange hadde bedt om ordet, og foreslo at strek ble satt for denne saken under neste taler. Dette ble godtatt av landsmøtet.

Monica Gram Larsen, avd. 2, sa at det var mye ungdom i forbundet. Vi har ungdomsutvalg, men det trengs en til å lede dem, det er ingen som klarer seg uten en leder, og det kan en ungdomssekretær være for ungdomsarbeidet.

Dirigenten foreslo tre minutters taletid. Vedtatt.

Alf Gullen, avd. 1, anslo at ca en tredel av delegatene i salen var under 35 år, noe som betydde at resten var over. Det kan gå fort i retning av at forbundet blir bestående mest av eldre, ved at de unge forsvinner ut om vi ikke engasjerer dem. Det er veldig viktig å ha en til å arbeide systematisk mot ungdommen. De unge i dag bytter ofte jobb, da er det viktig å få gitt dem en grunnfesta holdning slik at de i hvert fall holder seg innen LO. Avd. 1 støttet helhjerta opp om forslaget om ungdomssekretær.

Thomas Gripp, avd. 1, var fullt ut enig med foregående talere. Det trengs en pådriver, en som stiller opp og som kan være en ressurs. Ungdomssekretær fungerer veldig godt i LO-systemet, var hans erfaring. Man bør ansette eller velge en ungdomssekretær.

Karl Ernest Koch, avd. 2, sa at alle nå hadde fått med seg at ungdommen vil ha en sekretær. Dagens system fungerer ikke. Lite skjer, det er ingen stor aktivitet ute i avdelingene på dette området. Det er bare i en avdeling at ungdomsutvalget fungerer. Det bør det gjøre i hele forbundet. Det står i handlingsplanen at de er en stor utfordring å nå flere ungdomsgrupper, og en ungdomssekretær vil være bra for det arbeidet. Det hjelper ikke med perler for innfødte. Det trengs en som snakker med ungdommene på deres eget språk, og vi ligger langt etter andre forbund på dette området.

Jan Klemetsen, avd. 2, sa at Karl hadde sagt så mye bra at egentlig trengte vel ikke han å si noe, men han understreket at avd. 2 støttet helhjertet opp om forslaget om ungdomssekretær. Dette er å satse på framtida, og det er en god økonomisk investering.

Stian Solevåg, avd. 3, sa at det var sagt mye bra. En ungdomssekretær kan også gjøre mye verving som Erna hadde vært inne på. Det er god økonomi å bruke penger på ungdom.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at ungdomsarbeid er viktig. En ungdomssekretær vil ha en stor oppgave, og vi har sett at økonomien er bedret i forbundet. Det kan være grunnlag for en slik stilling. Han følte likevel at saken burde ha vært bedre utredet, og lurte på om det hadde vært noen vurderinger av konsekvensene i forkant i forbundsledelsen.

Alf Gullen, avd. 1, fikk ordet til forretningsorden og sa at Harald Solaas var i ferd med å fremme et delvis nytt forslag etter at strek var satt, og han bad om at det ble tatt hensyn til dette i den videre saksbehandlingen.

Gunnar Eriksen, avd. 2, ville bare peke på det økonomiske og det å bygge framtida. Dette er som å bygge et hus, hvor ungdommen er grunnmuren. Det nytter ikke å bygge på sand, ungdommen må skoles og støypes, og det kan skje ved å ansette en ungdomssekretær.

Bjørn Tiller, avd. 8, stod i fare for å bli den gamle, sure gubben som tok fighten med ungdommen. Han hadde stor forståelse for forslaget, men han makte likevel landsmøtet til å tenke seg litt om nå. Vi skal ha 4 valgte forbundssekretærer, pluss en ungdomssekretær. Visst er økonomien bedret, men Erna hadde også helt litt kaldt vann i blodet på oss. Hvis vi får en økonomisk nedtur, blir det ikke så hyggelig å sitte på neste landsmøte og måtte beslutte at noen må gå. Han ville derfor ikke gå inn for ansettelse av ungdomssekretær nå.

*Forbundsleder Erna C. Dyng*e viste til Harald Bell Solaas' spørsmål om dette var vurdert i forbundet på forhånd. Det var det ikke. Hun ville gjøre landsmøtet oppmerksom på et par ting. En slik stilling vil ikke bare bety lønnsutgifter, andre utgifter kommer i tillegg, til leilighet og eventuelt fly hjem hver fredag, pluss andre reiser osv. Førrige landsmøte valgte å satse på ungdommen gjennom ungdomsutvalg i første omgang. Forbundsledelsen har i perioden forsøkt å oppmuntre utvalget til å komme med forslag til aktiviteter, og alle forslag fra dem er det sagt ja til. Det har ikke stått på velviljen.

Dirigenten: Da går vi til avstemming på det forslaget som er kommet. Forslaget lyder som følger: I tillegg til fire valgte forbundssekretærer skal det på landsmøtet velges en ungdomssekretær.

Dermed gikk landsmøtet til votering. Det måtte tellekorps til, og resultatet ble at forslaget om ungdomssekretær ble vedtatt med stort flertall, mot 48 stemmer.

Dirigent Anita Johansen sa at vi fikk ikke begynt å behandle § 6, men jeg foreslår at vi avslutter for dagen og starter morgendagen med å behandle vedtektene. Hun ga avslutningsvis ordet til Hilde Thue.

Hilde Thue sa at alle under 35 år var invitert til å møte i foajeen etter møteslutt. Hun takket for vel gjennomført møte, og oppfordret alle til å møte presis neste morgen kl. 09.00.

Følgende forslag ble fremsatt under debatten:

Forslag fra Thorbjørn Mortensen, landsstyret: Antall forbundssekretærer opprettholdes. Fire stk. jfr. landsmøtevedtak i 2003.

Forslag fra Anne Grethe Hartveit, avd. 6 Vest:

I tillegg til fire valgte forbundssekretærer skal det på landsmøtet velges en ungdomssekretær.

Forslag fra Linda Noble-Strand, avd. 4:

Forslag 34 avvises.

Forslag fra Lars Børre Vangen, avd. 4:

Forslag 37 må avvises. Vedtektenes § 6, 2. ledd må være som det er.

Forslag fra Stian Solevåg, avd. 3:

Tre faste komiteer og utvalg skal velges av landsmøtet.

Møtet ble hevet kl. 18.05.

Formiddagsmøtet søndag 6. mai

Dirigent *Sigmund Steinnes* ønsket velkommen til en ny dag presis kl. 09.00. Landsmøtet skulle starte med et kulturelt innslag fra avd. 3, og han ga ordet til Stian Solevåg, som bare måtte beklage at aktørene det var gjort avtale med, ikke hadde dukket opp. Ungdomsutvalget hadde dermed kommet i ei knipe, og han foreslo at landsmøtet sang Internasjonalen isteden. Dette ble tatt til følge av delegatene, som reiste seg og sang Internasjonalen.

Dirigenten sa at det var lagt ut invitasjoner til landsmøtefesten. Påmelding måtte skje innen kl. 13.00 denne dagen.

Han sa at det første landsmøtedag var levert inn en del forslag uten henvisning til hvor de skulle behandles. Det måtte understrekes at slik henvisning skal stå på forslaget, henvisning til evt. forslag og saker på dagsorden. I går hadde man også fått fremmet forslag til saker som ikke var til behandling, men det kunne også skyldes noe uklare beskjeder fra dirigenten. I dag skulle LO-leder Roar Flåthen innlede om den faglige situasjon. Han skulle holde sin innledning kl. 14.40. Innledningen ville ta en halv time. Det ble ingen pause etterpå. Man gikk rett på en 30 minutters debatt. Man skulle tegne seg under hans innledning. Så ville dirigentene dele den tilmålte taletiden på de innmeldte talerne.

Tellekorpene hadde ikke fungert maksimalt dagen før. Derfor informerte han igjen om at de som satt ytterst til høyre ved bordene, mot utgangsdørene, skulle telle sine bord. Antallet skulle noteres på lapper som tellekorpset ville samle inn. Man var fra dirigentens side interessert i antallet røde lapper.

Han spurte om navnelistene fra delegasjonene var innlevert. Det ble bekreftet. Han opplyste at det nå var 169 stemmeberettigede i salen, men rettet det til «pluss forbunds- og landsstyre». Han ville komme tilbake til antallet.

Han ga så ordet til *Oddbjørn Nilsen* som ville lese første del av lørdagens protokoll.

Oddbjørn Nilsen refererte protokollen frem til og med konstitueringen og ga stafettpinnen videre til sekretær Jens Petter Hermansen, som tok seg av resten av protokollen.

Gudny Fagerhol, leder av kontrollkomiteen, fikk ordet, og viste til starten av landsmøtet dagen før, da både forretningsordenen og dagsordenen ble vedtatt enstemmig. Det ble sagt i går at det kunne gå litt fort i svingene av og til, og det gjorde det nok i går. Det er kontrollkomiteens ansvar å se til at forretningsordenen følges. Forslaget om å ansette ungdomssekretær ble fremsatt etter at strek var satt, noe det ikke er anledning til - i henhold til vedtatt forretningsordenen. Som leder av kontrollkomiteen måtte hun derfor fastslå at dette var et ugyldig vedtak, og dette må landsmøtet forholde seg til.

Dirigenten understreket at det nå ble gitt ordet kun til forretningsordenen, ikke til realitetsbehandling av saken.

Lars Børre Vangen, avd. 4, sa at det ikke var referert hverken i protokollen eller i referatet at strek var satt, bare at møtet var hevet. Strek ble satt under debatten om ansettelse av ungdomssekretær. Ut fra dette er vedtaket lovlig.

Alf Gullen, avd. 1, kunne bare si seg enig i at strek var satt etter at forslaget var framsatt. Mange meldte seg på i debatten, og da satte dirigenten strek under ett av debattinnleggene. – Vi fattet et helt lovlig vedtak etter forretningsordenen.

Jan A. Klemetsen, avd. 2, sa at dette var helt korrekt, strek var ikke satt. Det er et lovlig fattet vedtak, og han var helt uenig med kontrollkomiteen. Og uansett er det landsmøtet som tar beslutningen om dette.

Forbundsleder *Erna C. Dyngre* hadde forstått kontrollkomiteen dit hen at landsmøtet med dette ikke hadde fulgt vedtatt forretningsordenen, der det står at ingen nye forslag kan fremmes.

Dirigenten konstaterte at det foreligger forslag fra kontrollkomiteen om at gårdagens vedtak om ungdomssekretær ikke er gyldig. Vi må følge de kjørereglene vi sjøl har vedtatt. Det er kommet kritikk mot dirigentene for det som skjedde i går. Det ble gjort feil fra dirigentbordet. Om kontrollkomiteen sier at vedtaket var ugyldig, må vi forholde oss til det, selv om jeg forstår at det kan skape frustrasjon.

Jan A. Klemetsen, avd. 2, fikk ordet igjen, og sa at man respekterer at kontrollkomiteen har en mening, men landsmøtet står likevel suverent.

Christian Heinecke, avd. 7, bemerket at Klemetsen nå hadde hatt ordet to ganger til forretningsordenen, og det er heller ikke tillatt. Men han var enig i at strek ikke var satt. Det var bare forbundslederen som i går ikke forholdt seg til forretningsordenen da hun ga seg til å argumentere mot forslaget på tampen.

Thomas Gripp, avd. 1, syntes det var rart at ingen hadde bemerket følgende: -Det var ikke snakk om noe nytt forslag i de hele tatt, det var et forslag til endring av § 6 som ble behandlet.

Nestleder *Helge Haukeland* viste til at det bare var mulig å ta ordet en gang til forretningsordenen. Det er vanskelig når slikt skjer. Vi kan kanskje ha meningsforskjeller om hva som er riktig. Som tidligere leder av kontrollkomiteen tror jeg at jeg ville gjort det samme som Gudny Fagerhol – og avvist forslaget. Det er min mening etter å ha blitt skolert og kurset i forbundet.

Svein Engelstad, avd. 2, sa at det var leit at man var kommet i denne situasjonen at man må finlese vedtektene etter at vi har fått et vedtak med 2/3 flertall i den salen. Det er slik at noen prøver å vri seg unna dette vedtaket ved å vise til vedtektene. Men strek var ikke satt da forslaget ble fremsatt. Det er synd å tape en sak, kanskje, men på landsmøtet er det ingen som taper. På landsmøtet vedtar vi hva som er forbundets politikk de neste fire årene. Alle må forholde seg til at vi har bestemt at det skal velges en ny ungdomssekretær. Alle må forholde seg til det. Det var ikke satt strek, og vedtaket er derfor gyldig.

Thorbjørn Mortensen, landsstyret, sa at en ting var klart. Man måtte forholde seg til den dagsordenen og forretningsordenen som var vedtatt. Dette måtte man bruke bevisst for ellers kunne det lett bli kveldsmøte både denne dagen og neste dag.

Dirigenten sa at han var usikker på den videre behandlingen. Han ba derfor om ti minutters pause i forhandlingene. Hvis kontrollkomiteen sier at vedtaket er gyldig, så blir det stående. Men landsmøtet er på den annen side suverent. Derfor en pause.

Landsmøtet ble hevet kl. 09.45.

Møtet ble satt igjen kl. 10.00 og dirigent Sigmund Steinnes sa at dette var god skoloring av dirigentene. Det er jo slik at kontrollkomiteen skal etterse våre handlinger men samtidig er landsmøtet forbundets høyeste myndighet. Vi skal ta stilling til saken. Men først ga han ordet til Gudny Fagerhol.

Gudny Fagerhol, kontrollkomiteen, sa at hun ville ha en liten oppklaring. Det var kanskje ikke riktig å henge seg opp i dette med strek. Det viktige var at man fremmet et forslag om sekretær etter at man hadde vedtatt antallet forbundssekretærer i forbundet - etter forslag fra Thorbjørn Mortensen. Forslaget hans var debattert og votert over. Deretter fremmet man nytt forslag på samme sak. Det var derfor kontrollkomiteen grep inn og erklærte vedtaket ugyldig. Derfor måtte vedtaket anses som ugyldig. Dette betyr ikke at vi er imot en valgt ungdomssekretær i forbundet, sa Gudny Fagerhol.

Dirigenten foreslo at man tok merknaden fra kontrollkomiteen opp til avstemning. Hvis merknaden fikk flertall, forble forslaget avvist. Hvis merknaden ble nedstemt, var forslaget om ungdomssekretær vedtatt. Denne voteeringsformen ble enstemmig godkjent.

Tellekorps måtte til. Resultatet viste at 92 stemte for kontrollkomiteens forslag, 101 mot. Dermed var gårdagens vedtak om ungdomssekretær kjent gyldig.

Landsmøtet gikk videre med behandling av protokollen fra lørdagens møte.

Lars Børre Vangen, avd. 4, viste til sitt forslag 37, her var det vist til punkt 62, det skulle være punkt. 65.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at protokollen er et historisk dokument som blir stående. Det står her at han hadde framsatt et forslag etter at strek var satt. Det stemmer ikke, han hadde bare bedt om en konsekvensutredning i saken. Han bad derfor om det dette ble strøket av protokollen.

Dirigenten spurte så landsmøtet om protokollen kunne godkjennes med de to merknader som her var framkommet. Landsmøtet ga sin tilslutning til det. Med dette var protokollen godkjent.

Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene – innkomne forslag

Dirigenten sa at nå skulle det egentlig være en liten pause, men tida gikk, og han gikk derfor videre til behandlingen av vedtektene. Innledningen hadde Kirsti tatt dagen i forveien.

Anita Johansen overtok som dirigent, og foreslo at landsmøtet først tok en generell debatt om paragrafene, og deretter behandlet de positive innstillingene fra landsstyret. De negative må fremmes fra salen. Landsmøtet sluttet seg til denne framgangsmåten.

Dirigenten sa at vedtaket om forslag 29 som ble feilaktig vedtatt i går, må behandles på nytt. Landsmøtet var enig i dette. Ingen ønsket ordet, og landsmøtet gikk til votering.

Forslag 29: Enstemmig vedtatt.

Johnny Gotteberg, avd. 6. støttet forslag 31, et forslag som gikk ut på å utvide forbundsstyret med to medlemmer. Vi ønsker at alle avdelinger skal være representert i forbundsstyret.

Geir Gravdal, avd. 2, sa at avdelingen trakk forslag 30 og støttet forslag 31.

Nils Solevåg, avd. 3, sa at han også støttet forslag 31.

Alf Gullen, avd. 1, sa at avdelingen støttet forslag 31 slik at landsstyret blir mer demokratisk innrettet.

Nestleder *Helge Haukeland* sa at når så mange støttet forslag 31 at det kunne hende forslaget ble vedtatt, måtte man tenke over konsekvensene. Hvis man utvider forbundsstyret med to, må landsstyret økes med fire representanter.

Marit Nilsen, avd. 9 sa at man måtte tenke seg nøye om før man støttet forslag 31. Som *Erna C. Dyrge* hadde sagt, var forbundet nesten friskmeldt, men ikke helt. Vi har vedtatt å velge ny ungdomssekretær og nå foreslås det utvidelse av forbunds- og landsstyre. Det vil jeg advare mot. Jeg er også uenig i at det er avdelingene som skal utpeke medlemmene til forbundsstyret. Det bør medlemmene avgjøre bransjevis.

Eva Jenssen, forbundsstyret, påpekte at hun ikke støttet forslag 31. Hun var helt enig med forrige taler om at det ikke burde være avdelingene som utpekte forbundsstyret. Da kan man f. eks. risikere at fem fra Maskin kommer med i forbundsstyret. Dette er farlig. Støtt isteden forbundsstyrets innstilling, sa Jenssen.

Jan Arthur Klemetsen, avd. 2, støttet forslag 31. Han syntes forslaget var veldig demokratisk. Her kunne man ta hensyn til kjønn, ungdom og bransjer. Tidligere hadde man hatt 13 medlemmer i forbundsstyret. Da økonomien skrantet, satt han i en organisasjonskomite sammen med Helge, og man foreslo da reduksjoner på alt, fra antall i forbundsstyret til antall delegater til landsmøtet. Nå støtter jeg en utvidelse av landsstyret og forbundsstyret.

Kjell Borglund sa at han ville advare mot forslag 31. Støtt forbundsstyrets innstilling. Vi måtte redusere på aktiviteten for fire år siden, men nå er vi i ferd med å gå motsatt vei. Men flere hadde sagt at valgene kunne være udemokratiske. De som er valgt til forbundsstyret, representerer alle medlemmene, ikke bare en bransje eller avdeling. Han trodde forslag 31 igjen ville presse forbundets økonomi og anbefalte forbundsstyrets innstilling.

Svein Arne Nordvik, avd. 6, sa at han var opptatt av demokrati. Hvis avd. 9 har medlemmer som ikke er i avdelingen, må de tas frem. Her må man ikke tenke bransjer, men velge rett mann på rett plass.

Terje Mikkelsen, forbundsstyret, var helt uenig med forrige taler om at faggruppene ikke betydde noen ting. – Avdelingene er viktige administrativt, men man melder seg inn i et forbund først og fremst fordi det er et fagforbund, enten man kommer fra Maskin eller Vakt. Han ba om tilslutning til forbundsstyrets innstilling. Hvis man utvider med to i forbundsstyret og fire i landsstyret, går man i feil retning. Forbundet er bare delvis friskmeldt. Vi vet at det ikke skal mer til enn en begrenset konflikt for å tømme forbundskassa. En annen ting er at hvis vi vedtar en fra hver avdeling, utestenger vi Svalbard og Sandbekk for evig og alltid.

Johnny Gotteberg, avd. 6 sa at det ikke var noen forandring i teksten. Alle avdelinger skal ha hver sin representant. I dag er 3 avdelinger uten representasjon.

Dirigenten sa at Johnny opprettholdt forslag nr. 30 og nr. 31. De går på det

samme. Da har vi ett forslag som settes opp mot landsstyrets innstilling. Strek ble satt under neste innlegg.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at det var ført en ganske grundig vedtekts- og organisasjonsdebatt i forkant av landsmøtet. Avd. 1 ønsker endringer i sammensetningen av forbundsstyret, for bedre representasjon av mangfoldet ute, geografiske hensyn osv. Avdelingen har på forhånd valgt i siste instans å støtte forslag nr. 31. Men det ligger for så vidt en favorisering av det som kalles storavdelinger i dette. For å unngå å ekskludere andre typer avdelinger, satte han fram forslag om at setningen «en representant fra hver av storavdelingene med vararepresentanter» strykes, og at forslaget forøvrig opprettholdes.

Geir Gravdal, avd. 2, ville bare presisere at avd. 2 har trekt forslag forslag nr. 30.

Bjørn Tiller, avd. 8, sa at nå må vi roe oss ned, ellers kan vi bare forberede oss på å ta landsmøtefesten som catering. Nå støtter vi landsstyrets innstilling, for vi klarer oss veldig godt med det forbundsstyret vi har. Vi må ikke begynne å plusse på for å få til noe som passer nettopp nå, seinere kan det være noe annet som passer. Slutt å tulle – støtt landsstyrets innstilling!

Dirigenten sa at det foreligger to forslag, ett om å opprettholde nr. 31, ett om å stryke setningen om storavdelingene.

Til forretningsorden: *Jan Klemetsen* mente det måtte vært greit først å ta stilling til antallet i tillegg til forbundsledelsen, og deretter til fordelingen av det vedtatte antall.

Landsmøtet gikk til votering, og dirigenten satte landsstyrets innstilling opp mot Gottebergs forslag nr. 31.

Det måtte tellekorps til. 93 stemmer for Gottebergs forslag, 100 for landsstyret. Landsstyrets innstilling vedtatt.

Dirigent Anita Johansen sa at dermed var forslaget fra Harald Bell Solaas falt. Hun opplyste at det egentlig var kaffepause, men spurte om landsmøtet ville være med på å gjøre ferdig § 6. Landsmøtet støttet dette.

Hun gikk så videre til behandling av forslag nr. 33, samordnet med for-

slag nr. 34. Videre forelå det forslag fra Linda Strand om at forslag nr. 34 skulle avvises.

Jan Morten Langolf, avd. 8, sa at avdelingen opprettholdt forslag nr. 34.

Eva Jenssen, forbundsstyret, støttet avd. 8s forslag. Dette er LO-politikk, og ikke kontroversielt, mange forbund har allerede gjort det samme. Vi må vise fram forbundet vårt.

Marit Nilsen, avd. 9, var skuffet over avd. 8 som påstår at vi i forbundet ikke greier å ta vare på mennesker med ikke-vestlig bakgrunn. Vi har et handlingsprogram og en jobb å gjøre. Hennes personlige innstilling er at ingen skal tvinges inn i styret, vi må kunne ta vare på mennesker på en annen måte.

Lise Solvang, forbundsstyret, støttet forslag nr. 34. Vi har mange medlemmer med ikke-vestlig bakgrunn i LO-forbunda, og de er lite framme både i LO og i Arbeidsmandsforbundet.

Strek ble satt under denne taleren.

Svein Engelstad, avd. 2, sa at landsmøtet må ta skeia i en annen hånd om vi ikke vil forlenge landsmøtet med noen dager. Vi må ta hensyn til at landsstyret har gjort en seriøs jobb i forkant med sine innstillinger. Det har det gjort også i denne saken. De tilslutter seg forslag nr. 34, men har altså noen omformuleringer som er meget gode. Vi bør følge landsstyret her.

Aron Jensen, avd. 9, sa at man ikke kunne ha så mye styr om saker og ting. Om det er så viktig å få med noen som ikke vil – velg dem inn fra avdelingene, det gjør vi. Storberget har gjort oss i Finnmark til husmann i eget fylke, han ønsket ikke å bli husmann i eget forbund også. Det endte vel med at man måtte ha egen rullatorrepresentant.

Dirigenten gikk til avstemning. Landsstyrets innstilling til forslag nr. 33 ble vedtatt.

Lars Børre Vangen tok ordet til forretningsorden, og mente at også forslaget fra Linda Strand måtte voteres over.

Dirigenten mente at landsstyrets innstilling allerede var vedtatt og dermed

sto, men valgte likevel å ta opp Strands avvisningsforslag til votering mot den allerede vedtatte innstillingen fra landsstyret. Strands forslag falt.

Forslag 37: Det forelå en innstilling fra landsstyret om tiltredelse til forslaget. En forslagsstiller ville avvise det. Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

Dirigenten tok så hele paragraf 6 opp til avstemning – med de vedtatte endringene. Hele paragrafen ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten foreslo nå en kaffepause på 20 minutter. Før man gikk til pausen, opplyste hun at valgkomiteen skulle møte umiddelbart på sitt tildelte møterom. Møtet hevet kl. 11.00.

Møtet ble satt igjen kl 11.24 med Sigmund Steinnes som dirigent. Han sa at vi fortsetter med vedtektene og nå starter først i boka med § 1. Han oppfordret alle som satt med forslag, om ikke å bli sittende på dem, men levere inn fortløpende og notere hvilke saker forslagene ble fremmet til.

§ 1 Forbundets virkeområde

John Thue, avd. 2, sa at avdelingen hadde et forslag nr. 3 som presiserte at det skulle være geografiske avdelinger i forbundet. Som Erna sa det i innledningen er det ingen andre forbund som har et tilsvarende apparat ute som vårt forbund.

Han ble oppfordret til å levere forslaget om å opprettholde forslaget skriftlig.

Thomas Gripp, avd. 1, sa at han ville trekke forslag 2 og støtte forslag 3.

Til forretningsorden:

Jan Arthur Klemetsen, avd. 2, sa at det måtte være unødvendig å levere skriftlig at man støttet et forslag som sto i forslagsheftet.

Dirigenten sa at dette sto i forretningsorden og at det var av hensyn til sekretærenes arbeid.

Odd Lyngås, landsstyret, sa at landsmøtet hadde vedtatt en forretningsorden hvor det klart fremgikk at forslag skulle leveres skriftlig. Det er imidlertid ikke slik at hvem som helst kan trekke forslag som står i heftet.

Dirigenten sa at de forslag som ikke støttes av landsstyret, må fremmes på nytt under landsmøtet hvis de skal kunne behandles. Det er derfor ikke nødvendig å trekke disse.

Ved avstemningen ble forslag 1 fra landsstyret satt opp mot forslag 3. Avstemningen var jevn, og det måtte tellekorps til. Det ble oppnådd stemmelikhet 92 for og 92 mot. Dirigenten leste da vedtektene slik at forslag 3 var falt. Landsstyrets innstilling var vedtatt.

§ 2 Formål

Her hadde landsstyret gitt en positiv innstilling til forslag 10 og intensjonen i forslag 11 var tiltrådt.

Harald Aasen, avd. 2, sa at det var viktig å få med tiltak mot sosial dumping i forslag 10. Dette med privatisering av offentlig sektor ville han ha nærmere utredet av redaksjonskomiteen. Han foreslo forslaget oversendt dit.

Jarle Tømmermo, avd. 1, sa at han støttet forslag 10 fra Midt-Norge.

Dirigent Steinnes sa at det var mye forspilt tid som gikk på å fremme forslag som allerede var støttet av landsstyret. Forslag som ikke ble støttet, kunne fremmes på nytt, men der landsstyret er positivt, behøver man slett ikke å fremme forslaget på nytt. Her var det sagt at saken skulle fremmes for redaksjonskomiteen, men det var ikke framsatt skriftlig forslag om det. Dirigenten presiserte at vi ikke har redaksjonskomité for vedtektene.

Gudny Fagerhol, kontrollkomiteen, sa det var riktig å fremme saken for redaksjonskomiteen, men det var ikke riktig tidspunkt for det. Det ville sikkert bli anledning til å gjøre dette i ettermiddagssesjonen.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at landsmøtet ikke har noen redaksjonskomité for vedtektene, bare for politiske saker og for handlingsprogrammet. Det må vi forholde oss til.

Det ble et lite opphold, og dirigenten oppfordret delegatene til å forberede seg i forkant, sånn at slikt kan unngås. Tida går, og landsmøtet er litt dårlig ute tidsmessig. Det endte med at forslaget ble trukket.

Landsstyrets innstilling til forslag nr. 10 – enstemmig vedtatt.
Landsstyrets innstilling til forslag nr. 11 – enstemmig vedtatt.
Hele § 2 – enstemmig vedtatt.

§ 3 Medlemskap

Landsstyrets innstilling til forslag nr. 12 – enstemmig vedtatt.

Dirigenten tok hele § 3 opp til votering – enstemmig vedtatt.

§ 4 Forbundets oppbygging

Til behandling landsstyrets innstilling til forslag nr. 13.

Anne Grethe Hartveit, avd. 6, opprettholdt avdelingens forslag om å få etiske retningslinjer inn i regelverket.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at forslag nr. 13 er skrevet som ny paragraf 4. Om dette vedtas, har vi dermed fått en ny § 4.

Landsstyrets innstilling ble satt opp mot forslaget fra avd. 6 – landstyrets innstilling tiltrådt.

§ 4 ble tatt opp til samlet votering – enstemmig tiltrådt.

§ 5 Landsmøtet

Til behandling landsstyrets innstilling til forslag nr. 14.

Harald Bell Solaas, avd. 1, opprettholdt forslag nr. 23 som også berøres av nr. 14. Det går på valg av vara til landsmøtet. Ordningen mer personlig vara fungerer ikke, da det ofte viser seg at vararepresentantene på denne måten ikke blir godt nok forberedt til landsmøte m.v. Nummererte vararepresentanter vil hjelpe på dette.

Svein Engelstad, avd. 2, sa at det var skapt en del debatt rundt forslag nr. 14. Han syntes landsstyret og de som hadde stelt med vedtektene, hadde gjort en utmerket jobb. Kirsti understreket de ansattes rettigheter i sin innledning i går. Dette er nedfelt i lovverket, det skulle bare mangle at vi som organisasjon ikke behandler våre ansatte på en skikkelig måte. Dette har med demokrati å gjøre, og med habilitet. Vi i denne salen er politisk valgte, vi skal legge føringene for våre ansatte. Vi kan ikke sitte på begge sider av

bordet. Det skulle ha tatt seg ut om rådmannen fikk stemmerett i kommunestyret. De ansatte er en livsviktig ressurs for organisasjonen, men de skal serve de politisk valgte – og sammen blir vi gode. Det er godt at forbundet har ryddet opp i dette. Han ba landsmøtet støtte forslag nr. 14, slik at NAF endelig kommer på høyde med andre i det offentlige Norge. Han trodde forbundet nå var den eneste organisasjon som sto igjen.

Dirigenten fastsatte to minutters taletid, og strek under neste innlegg.

Alf Gullen, avd. 1, sa at intensjonen ikke var at ansatte skulle sitte i styret med stemmerett, men at de skal kunne tiltre styret med tale- og forslagsrett. I kommunestyret har da også rådmannen full talerett. Om vi skal kunne serve våre medlemmer på best mulig måte må vi få innspill direkte fra de folka som kjenner problemene på livet, ikke gjennom mellomledd, for da blir det fare for misforståelser. Sjøl hadde han ansvar fra Geilo til svenskegrensa, og var helt avhengig av slike innspill. Han opprettholdt forslag nr. 120, da han ikke kunne gå for nr. 14.

Torben Olsen, avd. 2, opprettholdt forslag nr. 18 og gjenga og begrunnet det.

Kåre Johnsen, avd. 2, opprettholdt forslag nr. 23 om nummererte vararepresentanter, da det er meget vanskelig å tolke dette ut fra medlemsmassen. Også vararepresentantene trenger en skikkelig gjennomgang og opplæring, slik vi får i avdelingene.

Lars Børre Vangen, avd. 4, sa at avdelingen opprettholdt forslag nr. 19.

Rune Dale, avd. 2, sa at avdelingen opprettholdt forslag nr. 50.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at det var viktig å få med de som jobber i systemet, de som har erfaringen når det gjelder sosial dumping osv, og det er ikke snakk om at de skal ha stemmerett, de skal delta i de utøvende organene med tale- og forslagsrett. Han trodde forbundet ville bli en fattig organisasjon om en ikke greier å få til dette.

Jan Arthur Klemetsen, avd. 2, sa at han hadde et endringsforslag til forslag 14. Han foreslo at man i § 5 skulle ha en bestemmelse om at landsstyrets innstillinger til hvert forslag skulle sendes til avdelingene før landsmøtene.

Han støttet ellers forslag 18 om RVO-ene. De er en stor ressurs for forbundet, sa Klemetsen.

Terje Mikkelsen, forbundet, hadde bedt om ordet til forslag 14 fra landsstyret. Han syntes Engelstad hadde holdt et godt innlegg, og han sluttet seg til hans synspunkter. I tillegg ville han argumentere for at de ansattes rettigheter ble ivaretatt gjennom avtaler, at dette ikke var en del av vedtekter og handlingsprogram. Her måtte det foretas en opprydding i begrepene, sa Mikkelsen. De som er valgt til landsmøtet, er politisk valgte representanter. Det må ikke forveksles med den rolle ansatte i organisasjonen skal spille. Han ba om støtte til landsstyrets innstilling til forslag 14.

Dirigenten opplyste at det nå forelå 7-8 forslag. Man ville forberede voringen og foreslo en pause. Møtet hevet 12.03

Møtet ble satt igjen kl. 12.20 med Sigmund Steinnes som dirigent. Han redegjorde for de fremsatte forslagene.

Dirigenten foreslo at man først voterte over forslag 14 som var det mest vidtgående forslaget. Hvis dette ble vedtatt, ville de andre forslagene falle. Det var foreslått skriftlig voring, og dette ble vedtatt etter at over ti stemte for dette.

Til forretningsorden:

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at man burde få en demokratisk behandling av alle forslagene. Man kan ikke sette opp alle forslagene mot forslag 14. Da mister man nyanser i forslagene. Han kunne derfor ikke slutte seg til dirigentens forslag til voring. Han syntes det var forunderlig at dirigenten kunne fremsette et slikt forslag.

Alf Gullen, avd. 1, fant det underlig at forslag 14 skulle settes opp mot alle andre forslag. Han argumenterte for at forslag 120 ble tatt opp til voring.

Nestleder *Helge Haukeland* sa at i de ulike fora han hadde vært med i, var det alltid det mest vidtgående forslaget man først voterte over. Det måtte være det eneste riktige her også. Hvis vi skal stemme over alle forslagene etterpå, ville det bli seine kvelden.

Thorbjørn Mortensen, landsstyret, sa at det var litt viktig å få avklart hva som skulle stå på stemmeseddelen.

Dirigenten takket Mortensen for innlegget.

Jan Arthur Klemetsen støttet Solaas' forslag. Landsmøtet må få anledning til å gi uttrykk for sine meninger om alle forslagene. Jeg ber derfor om at alle forslag til punkt. 1 og 2 blir behandlet slik at landsmøtet kan si hva det virkelig mener.

Svein Engelstad, avd. 2, sa at landsmøtet ikke kunne overkjøre dirigentbordet på denne måten. – Vi får nå bruke våre stemmesedler i forhold til forslag 14, og så får dirigenten fortelle hva som skal stå på stemmeseddelen. Hvis forslag 14 blir vedtatt, kan vi ikke etterpå stemme over alle de avviste forslagene. Da blir det omkamp på omkamp. Når Vålerenga i kveld taper mot Rosenborg, kan de ikke etterpå be om omkamp! sa Engelstad.

Dirigenten ba om tilslutning til den allerede foreslåtte voringen fra dirigentbordet. Man skulle på stemmeseddelen skrive ja eller nei til forslag 14. Avstemningsmåten ble godkjent.

Tellekorpene ble satt i sving. Ved optellingen viste det seg at forslag 14 hadde fått 90 stemmer, 99 stemte imot. Dermed var landsstyrets innstilling falt.

Man gikk så over til å behandle de fremsatte forslagene

Forslag 50 fra avd. 2 var opprettholdt. Forslaget ble vedtatt.

Forslag 23 fra Harald Bell Solaas og forslaget fra Kåre Johnsen var identiske. Forslagene ble behandlet sammen og vedtatt.

Forslag nr. 18 fra Torben Olsen vedtatt.

Forslag nr. 120 fra Alf Gullen vedtatt.

Forslag nr. 26. Landsstyrets innstilling vedtatt.

§ 5 Landsmøtet, med vedtatte endringer enstemmig vedtatt.

Dirigenten avsluttet ti minutter før tida av hensyn til sekretærkorpset, og sa at det ble lunsj til kl. 14.30. Men det blir ingen pause etter Roar Flåthens innlegg i ettermiddag. – Landsmøtet går rett på talerlista, som det ble sagt

i går. For å slippe for mye renn mot dirigentbordet, blir det ordnet med et bord bak i salen der talerne kan tegne seg.

Forslag fremmet under debatten:

Forslag fra *Torben Olsen*, avd. 2: Avd. 2 vil opprettholde forslag 18 under paragraf 5.

Forslag fra *Anne Grethe Hartveit*, avd. 6: Forslag 13 opprettholdes.

Lars Børre Vangen, avdeling 4: Forslag 19 opprettholdes.

Rune Dale, avd. 2: Avd. 2 opprettholder forslag nr. 50.

Kåre Johnsen: Forslag 23 opprettholdes.

Harald Bell Solaas: «Forslag 23 fremmes på nytt av avd. 1.

Lars Børre Vangen: Forslag 65. Punkt 1. Endring til: Utvalget består av fem faste representanter og fem vararepresentanter. Forslaget opprettholdes med endring.

Forslag fra *Jarle Tømmermo*, avd. 1: Avdeling 1 fremmer ikke forslaget men støtter isteden forslag 10 fra avd. 8 Midt-Norge da dette er mer dekkende.

John Thue fremmet følgende forslag: Nytt punkt. NAF er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge (LO). Norsk Arbeidsmandsforbund er en landsomfattende sammenslutning inndelt i geografiske avdelinger som kan organisere lønnstakere innen....

Jan Arthur Klemetsen: Til forslag 14 § 5 punkt 8. Tillegg etter 1. setning: Med landsstyrets innstilling.

Alf Gullen fremmet følgende forslag: Fremmer forslag 120.

Jan Morten Langolf: Forslag nr. 34 fra avd. 8 opprettholdes.

Harald Bell Solaas fremmet følgende forslag: Forslag 31 – setningen «en representant fra hver av storavdelingene med vararepresentanter» strykes.

Johnny Gotteberg, avd. 6 fremmet følgende: Forslag 31 opprettholdes.

Helge Haukeland fremmet følgende: § 6. Under forutsetning av at forslag 31 får flertall, utvides landstyret med 4 representanter med personlige vararepresentanter fra avdelingene

Svein Engelstad, avd. 2. fremmet følgende forslag: Jeg ber om skriftlig avstemning til § 5 – forslag 14.

Møtet ble hevet kl. 12.50.

Ettermiddagsmøtet søndag 6. mai

Ettermiddagsmøtet ble satt kl. 14.40. Det startet med et kulturinnslag. Oslo Jammerkor ved sin dirigent *Barbro Grenersen* åpnet ettermiddagsmøtet med en knippe sanger. De startet med den italienske «Viva Tutte» - en hyllest til kvinnene på landsmøtet. De fortsatte med Bellmanlåten Gubben Noah og Sigvald Tveits Dans, dans – en hilsen til den største gruppen i NAF, renholderne. Man fulgte opp med «Dei gamle fjell i syningom» av Ivar Aasen – en hyllest til anleggsarbeiderne på landsmøtet, deretter en jentelukk som man kunne tolke som man ville, og de avsluttet med Arbeidsmanden, som gikk til alle arbeidsmenn og kvinner.

Koret høstet takk og applaus og forbundslederen fulgte opp med en takk og blomsterbukett til dirigenten.

Dirigent *Kjell Prestmo* sa at dersom noen i salen hadde matallergi, kunne de si fra om dette i informasjonen nede, så vil det bli tatt hensyn til. Han minnet om at delegater som ville tegne seg til debatten etter Roar Flåthens innlegg, kunne gjøre det hos Hilde ved et bord bakerst i salen. Siden det bare blir 30 minutters debatt, foreslo dirigenten at 15 talere fikk 2 minutter hver. Landsmøtet godtok dette.

Dagsordens pkt. 5 – Den faglige situasjonen

Ordet ble så gitt til LOs leder *Roar Flåthen*, som holdt følgende innledning:

Dirigenter, kjære landsmøte! Takk for invitasjonen til å innlede på deres landsmøte. Dette er mitt første landsmøte etter at jeg ble LO-leder. Og jeg kan ikke tenke meg noen bedre start enn hos dere. Jeg vil starte med å gratulere dere med en pen medlemsvekst i 2006. Det er et viktig bidrag til LOs medlemsvekst. Vi har fått 11 000 nye medlemmer. I tillegg til norsk LO er det bare ett LO til i Europa som har medlemsvekst. Jeg vet at dere arbeider aktivt med organisasjonsbygging, verving og medlemspleie. Det virker!

«Fellesskapet – vår styrke» er slagordet dere har valgt. Det er et flott slagord med innhold. Det sier mye om Arbeidsmandsforbundet. Dere har alltid vært et forbund for mange forskjellige arbeidstakergrupper, både i privat og offentlig sektor. Dere vet hva fellesskap og samhold betyr. Dere har erfart det i eget forbund. Fellesskap – på tvers av bransjer og sektorer – er også LOs

store styrke. Fellesskapet har gitt:

LO innflytelse - Arbeiderbevegelsen makt - Gjort Norge til et av verdens beste land å bo i. Den norske modellen kjennetegnes ved:

- Et ryddig arbeidsliv med sterke faglige organisasjoner
- Trepertssamarbeid
- Gode velferdsordninger

Det kommer også næringslivet til gode. For det er en myte at det er motsetninger mellom offentlig og privat sektor. Tvert imot: Det er en sterk sammenheng. De deler skjebnefellesskap. Tenk på hvordan det er i de kommunene der dere bor. Jeg kommer fra Kongsberg. Det er en sterk industrikommune. Kongsberg har to fortrinn: Kommunen har et interessant industrimiljø, og kommunen har et godt velferdstilbud. Hvis næringslivet i Kongsberg skal utvikle seg, må kommunen gjør jobben sin: Sørge for gode kommunikasjoner - Skaffe tomter, boliger og barnehager - Skape gode skoler, gode oppvekstmiljøer for ungene, og god omsorg og helse. Slik er det i alle kommuner.

Ved stortingsvalget i 2005 sa LO at vi ønsket oss en regjering som jobber med oss, ikke mot oss. Det har vi fått! Allerede halvveis på veien har regjeringen levert på tre av fire saker som er viktig for oss som arbeidstakere. Jeg skal ikke ramse opp alle disse, men bare minne om:

Økte bevilgningene til kommunene – Stoppet privatiseringen – Berget arbeidsmiljøloven.

Vi må videreføre det rødgrønne alternativet også lokalt i kommunevalget, og med det legge grunnen for neste stortingsvalg. Etter at jeg ble LO-leder, har jeg gjentatte ganger blitt spurt om det fagligpolitiske samarbeidet. Hver gang har jeg slått fast: Det fagligpolitiske samarbeidet ligger fast! Dette samarbeidet er over hundre år.

Det er et samarbeid mellom to selvstendige organisasjoner. Men vi har det til felles at vi vil ha et samfunn bygd på fellesskap og solidaritet. I et intervju med Aftenposten 23. mars advarte Høyre-leder Erna Solberg LO mot å knytte seg for tett til Arbeiderpartiet.

– Det kan skape problemer for fagbevegelsen etter et regjeringsskifte i 2009, advarte Solberg. Jeg vil berolige Erna Solberg: Vi skal ikke ha noe regjeringsskifte i 2009! Vi har ikke glemt hvordan det var sist hun og høyrepartiene satt i regjering.

Som vår Erna sa i sin åpningstale: – I år er det hundre år siden den første landsomfattende tariffavtalen ble inngått i Norge.

Men: I jubileumsåret ber Norges nest største parti, Fremskrittspartiet, om tilslutning fra norske arbeidstakere på blant annet motstand mot landsomfattende lønnsavtaler. LO har nesten 840.000 medlemmer. Siv Jensen beskylder oss for å ikke ivareta interessene til medlemmer som stemmer Frp. Jeg vil si til partiformannen: – Ingen av våre medlemmer har ringt meg for å kreve avvikling av sentrale lønnsoppgjør og tariffavtaler. – Ingen av våre medlemmer har ringt meg for å kreve et svekket stillingsvern og kutt i dagpengeordningen. – Ingen av våre medlemmer har ringt meg for å kreve fjerning av fagforeningsfradraget.

Nei, Siv Jensen, det er du som svikter dine velgere som er LO-medlemmer! Jeg har sagt det før, og jeg gjentar det: LO skal ivareta interessene til alle arbeidstakere, uavhengig av om de stemmer Fremskrittspartiet eller andre partier.

ARBEID TIL ALLE ER JOBB NR 1 FOR LO

Arbeid er viktig for velferden vår - Arbeid er viktig for rettferdig fordeling – Arbeid er viktig for likestilling. Jeg minner om dette, selv om: – Norge nå går så det griner – Vi har høy sysselsetting – Arbeidsledigheten er på et historisk lavt nivå.

For nå er det viktig å holde hodet kaldt. Vi må stille oss slik at festen varer. Bruker vi for mye penger i samfunnet - bevilger vi oss for mye lønn og annen inntekt – kan vi lett våkne opp til en blåmandag. Da kan renter og kronekurs løpe løpsk, og igjen sette arbeidsplasser i fare. Det er sikker mange av dere som husker at det ikke er mange år siden renta var tosifret. Det som betyr noe, er det vi har igjen når lån og regninger er betalt. Ikke lønstillaget i seg selv. Samtidig skal vi ha vår del av kaka!

Årets lønnsoppgjør vil gi alle LOs medlemmer en god reallønnsutvikling. Ja, vi må helt tilbake til 70-tallet for å finne tilsvarende. De samordnende forhandlingene er viktige. Det er da vi kan bruke hele fellesskapet aktivt til å prioritere de som trenger det mest. Også i år la vi stor vekt på at de lavest lønte skulle få de største tilleggene. Det ga uttelling for blant annet medlemmene i Arbeidsmandsforbundet. Men det viktigste framover er å motstå arbeidsgivernes press for å svekke garantiordningene, noe jeg vet at Arbeidsmandsforbundets medlemmer er opptatt av. Mens vi gleder oss over den økonomiske festen, er det noen som ikke deltar. De er ikke invitert. Mange som vil og kan arbeide, står utenfor arbeidsmarkedet i dag! Jeg tenker på uføretrygdede og på de førtidspensjonerte. Jeg tenker på mange innvan-

drere – spesielt innvandrerkvinner. – Og jeg tenker på de mange tusen på deltid, og som gjerne vil jobbe mer.

Dette må vi gjøre noe med! Og det er nå, mens næringslivet skriker etter mer arbeidskraft, vi har sjansen! Min utfordring går i første rekke til arbeidsgiverne – både i privat og offentlig sektor! Benytt denne sjansen:

Bidra til et mer inkluderende arbeidsliv - Bidra til mer integrering - Bidra til mer likestilling!

Så må vi arbeide på flere fronter for å skape et arbeidsliv med plass til alle. Redusert arbeidstid kan være ett virkemiddel. Det er derfor vi har satt i gang forsøk med seks timers dag/30 timers uke. Nylig hadde vi en erfaringskonferanse for hovedverneombud og tillitsvalgte i virksomheter som er i gang med forsøksprosjekter. Her var også Arbeidsmandsforbundet representert. Tillitsvalgt Tor Snøve fra Minera Oppdal kunne fortelle at til tross for at de kjører med samme bemanning, er produksjonen økt med 5 prosent. Samtidig er sykefraværet redusert fra 13 -14 prosent ved oppstart av prosjektet til 4 -5 prosent nå. Han understreket at steinarbeid er fysisk hardt arbeid, og at det er den daglige kortere arbeidstida som har gitt helsegevinst for arbeidstakerne.

Utdanning er viktig for dere. Fra å være de ufaglærtes samlingsforbund, har dere nå jobbet fram fagbrev for flere grupper. Renholderne og vekterne har fått sin fagutdanning. Nå står vaktmestrene for tur. Fagkompetanse er viktig ikke bare for status og lønn, men også for bransjen. Det handler om kvalitet, seriøsitet og anseelse.

Jeg er glad for det sterke engasjementet som er lokalt over hele landet for å forsvare AFP-ordningen. AFP er en kampsak for LO. Ordningen står sterkt hos våre medlemmer. Det er vi som har kjempet fram AFP. Det har skjedd gjennom tariffoppgjørene og i et tett fagligpolitisk samarbeid. Ikke minst har dette forbundet vært en pådriver! Dere vet at hardt arbeid gjennom et langt arbeidsliv sliter på helsa. Dere vil at folk skal kunne gå av på en verdig måte, at de skal ha en pensjon å leve av og noen år igjen med helsa i behold. Dette landsmøtet behandler krav om fleksibel pensjonsalder fra 60 år, og med muligheter for lavere grense for særlig belastende yrker. Men nå gjelder det først å fremst å slå ring om AFP-ordningen. Med bakgrunn i kongressens vedtak skal vi gå inn i prosessen med å til-passe AFP til den nye Folketrygden. Vi skal forhandle med myndighetene. Vi skal forhandle med arbeidsgiverne. Vi må ha en ordning som gir en verdig avgang for de som ønsker å gå av, eller for de som ikke har en jobb å gå til etter fylte 62 år. Men det er ikke slik at AFP-ordningen er sikret uten videre. Vi har vi fått politiske

pensjonsforlik på Stortinget som også fanger partier som før var motstandere av AFP. Men Frp står utenfor. Nå skal også arbeidsgiverne på plass.

AFP skal videreføres! Den er vår, og denne kampen skal vi vinne!

«Det skal bo folk i husan», synger Kari Bremnes. Og jeg vil legge til: I hele landet. Det er viktig at vi tar i bruk: Våre naturgitte ressurser - Vår kunnskap - Vår kompetanse. Gruvearbeiderne har vært en kjernegruppe i Arbeidsmandsforbundet helt siden forbundets spede begynnelse. Stolte fagforeninger med sterke tradisjoner har hatt stor betydning for byggingen av forbundet. Fremdeles er mange medlemmer sysselsatt med utvinning av mineraler, malm og naturstein. Det burde vært enda flere:

Norge har et rikt utvalg av bergarter som det er etterspørsel etter i Europa og i verden for øvrig. Vi har en lang kyst med gode utskipningshavner. Vi har et høyt teknologisk nivå og gode FoU-miljøer.

Alt burde ligge vel til rette for økt vekst. Men det ligger større rikdommer i berggrunnen. Det er av nasjonal interesse å få kartlagt landets mineralressurser. Derfor er det viktig å innføre ordninger som får opp leteaktiviteten, gjerne gjennom FoU-midler. Vi skal gjerne bidra – sammen med Arbeidsmandsforbundet – til at det blir større fart på dette. Vi støtter bl.a. at Store Norske får utvide sin virksomhet til fastlandet slik at leteaktiviteten kan styrkes. Dette arbeider vi sammen med NAF for å få til. Et av LOs krav til politikerne i forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget, er at det utarbeides kommunale nærings- og sysselsettingsplaner. Mineraler og naturstein representerer store verdier, og kartlegging av disse burde være en selvfølgelig del av slike planer.

Gode kommunikasjonsløsninger er viktige forutsetninger for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse. Samferdsel bidrar til å bygge landet. LO er tilfreds med at regjeringen følger opp Nasjonal Transportplan, men det er likevel grunn til å påpeke at utfordringene er svært store. Ikke minst er det et betydelig etterslep på NTP i forhold til tidligere. LO er fornøyd med at vi har fått en nødvendig og omfattende miljødebatt. Derfor er økt satsing på jernbane og kollektivtrafikk viktig. Dessuten må vi ha sikre og trygge veier for de som er avhengig av å bruke disse.

GODE VENNER!

Et viktig tema for fagbevegelsen i dag, er kampen mot sosial dumping. Det bærer også dette landsmøtet preg av. Våre politiske motstandere prøver å få det til at LO er imot arbeidsinnvandring. Det er ikke riktig. Tvert imot: Vi

ønsker arbeidskamerater fra andre land velkommen. Men vi er imot de som kynisk utnytter dem. Dessverre har flere og flere arbeidsgivere tatt sjansen og kastet seg inn i dansen. Vi hører om lønninger ned i 20 kroner timen og lange arbeidsdager uten overtidsbetaling- Manglende sikkerhetsopplæring og arbeidsforhold som går ut over liv og helse og elendige boforhold.

LO har lenge ført en kamp mot lave lønninger og elendige arbeidsvilkår for våre arbeidskamerater fra de nye EU-landene. Det mest konkrete og mest effektive virkemidlet vi har, er lov om allmenngjøring: I dag har vi allmenngjort tariffavtaler ved sju petrokjemianlegg langs kysten. Fra 1. januar i år ble Byggfagsoverenskomsten allmenngjort på byggeplasser over hele landet. Men hva med de områdene der tariffavtalene ikke er allmenngjort? Hva med deres bransjer: Anleggsbransjen, vakt og renhold? Allmenngjøring innebærer at tariffavtalens lønsvilkår faktisk blir norsk lov for det området som overenskomsten gjelder for! Derfor har det vært en stor debatt innad i LO om vi virkelig vil gjøre alle våre overenskomster om til norsk lov som skal gjelde alle, ikke bare utenlandske, men også uorganiserte norske. Det blir mange gratispassasjerer, det! Så er det noen som har tatt til orde for å innføre nasjonal minstelønn. Forslaget kommer fra arbeidsgiversiden. Og det arbeidsgiverne ser for seg, er en minstelønn på ca 80 kroner i timen. Alle dere vet at dette ligger langt under de satsene vi i dag har i overenskomstene. Det vil bety et press på at lønningene skal nedover, og det vil ramme serviceyrkene spesielt. Vil vi det?

Nei! Renholdere, vektere og andre lavlønnte tjener for lite som de gjør i dag! Det arbeidsgiverne vil med slike utspill, er å svekke tariffavtalenes stilling i norsk arbeidsliv – og dermed svekke fagbevegelsen! Det skal vi ikke ha noe av! Hvilke virkemidler har vi så? Et av LOs krav er utvidet bruk av ILO-konvensjon nummer 94. Vi vil at tariffavtalens vilkår skal legges til grunn alle steder der det offentlige (stat, kommune) er oppdragsgiver. Som mange av dere vet, så har jo allerede Statens veivesen brukt dette i sine kontrakter. Det vil vi ha mer av! Så vil vi utvide bruken av regionale verneombud til flere bransjer. Dette vet vi dere er svært opptatt av, blant annet innenfor renhold. Og det er også vedtatt av LO-kongressen, etter forslag fra dere. Så vil vi ha strengere regler for inn- og utleie, vi vil ha godkjenningssystemer og krav til bemanningsforetakene, vi vil ha strengere krav til å registrere seg som enkeltmannsforetak og det aller viktigste – vi vil ha solidaransvar. Solidaransvar betyr at oppdragsgiveren får et økonomisk ansvar for at alle ansatte hos alle underleverandører får den lønna de har krav på.

De tillitsvalgte må samtidig sikres innsyn i underleverandørenes lønns- og

arbeidsvilkår – for å få alt snusk på bordet. Dette ble delvis gjennomført i tariffoppgjøret i 2006. Nå må det inn i Arbeidsmiljøloven.

Dette ble varslet av Jens 1. mai, og gikk gjennom statsråd sist fredag. Nå skal vi studere dette grundig, for å se om det regjeringen kom med, er godt nok.

Så kan vi gjøre noe selv! Det nytter med godt gammeldags fagforeningsarbeid, det har vi mange eksempler på. Flere forbund gjør et flott arbeid her, med verving, informasjon og bistand til utenlandske arbeidstakere. Også Arbeidsmandsforbundet. Jeg leste nylig i fagbladet deres om klubben ved Toten Bygg og Anlegg, som arrangerer norskkurs for sine polske medlemmer og lærer dem avtaleverket samtidig. Det er flott! Så må jeg gjøre en liten visitt til NHO: De sier de vil ha et seriøst arbeidsliv, men i realiteten motarbeider de både allmenngjøring, innsynsrett og andre tiltak. Jeg vil våge den påstanden at NHO i realiteten motarbeider sine egne medlemmer. Det er de seriøse bedriftene som taper i kampen mot lønnsdumping og annet snusk! Innenfor vakt- og renholdsbransjene ser vi ikke bare problemer med lav lønn og tøffe arbeidsvilkår, det er også svart arbeid og skatteundragelser. LO vil nå ta initiativet til økt bekjempelse av økonomisk kriminalitet, og vi utfordrer også myndighetene til å styrke sitt arbeid på dette området. Økonomisk kriminalitet er en trussel mot både velferd og et seriøst arbeidsliv. Derfor er kampen en naturlig forlengelse av kampen mot sosial dumping. LOs rolle, strategi og handling skal utvikles parallelt etter tre hovedlinjer: Kompetansebygging i egen organisasjon Samhandling med andre organisasjoner og myndigheter Bidra til å utvikle et offentlig virkemiddelapparat Noen har forsøkt å framstille det som om at LO ikke er opptatt av miljø- og klimaproblemer. Det er feil. Derfor skal vi nå vise at LO ikke bare er landets største arbeidstakerorganisasjon, men også en viktig pådriver for et bedre miljø. Jeg vil slå fast: Dere kan regne med LO i miljøkampen! Det har blitt sagt at: «Framtiden kommer av seg selv, men framskrittene må man gjøre selv». Derfor har LO tatt initiativ til et samarbeid med myndighetene, Innovasjon Norge og NHO om et større løft for å fremme utvikling av miljøteknologi. Vi er i gang med å utarbeide en klimastrategisk plan. Vi ønsker økt samarbeid med miljøbevegelsen for å fremme samarbeid framfor konfrontasjon. Vi må bruke folks økende miljøbevissthet til å styrke norsk industri. La Norge bli et foregangsland i miljøteknologi! La oss forene miljø og arbeidsplasser!

Kjære alle sammen!

Dere har, etter hva jeg har forstått, hatt et svært vellykket landsmøte så langt. Jeg ønsker dere lykke til også med fortsettelsen. Lykke til med det

videre arbeidet! Takk for oppmerksomheten!

Dirigenten takket Roar Flåthen, som ville komme tilbake med oppsummering etterpå. – Elleve hadde tegnet seg til debatten, og det skulle bli 2,5 minutter på hver. Dette ble godkjent.

Debatten

Ingar Eira, avd. 9, sa at noen hver kan erfare at hverdagen skifter, og det ser vi også at de gjør i fagbevegelsen. Men det er en ting som ikke må skifte, og det er vår oppfatning av fagbevegelsen og politikken. Det skulle bare mangle at det er tette bånd mellom fagbevegelsen og de partiene som har sammenfallende ideologi med oss. Men disse partiene må selvfølgelig også se til at det ikke skifter hos dem. Vi fikk den regjeringen vi ville ha – og det må også den merke seg. Vi ser at fagbevegelsen kan få det som den vil om den står sammen. Og når det gjelder de partier som kritiserer oss – det er ikke oss det er noen galt med, men deres ideologi og politikk. Vi skal ikke la oss lefle med, og ikke lefle med dem. Han støttet fullt ut det LO-lederen hadde sagt, og mente at dette ikke kan gjentas for ofte. Vi har en felles fiende. La dokker ikke lure!

Thor Sannæss, avd. 2, takket Flåthen og ville benytte anledningen til å ta opp en sak direkte med ham – en sak av betydning for vakt. Alle er enige om at lønns- og arbeidsvilkåra er for dårlige for vakt, men hva kan vi gjøre med det? Problemet er frontfagsmodellen. Vakt havner i lavtlønnsområdet og garantibestemmelsene hver gang, det er nesten så en kunne la være å forhandle. Dette må vi gjøre noe med, og han ville antyde at grupper under gjennomsnitts industriarbeiderlønn uten lokale oppgjør på en eller anen måte må få unntak fra frontfagsmodellen. Videre var han bedt om å ta opp hvilke vaktelskaper som blir brukt av Folkets Hus, men det kunne han kanskje ta på tomannshånd seinere.

Thorbjørg Michelsen, avd. 1, hadde egentlig mye hun skulle ha sagt. Det er mange grupper i NAF som sliter med arbeidsmiljøet, og som ikke får støtte i det hele tatt. Vakt og reinhold må ikke glemme at de har vært små en gang, de også. Gass på Kårstø er OK, men i Hammerfest hadde man hatt bølgekraft som hadde dekket hele byen, og som er nedlagt. Hva kan LO gjøre innen alternativ energi? Og nå må dere jaggu meg våkne - det er stor fare for at folk skifter yrkesgruppe fordi arbeidsmiljøet ikke er ivaretatt.

Truls Strand Nilsen, forbundsstyret, takket Flåthen for en glimrende innledning. Det var ikke lett å hoppe etter Wirkola, men han ville si at hvis man fikk gjennomslag for de sakene Flåthen hadde reist, hadde man nådd langt. Hovedavtalens bestemmelser er viktige for tillitsvalgte og verneombudenes rolle i henhold til Arbeidsmiljøloven. Vi får nå endringer i Arbeidsmiljøloven, men vi trenger også endringer i Hovedavtalens bestemmelser. Hovedavtalen er vårt viktigste verktøy som tillitsvalgte. Vi skal ikke minst kjempe mot sosial dumping. Svært mye av arbeidsdagen for en tillitsvalgt i dag går med til å bekjempe sosial dumping. Vi krever ikke minst innsynsrett i lønns- og arbeidsvilkår hos arbeidsgivere og deres underentreprenører. Han kom også inn på hvor viktig det er å styrke arbeidet med miljøteknologi og full rensing av gasskraft. Dette er teknologi som Norge kan eksportere også.

Jan Arthur Klemetsen, avd. 2, sa at Roar hadde holdt et flott innlegg. Han var særlig opptatt av hva som skulle skje ved hovedoppgjøret i 2008. Etter hans mening ville det være riktig å stå fast ved en garantiordning for minstelønte. Denne prosenten burde heves fra 85 prosent til 9 prosent. Det fagligpolitiske samarbeidet hadde vært viktig for seieren i stortingsvalget. Det var derfor viktig for fagbevegelsen å støtte partier som tjener våre faglige rettigheter. Bruk derfor stemmeretten også ved kommunevalget, sa Klemetsen.

Terje Tyriberget, avd. 5, sa at Flåthen hadde holdt en fin innledning, og han sa seg samtidig enig med foregående taler. Vi må i fremtiden utvikle nye arbeidsplasser. Ikke alle arbeidsplasser i dag er så miljøvennlige, men med ny teknologi skal det kunne gjøres å skape nye og bedre arbeidsplasser mange steder. Mange er også i dag så redde for utviklingen av kloden at de er redde for å legge seg om kvelden og å stå opp om morgenen. Vi må ivareta kloden slik at vi kan overlevere den til barn og barnebarn i god stand. Han kom også inn på AFP-ordningen og sa at denne måtte beholdes. Det er et rått og brutalt arbeidsliv vi står overfor, og vi må derfor ha en mulighet for å kunne trekke oss ut. Han kom også inn på det viktige arbeidet mot sosial dumping. Dette underminerer arbeidslivet. Her må vi stå på alle som en i kampen mot sosial dumping, sa Tyriberget.

Kjell Sagstad, DS i avd. 6, takket Flåthen for en glimrende innledning. Han kom inn på AFP-ordningen og sa at han var engstelig for ordningens fremtid i lys av pensjonsreformen. Han hadde hørt stortingsrepresentanter fra

Hordaland som hadde snakket om et kompromiss i Stortinget hvor man kunne gå av ved fylte 62 år og så kunne jobbe så mye man ville – uten å få ekstra pensjonspoeng. Dette er ikke veien å gå. Jeg er heller ikke sikker på at vi i dette landet har mangel på arbeidskraft. Når vi tenker på de titusen som arbeider deltid men ønsker seg full tid, er det mye som kan gjøres. I dag skal stat og kommune spare penger ved sin brøkjøpper. Vi burde få til en ordning hvor alle som ønsker en 100 prosent stilling, må få dette. Da trenger vi kanskje heller ikke tømme alle arbeidskraftressursene i utlandet for å dekke etterspørselen etter arbeidskraft. Vi sto i flokk for å bevare sykelønnsordningen i fagbevegelsen. Og nå vil Fremskrittspartiet avskaffe 1. mai. De er gale.

Kjell Borglund, forbundsstyret, sa at det fagligpolitiske samarbeidet var det eneste fornuftige redskap for de tillitsvalgte i fagbevegelsen. Og vi skal kjøre på med mer samarbeid uansett hva Høyre og Fremskrittspartiet hevder. Vi skal holde trykket oppe. Jeg jobber i bygg- og anleggsbransjen, og her er sosial dumping et stort problem. Det er fanteri og svineri over alt. Her er det mye å hente for oss i fagbevegelsen. Roar, husk at nå er du Norges viktigste mann fordi du har mange medlemmer bak deg. Bruk denne makten! Du har vår fulle støtte!

Robert Valslag, avd. 8, sa at det hadde vært mye snakk om pensjoner på landsmøtet, særlig om AFP-ordningen. Men hvordan blir fremtiden for oss norske arbeidstakere. Den individuelle pensjonssparing hadde de rødgrønne ikke så mye til overs for, men alle må vel ha en viss trygghet å falle tilbake på ved nådd pensjonsalder? sa Valslag.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at han med stolthet hadde hørt statsminister Jens Stoltenberg snakke om det fagligpolitiske samarbeid på torget i Drammen 1. mai. Vi skal ikke bare ha et godt arbeidsmiljø, men et arbeid for alle. Vi må være pådrivere for å ivareta våre grunnleggende rettigheter som arbeidstakere. Den sosiale dumping er et stort problem. I avd. 1 har vi innledet et samarbeid med fylkesskattekontoret for å komme svineriet til livs. Vi har avslørt ikke bare dobbeltfakturering med dobbelt bokholderi også på arbeidskontrakter. Her har det vært snakk om 65 kroner timen minus arbeidsgiveravgift og minus feriepenger. Vi må få offentlige reguleringer og lover som kan hindre at dette skjer.

Anne-Karin Johannessen, avd. 7, spurte om Flåthen kunne svare på om AFP-

ordningen ville fortsette som før eller at den ble svekket. Jeg representerer gruppen renholdere, som har en levealder på ca. 70 år. Hvorfor skal AFP-ordningen bli verre for oss. Ordningen må jo enten beholdes eller styrkes. Dette skulle jo nettopp være en ordning for slitne arbeidere. Mange frykter at det går feil vei. Kompromisset på LO-kongressen viser at vi ble lurt. Så derfor kamerater, møt opp på Youngstorget 9. mai kl. 12.30! sa Johannesen – uten å fortelle hva som der skal skje.

Roar Flåthen oppsummerer

LO-leder Roar Flåthen sa i sin oppsummering at flere hadde vært opptatt av de samme tingene. Han var glad for at landsmøtedelegatene hadde vært så klare på at det fagligpolitiske samarbeidet er så viktig. Det har gjennom 100 år vært helt sentralt for samfunnsutviklinga og det likhetssamfunnet arbeiderbevegelsen alltid har stått for. Og det vil ha like stor betydning framover både for miljø og utviklingen av et samfunn der alle skal ha de samme rettighetene. Thor og Jan Arthur var begge innom vakt og frontfagsmodellen. Denne modellen har ikke og skal ikke i seg sjøl stå i veien for utviklinga for lavlønnsgrupper. Det har vært ansett som viktig i fagbevegelsen at det er de konkurranseutsatte næringene som legger rammene, men det skal ikke hindre grupper som vakt og renhold i deres lønnsutvikling. Vekterne var blant de beste i siste tariffoppgjør. Ikke dermed sagt at vi har kommet langt nok, men det var et viktig steg videre, og frontfagsmodellen var ikke til hinder for dette.

Thorbjörg hadde et kraftfullt innlegg om arbeidsmiljøet. Han kunne ikke si annet enn at LO skal stå på også for dere innen parkering. Det gjelder å utvikle arbeidsmiljøloven. Men om de borgerlige hadde vunnet siste valg – hvordan hadde det sett ut da? Jo, da hadde vi hatt en vesentlig dårligere Arbeidsmiljølov enn i dag. Dette er et godt eksempel på hvor viktig det var at fagbevegelsen sa klart ifra om at den ville ha en ny regjering. 54 prosent av LOs medlemmer stemte Ap. 70 prosent stemte rødgrønt. Det er grunn til å tro at det ville ha blitt en ny borgerlig regjering og en dårlige Arbeidsmiljølov uten fagbevegelsens innsats.

Når det gjelder Hovedavtalen bygger vi stein på stein, og det gjøres framskritt år for år, men dette er forhandlinger uten streikerett, så de har sine utfordringer.

Han trengte ikke si så mye om sosial dumping, for der er vi helt enige både når det gjelder utfordringer og hva vi må gjøre framover.

Stoltenberg-regjeringen har levert veldig bra, men det gjenstår mye av

Soria Moria-erklæringen, også deler som fagbevegelsen er opptatt av. Regjeringen må levere også de to neste år, det er altså to statsbudsjetter igjen før neste valg. Holder de bare tunga rett i munnen og lytter til fagbevegelsen trodde han at det vil gå bra også i 2009.

Flåthen ville avslutte med pensjonen. Det er ikke umulig at det skjer noe i revidert. Vi har satsa på tjenestepensjon for alle, ei god Folketrygd for alle og AFP. Mange mener noe om AFP og om Folketrygda, og det skulle bare mangle, fordi det er så viktig for våre medlemmer. Vi har fått gjennomslag for mye av det LO-kongressen hadde som utgangspunkt. Vi må unngå minstepensjonsfella. Det skal lønne seg å jobbe. Og de som arbeider ufrivillig deltid skal opptjene pensjon som om de arbeider heltid. Dette er tatt hensyn til i ny Folketrygd. Det nye forslaget har noen elementer i seg som ikke lå i kongressens vedtak, bl.a. at alle skal ha mulighet for å gå av ved 62 års alder. Dette er nytt, og vi må tilpasse vår AFP til dette, slik at den kommer på toppen. Vi har fått garanti for at alle AFP-tillegg er sikret, og det er bra, for AFP har vært veldig utsatt. Det har vært flertall imot i Stortinget og arbeidsgiverne er imot ordningen. Nå har vi fått flertall for at AFP skal sikres for framtida, men dette skal vi forhandle videre om, og det er Flåthen som skal lede forhandlingene på LOs vegne. Han mente at det ikke er mulig å få et bedre utgangspunkt for forhandlingene enn det en har nå. Vi har hovedoppgjør i 2008, og det er klart at det vil kunne bli et vanskelig oppgjør om ikke disse forhandlingene går i orden.

Han mente nå at han hadde svart på det som var å svare på, og takket for seg.

Dirigenten takket Flåthen.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* rettet også en hjertelig takk til LO-lederen. Det første han hadde kommentert var de fine rødgrønne fargene i landsmøtesalen. Hun ønsket Flåthen lykke til videre i vervet som LO-leder.

Dirigenten hadde fått en lapp der det sto at *Lise Solvang* hadde bursdag. Det hadde også regionalt verneombud *Mats Idland*. Begge ble behørig hyllet av landsmøtet.

Møtet hevet kl. 15.50, for pause til kl. 16.20.

Sosial dumping – Paneldebatt

Møtet ble satt igjen kl. 16.25

Den formelle delen av landsmøtet ble avbrutt for å sette søkelyset på temaet *Sosial Dumping*. Det ville bli innledninger av *Lise Solvang*, statsråd *Bjarne Håkon Hanssen* og direktør ved Oslo ligningskontor *Jan Egil Kristiansen*. Deretter skulle de være en paneldebatt ledet av *Aslak Bonde*.

Dirigent *Kjell Prestmo* ga ordet til forbundssekretær *Lise Solvang* som holdt følgende innledning om forbundets kamp mot sosial dumping:

– Kampen mot sosial dumping er sannsynligvis en av de viktigste faglige og politiske utfordringer for oss i NAF. Det er ingen enkel definisjon på sosial dumping. Spørsmålet er sammensatt. I utgangspunktet tenker vi gjerne på utenlandske arbeidstakere som blir utnyttet med lave lønninger og dårlige arbeidsvilkår.

Nylig sto det en annonse i Østfold. Der tilbød et formidlingsbyrå polske håndverkere og vaskere til 140 kr. timen. Alle hadde norskregistrerte firmer. Formidlingsbyrået ville inngå avtaler og stå for faktureringen på vegne av de polske enkeltmannsforetakene. Dette er sosial dumping! Men jeg vil advare mot at sosial dumping kun blir knyttet opp mot utenlandsk arbeidskraft. En av våre tillitsvalgte sa følgende: det er en misforståelse at sosial dumping bare handler om østeuropeere som jobber for 40 kr. timen. Våre opplevelser ute på anlegg handler om norske arbeidsfolk som står med lua i handa når sjefen snakker. De bøyer nakken etter trusler om svartelisting i hele bransjen hvis de

- oppfører seg vanskelig
- stiller krav
- eller snakker med oss i fagbevegelsen.

Er NAF store nok til å nå fram mot sosial dumping? Prosessen med å komme sosial dumping til livs er lang og tidkrevende. Uten politisk handling vil dette problemet bare øke i omfang. Det siste er at flere selvstendige næringsdrivende fra Øst-Europa går i lag til et fellesskap og leier seg ut til forskjellige entreprenører, privatpersoner og andre interesserte. De har ofte møteplass på bensinstasjoner og kjøpesentre. De arbeider lange dager, har ikke noe forhold til HMS, og det meste blir utført som svart arbeid. Mot dette kan ikke et seriøst arbeidsliv konkurrere.

Er vi med våre 23 000 aktive medlemmer store nok til å nå fram alene?

Må vi tenke fellesløsninger med andre som kan ha liknende utfordringer? Hva kan og bør vi gjøre? Som nevnt tidligere er en del tiltak for å forhindre sosial dumping, og nye er på vei. Her kan nevnes innføring av ID-kort. Dette kan også bli et godt HMS-tiltak. Regjeringen har ILO-konvensjonen nr. 94 ute på høring, med sikte på å gjøre den gjeldende for foretak, fylkeskommuner og kommuner fra høsten 2007. Når det gjelder å få regler for at inn- og utleie av arbeidskraft blir innstrammet, og at innleie skal avtales med tillitsvalgte, sier Regjeringen det slik: Forslag om godkjenningsordning for vikarbyrå og innstramming i regelverket for innleie av arbeidskraft mellom bedrifter, har vært på høring, og målet er å legge frem et lovforslag før sommeren.

Sosial dumping kan ikke bekjempes med ett virkemiddel. En god strategi må derfor bygge på flere sett med virkemidler som virker i samme retning og som i sum blir et slagkraftig våpen. Slike virkemidler kan være av lovmessig, tariffmessig eller av organisatorisk art. Historisk har organisering og krav om tariffavtale vært bærebjelken i utviklingen av lønns- og arbeidsvilkår. Samtidig har vi utviklet en lovgivning på viktige områder. Debatten om hva som kan hjemles i lovverket, har fulgt fagbevegelsen i hele dens historie.

Jeg skal gi dere et eksempel fra Trøndelag. En renholdsbedrift med 25 ansatte renholdere hadde ingen tariffavtale og ingen organiserte arbeidstakere. De ansatte hadde ingen stillingsbrøk. De ansatte blir kontaktet på telefon når bedriften har behov for deres arbeidskraft. Bedriften har oppdrag over hele fylket – den største kunden er stat og kommune.

Det finnes mange eksempler på dumping innen renhold. Jeg kunne fortalt historien om renholderen uten oppholdstillatelse i Norge som utførte renhold på et av landets ligningskontorer i lang tid. Jeg kan fortelle om renholdere som får utbetalt lønna si i en bakgård svart, men vil heller fortelle om Peter – vår fagforeningskamerat i Hordaland. Peter ble ansatt som renholder i 2003. Renholdsbedriften der Peter jobber, rekrutterer mange av sine ansatte fra en studentby der mange av våre «nye landsmenn» bor. Peter ble pappa til en prematur gutt som ble liggende på sykehus i 3 måneder etter fødselen. Peter ble av arbeidsgiver nektet pappapermisjon i forbindelse med familieførøkelsen. Som innvandrer var han heller ikke klar over sine rettigheter, og de ble det ikke opplyst om fra arbeidsgiver. Peter har en arbeidskontrakt som ikke inneholder timeantall, men mye annet:

- Han må føre timelister via bedriftens hjemmesider
- Nødvendig utstyr skal hentes på kontoret
- Han blir trukket i lønn hvis man mister nøkler
- Hvis alarmen går, må han trekke 1000 kroner fra lønna

Peter starter sin arbeidsdag kl. halv fire om natta, uten noe tillegg for nattarbeid. Han rengjør hos flere kunder i løpet av en arbeidsdag. Han har tid pr. kunde og ingen betaling for tiden mellom oppdragene eller noen dekning av kostnader til transport mellom kundene. Hos en kunde hadde han tidligere betalt for 4 timer, men plutselig ble arbeidet definert om til 2,75 timer – med samme arbeidsplan. Også i den mer seriøse delen av bransjen betales det dårlig for umenneskelige ytelser. Mange ender i uførhet i ung alder. Dette er også sosial dumping.

På landsmøtet i 2003 vedtok vi at forbundet skulle arbeide for å få regionale verneombud også i renholdsbransjen. Vi har gode erfaringer med slike ombud i bygg- og anleggsbransjen. Vi betrakter dette som et godt tiltak mot sosial dumping. I Soria Moria-erklæringen er kampen mot arbeidsledighet nevnt sammen med arbeidet for et integrert arbeidsliv. Også innsats mot sosial dumping er vektlagt, men nå må vi snart se handling. Vi må få tiltakene på bordet. Regjeringen må på banen. Ellers havner vi på ville veier. Regjeringen jobber med å etablere ID-kort på arbeidsplassene, de jobber med solidaransvar og for seriositet i byggebransjen. Vi krever innsynsrett, men dette ser det ikke ut til at vi får gjennom ILO 94 i vår bransje, men i andre bransjen kan dette bli et godt virkemiddel. Vi har mange ganger dokumentert sosial dumping og svart arbeid i renholdsbransjen. Vi har dokumentert elendige arbeidsvilkår. Hvorfor kommer så ikke noen tiltak mot dette? Er det fordi vår bransje er dominert av kvinner og innvandrere? Peter og mange andre venter på et svar fra myndighetene på hva som skal gjøres mot sosial dumping! sa forbundssekretæren.

Hun fikk langvarig applaus for innledningen.

Dirigenten ønsket arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen velkommen.

Bjarne Håkon Hanssen syntes det var hyggelig å få være til stede. Egentlig var det statssekretær *Jan Erik Støstad* som skulle komme, men på grunn av sykdom i familien, var han forhindret, og da ble det en ny vri. Statsråden kommer i stedet. Vanligvis er det tvert om.

Sosial dumping er et viktig tema som det arbeides mye med både i regjeringa og i arbeids- og inkluderingsdepartement. Først ville han si litt generelt om situasjonen i arbeidsmarkedet. Et bilde fra hjemmesida til NHO, som slett ikke alltid skal tas som sannhetsvitne, viser at aldri har vi manglet så mye arbeidskraft. Vi har en registrert ledighet på 2 prosent, 47 000 perso-

ner, og det er uten tvil en meget pressa situasjon. Når jeg møter mine kollegaer rundt om i Europa er de svært overrasket over at det er mulig å presse tallet så langt ned. Det er registrert 60 000 – 70 000 ledige stiller, flere enn antall registrerte ledige. I tillegg har vi arbeidsinnvandring fra det tidligere Øst-Europa anslått til 100 000 personer. Stadig flere bedriftsledere sier at de mangler arbeidskraft, og at det ikke er mangel på kontrakter, oppdrag og markeder.

Vi har hatt høykonjunkturer før også, bl.a. på slutten av 80-tallet, men Hansen tror at dagens situasjon vil prege oss også når dagens høykonjunktur avløses av lavkonjunktur. Det bygger han på at vi ikke vil få noen vekst i aldersgruppene 25-60 år. Veksten kommer for de som er over 60 år, og det forteller oss at en god seniorpolitikk er viktig. Vi må få eldre til å ønske og ville jobbe mer. Det at det blir stadig flere eldre vil også påvirke behovet for arbeidskraft. I dag arbeider 110 000 innen pleie- og omsorg. Regjeringa tror at bare ved å opprettholde dagens standard vil det bli behov for 240 000 i 2050, altså over en fordobling, for å ta seg av de eldre. Myndighetene vil gjøre mange ulike ting for å møte utviklinga. Vi må jobbe med å mobilisere reservene i det norske samfunnet, innen attføring, uføretrygda, lavere sykefravær, og litt mer jobbing før pensjonering. Men det ville være naivt å ikke ta høyde for fortsatt press innen arbeidsinnvandring. Hansen mente det vil være betydelig arbeidsinnvandring i åra som kommer, sjøl ved en lavkonjunktur. Tiltak mot sosial dumping blir med andre ord viktige også framover. Det er ikke nok med strakstiltak.

Han ville likevel understreke behovet for en balansert analyse, vi må ikke se på arbeidsinnvandring som bare negativt. Det er f. eks. polakker som bygger mange av de barnehagene regjeringa trenger for å nå sitt mål om full dekning. Mye av det vi nå får gjort i Norge skyldes arbeidsinnvandring.

Men – det medfører utfordringer, ved lønnsdumping, og ellers uverdige forhold. En polakk arbeidet for 10 kroner timen. Også innen HMS kan det være ille. Det er livsfarlig jobbing på norske arbeidsplasser, ulykker skjules og boforhold kan være under enhver kritikk. Ja, vi vil trenge arbeidsinnvandring, og skal være for det, men vi må stå opp imot sosial dumping, uverdige forhold må ikke få lov å bite seg fast. Det har både med solidaritet med de som rammes å gjøre, og også at de seriøse bedriftene vil få problemer med å konkurrere.

Hansen pekte her på to sentrale virkemidler: Overgangsordninger for individuelle arbeidstakere og allmenngjøringsloven. Men dette er ikke nok. Derfor har regjeringa i revidert nasjonalbudsjett 2006 lansert en handlingsplan mot sosial dumping. Denne planen gjennomføres systematisk nå, og

på en slik måte at det skjer gradvis, straks et område er klart, gjennomføres tiltak. Og det må være dynamikk i dette, fordi de useriøse stadig tilpasser seg og innfører nye fanterier. Noen punkter er: Styrking av arbeidstilsynet økonomisk, nye lovmessige sanksjonsmuligheter for tilsynet. Det kan nå stanse virksomheten i en be-drift ved mistanke om sosial dumping, og kan ilegge tvangsmulkt. Tilsynet tenger altså ikke lenger vente på politiet. Det har vært ute på omfattende tilsynsrunder, og hevder at de nye sanksjonsmulighetene er effektive. Det er fremme en proposisjon om godkjennings-ordning for bemannings- og vikarbyråer for å luke ut de useriøse. ID-kort i byggenæringa er et tiltak Hansen har stor tro på, da dette kan kobles opp mot sentrale registre, f. eks. for å vise om det er betalt skatt. Krav om norske lønns- og arbeidsforhold ved kommunale anbud, i samsvar med ILO 94 er et annet viktig tiltak. Hansen sa at regjeringa nå føler at den skjerper kampen mot sosial dumping. Han viste til Arbeidsmanden, som har hatt mange gode artikler om sosial dumping innen forbundets områder. Et problem her er at disse bransjene ikke er allmenngjort.

Ordet ble gitt til Jan Egil Kristiansen, direktør ved Oslo ligningskontor, som sa at det var hyggelig å bli invitert til landsmøtet for å snakke om sosial dumping, svart økonomi og skatteunndragelser. Som de fleste hadde fått med seg arbeidet ligningskontoret i Oslo med å kontrollere utsatte bransjer. Det gjelder ikke minst drosjenæringa og bygg & anleggsbransjen. Drosjenæringa fikk man bra kontroll med etter å ha kontrollert dem i flere år i perioden 1992 til år 2000. Da steg omsetningen for drosjenæringa i Oslo fra 520 millioner kroner til 1 420 milliarder kroner i år 2000. – Dette viste at vår aksjon virket, i hvert fall frem til da. Siden har vi måttet gå løs på næringa igjen, som man ser av avisene. Vi har også gjennomført gode tiltak mot bygg- og anleggsbransjen. Vi synes det er fint at bransjeorganisasjonene selv ber om aksjoner og opprydding. Arbeidsgiverne ser jo hvilken konkurransevridning som skjer. Han kom inn på begrepet svart økonomi, som han mente var et godt begrep. Dette er en del av økonomien som holdes utenfor myndighetenes kontroll og registrering. Det er snakk om en bevisst skatteunndragelse med det formål å spare/tjene penger. Det er særlig i bedriftsmarkedet at dette florerer, mindre hos private. Det vi må gjøre for å få bukt med unndragelsene er at vi øker oppdagelsesprosenten. Kundene må også oppleve at risikoen for å bli oppdaget øker. Det er derfor også her vi som skattemyndigheter må sette støtet inn. Svart økonomi foregår oftest ved salg til forbruker, ved bruk av kontanter mellom partene og i mindre foretak med direkte eierstyring.

Konsekvensene er reduserte skatteinntekter for landet. Vi har sett i drosjebransjen at av de som kombinerer svarte inntekter med trygd er det 310 tilfeller hvor man har jobbet svart og mottatt trygd samtidig. 330 drosjeeiere og 581 sjåfører er kontrollert.

De som snyter på skatten får selvfølgelig lavere trygdegrunnlag, de får problemer med kredittverdigheten og de risikerer en ganske streng straff når de blir tatt i kontroll. En eier kan få opptil 140 prosent skatt ved momsunndragelse. Det vil si 140.000 på en momsunndragelse på 100.000. Den ansatte risikerer en skatt på 80 prosent for samme forseelse. I tillegg kan man få rentetillegg og fengselsstraffer. Vi regner med at 4-10 prosent av BNP unndras beskatning. Av 18 900 milliarder kroner skulle den svarte økonomien da utgjøre ca 80 milliarder og unndratt skatt titalls milliarder kroner årlig. I Oslo har vi økt skattegrunnlaget med 4,72 milliarder kroner med et årlig budsjett i eta-ten på 200 millioner kroner. Vi snakker altså om en meget lønnsom virksomhet som tar igjen 10-gangen på sin kontrollvirksomhet. Nå jobber vi konkret med bygg- og anlegg, renhold, restaurant og 8-10 andre bransjer. Vi har tidligere jobbet med tannleger og leger – såkalte hvitfrakkskurker. Vi har også arbeidet med frisørene som økte sine inntekter med 100 prosent i perioden 1991-2000. Vi har gjennomført 60 nye kontroller og funnet ut at ingen av dem som ble tatt, var medlemmer av Norske Frisørmesteres forbund, som er en meget seriøs organisasjon.

Bygg og anlegg har vi kontrollert i mange år siden 1980. Ingen bransje har vært kontrollert så lenge. I 2006 var det gjennomført 53 kontroller. Vi avslørte unndragelse av 34 millioner i mva og 64 i svart lønn. Vi avdekket midligheter i 100 prosent av kontrollene. Ubetalte skatter var på 100 millioner kroner i 2006. 8 prosent jobbet helt svart. 19 prosent var ikke i momsregisteret. 80 % av de utenlandske arbeidstakerne var ikke innmeldt til SFU. Her opereres det med fiktive fakturaer og ren kriminell virksomhet.

Renhold er også et stort problem Vi gjennomførte 101 kontroller i 2001. Det ble avdekket 21 millioner i svart lønn og mye trygdemisbruk i tillegg.

Tannlegene i Oslo økte omsetningen med 50 % på fire år! Bekjempelsen av svart økonomi er viktig for å legitimere norske skatteregler for vanlige folk. Vi har ikke verdens høyeste skattenivå, men det er viktig at skattesvindel avdekkes og straffes. De illojale skal også presses til å betale. Vi kontrollerte bare 6 prosent av tannlegene (37 av 600), men bransjen så risikoen og alle økte omsetningen i granskingsperioden. Den subjektive oppfattelsen av oppdagelsesrisikoen er avgjørende.

Vi har et stort problem i Oslo, og det er at politiet bruker bare 2 prosent av ressursene på økokrim. Det dreier seg om bare 36 av 2500 stillinger. Dette

fører til at mange saker ikke blir anmeldt og etterforsket, mye blir henlagt. Man må styrke denne delen av politiet. Takk for meg.

Paneldebatt

I panelet satt: Forbundsleder Erna C. Dynge, Statsråd Bjarne Håkon Hansen, Petter Furulund fra SBL, Jan Egil Kristiansen fra Oslo Ligningskontor og Bjørn Hundhammer tillitsvalgt innen private anlegg.

Paneldebattleder *Aslak Bonde* dukket opp på podiet og sa at man måtte prioritere statsråden i starten av paneldebatten, ettersom han måtte forlate landsmøtet i løpet av det neste kvarteret. Han ga først ordet til forbundslederen og spurte om hun ikke var fornøyd med statsrådens innledning.

Erna C. Dynge: – Jo jeg er fornøyd med statsråden, men det gjenstår ennå en god del. Vi har fra forbundets side dokumentert svart arbeid i renholdsbransjen gjennom 20 år uten at noe er blitt gjort. Vi har dokumentert at av 24 kontrollerte firmaer har 23 drevet svart. Det mangler ikke på dokumentasjon. SBL og vi har prøvd gjennom hele 90-tallet å få til tiltak. Nå må myndighetene på banen, sa Dynge. Bjarne Håkon Hansen sier at han gjerne inviterer til et samarbeid om tiltak og om HMS og et godt arbeidsmiljø. Hvem tror at disse bedriftene er interessert i HMS og verneombud? Ikke jeg, sa Dynge.

Bjarne Håkon Hanssen sa at han følte at myndighetene hadde større oppmerksomhet rettet mot svart arbeid i flere bransjer nå enn tidligere. Arbeids- og finansministeren er i en tettere dialog om tiltak. Vi er i denne sammenheng særlig opptatt av lønns- og arbeidsvilkår og HMS. Men hva er det som er best. Vi har kraftige virkemidler. Vi har tariffen i byggebransjen som gjelder alle, såkalt allmenngjøring. Jeg synes dette gir grunnlag for en tettere dialog også om regionale verneombud. Dette utredes fortsatt. Når evalueringen snart er ferdig, skal vi gå videre med tiltak.

Aslak Bonde spurte om allmenngjøring er løsningen for alle bransjer?

Hanssen visste ikke dette, men sa at det var mye opp til partene i bransjen.

Petter Furulund i SBL sa at han i flere år hadde prøvd å overtale *Erna C. Dynge* om at allmenngjøring var veien å gå, og han var fornøyd hvis dette

nå ble resultatet.

Bonde lurte på om en sosialdemokrat som Hansen hadde problemer med å skape flere gratispassasjerer gjennom allmenngjøring i flere bransjer.

Bjarne Håkon Hanssen sa at det ikke alltid var enkle løsninger på alle spørsmål. Han viste til at man i departementet hadde vært på studietur i Finland, et av de landene som mest effektivt har motarbeidet sosial dumping. Man kan ikke sammenligne arbeidsmarkedene i de to land, men de hadde gode erfaringer der i alle fall. De hadde heller ikke så mye gratispassasjerer. De har allmenngjort 80 prosent av tariffavtalene.

En representant fra salen spurte om det var fornuftig å ha fokus på Ren Utvikling og bruke dette som virkemiddel mot sosial dumping. Til tross for at renholdslønningene hadde steget 20-25 prosent hadde forholdene i bransjen blitt verre totalt sett. Han trodde Ren Utvikling kunne motvirke sosial dumping. Bjarne Håkon Hanssen svarte at han var åpen for en dialog om dette når som helst. Han syntes det var interessant.

Aslak Bonde ga så ordet til en ny representant som sa han var verneombud vestpå. Han sa at de regionale verneombudene hadde blitt evaluert i mange år. Nå synes han det var på tide å høre hvordan denne evalueringen hadde falt ut. Hva var det man hadde sett etter?

Bjarne Håkon Hanssen viste til at hans folk i departementet ville se hva man kunne høste av erfaringer fra de ordninger som var etablert av regionale verneombud. Nå sier jeg ikke at de skal stoppe meg. Noe skal bli gjort, men jeg kan ikke gå i detaljer ettersom dette ikke er drøftet i regjeringen ennå, sa Hanssen.

Fra salen ble det trukket fram et eksempel fra Trøndelag på et selskap som ikke betalte skatt og avgifter. Renholderne betales svart, og selskapet har oppdrag for kommunen, hvordan er dette mulig?

Hanssen sa at det fortsatt er utfordringer, ingen enkelttiltak vil føre til gull og grønne skoger, men det er viktige virkemidler på vei.

Aslak Bonde sa at regjeringen ikke har gått så langt som fagbevegelsen ønsker når det gjelder solidaransvar?

Hanssen svarte til dette at det kan være mange gode grunner til å gå så langt som fagbevegelsen ønsker, men dette ønsker man altså bedre utredet, det er snakk om ganske dramatiske problemstillinger i norsk arbeidsliv. Når det gjelder Arbeidstilsynets kontroller, holdt han fast på at tilsynet mener det er en kraftfull kontrollør.

Med dette måtte arbeids- og inkluderingsministeren, som allerede var på overtid, takke for seg.

Erna C. Dynge fant det litt positivt at *Hanssen* ikke hadde avvist *Rikards* innlegg. Det ville være fint om *Ren Utvikling* kunne utvikles til ei godkjenningsordning, lønna utgjør 80 prosent av renholdsbedriftenes kostnader og dermed en stor del av konkurransekrafta. Det er svært lett å starte en rengjøringsbedrift, derfor er godkjenningsordning viktig, samt at renhold kan få regionale verneombud. *Petter Furulund* var ikke avvisende til dette, men situasjonen innen bygg kan ikke automatisk overføres til renhold, her er en mer opptatt av lønna fordi den som sagt utgjør en så stor del av kostnadene. Og kundene ser på pris. Han var for så vidt også med på regionale verneombud, men en må se på deres funksjon og fullmakter. Det er klart behov for mer kontroll, men det er bare frustrerende for bedrifter å få stadig nye pålegg som ikke blir fulgt opp. Dermed blir de konkurransevridende. Han mente en konkurranseutsetting av Arbeidstilsynet burde vurderes. Det trengs et tilsyn som fungerer og som er ute på bedriftene.

Dynge sa at vi har etterlyst i lang tid mer aktivitet fra Arbeidstilsynet. Da er det gledelig at regjeringa har styrket tilsynet, men det må mer til.

Jan Egil Kristiansen sa at kontrollmyndigheter kan gjøre felles kontroller og sende opplysninger til hverandre. I renhold har det vært 25 kontroller hvert år i det siste. Det er på ingen måte nok, men vi kan ikke bare konsentrere oss om en bransje. Det var gått med 88 årsverk til aksjonen mot drosjenæringa, andre vil ha mer kontroller i bygg, i restaurant osv.

Fra salen ble tilsynet tatt litt i forsvar – det gjør en god jobb og er alltid til stede når vi tar kontakt, ble det sagt.

Harald Bell Solaas lurte også på om det var vanntette skott mellom kontrollorgan, hva med ideene bak ROSA-prosjektet, hvor ble de av, *Kristiansen*? Hva med et eget statsadvokatembete?

Jan Egil Kristiansen sa at skattemoms tas, innen særavgifter er det full adgang til utbytting av opplysninger, men det blir ingen felles skatte- og tolletat (ROSA). Et eget statsadvokatembete mente han ikke var mulig. Politiet i Oslo utgjør et kjempeproblem. Skattemyndighetene anmelder bare 10-15 prosent av det de bør anmelde, og ikke en gang alle disse følges opp.

Petter Furulund mente at hvis 1 kroner gir 10 og hundre tilbake, burde ikke kontrollarbeidet utgjøre noe ressursproblem. Politiet skal også godkjenne aksjeselskaper, men det blir ikke gjort noe – hva er vitsen da? Norge er et eldorado for kjeltringer, vi er for naive.

Thorbjørg Michelsen, avd. 1, var litt enig med *Furulund*, hvis Arbeidstilsynet ble privat ville det kanskje skje noe. Når tilsynet ble brukt i forbindelse med LOs sommerpatrulje var det nesten skammelig hvor lang tid de bruker.

Fra salen ble problemet med NUF-selskaper tatt opp. Det er i andre land mulig å opprette aksjeselskaper med bagatellmessig aksjekapital, og disse kan opprette avdelinger i Norge. Finansdepartementet utreder nå å tilpasse også kravene i Norge til situasjonen i Europa. Vi vet at dette vil føre til mer useriøse bedrifter i renhold. Han håpet at *Erna* og *Furulund* vil ta et tak sammen her.

Petter Furulund sa at det er åpenbart at denne typen selskaper er en trussel for hans medlemsbedrifter, men han håpet av kundene skulle bli litt mer kritiske til sine leverandører. Han viste til systemet «Best value», der kundene balanserer pris og ordentlighet. Dette kommer nå i flere bransjer.

Bjørn Hundhammer viste til oppslag i media om en som drev flere barnehager, alt som NUF-selskaper. Dette er i samarbeid med det offentlige, og de får jo bare holde på.

Jan Egil Kristiansen viste til at såkalte luftselkap kan ha en aksjekapital helt ned i 12 kroner. Her i Norge er det nå også snakk om å begrense revisjonsplikten for aksjeselskaper. Skattemyndighetene mener at vi må ha mer, ikke mindre kontroll.

Fra salen ble det vist til slagordet «Felleskap er vår styrke», og i dette ligger også solidaritet. Han hadde lest i avisa i dag at Polen nå sliter med mangel på fagfolk i hjemlandet, de må rekruttere fra Russland, Hviterussland og

Kina. Bør vi tømme et land for egne fagfolk, eller bør vi prøve å få til mer heltid hos oss sjøl?

Erna C. Dynge sa det er klart at Norge trenger arbeidsinnvandring. Mange i Øst-Europa har ikke jobb, eller de har dårlig betalt. Det er ikke rart at de søker seg dit det er muligheter, men om de kommer hit skal de ha ordentlige vilkår. Det fagbevegelsen kan hjelpe til med i disse landene er å styrke de faglige organisasjonene og få til sosiale reformer for å gi folk der bedre kår.

Fra salen ble det nevnt et eksempel på en renholdsbedrift, la oss si at 600 personer arbeider der, av dem er 170-200 ansatt på tilkalling – det kalles ikke deltid – det er en turnover på mellom en fjerdedel og en tredjedel årlig og et høyt sykefravær – da blir det en liten, hard kjerne som er igjen.

Petter Furulund mente at hans medlemsbedrifter går stadig mer over til heltid og gir folk trygghet for inntekt på grunn av konkurransen om arbeidskraften. Det er et godt stykke igjen, men bedriftene blir bedre, og den store majoriteten har tariffavtale med full pakke. I vakt ligger årslønna 30 000–40 000 kroner over timelønnsattsene, sa han, og mente det ville være en fordel å få mer av lønnskostnadene direkte på timelønna.

Marit Nilsen, avd. 9, viste også til slagordet om at fellesskap er vår styrke, det betyr også at vi er mange. Hanssen nevnte at organisasjonsprosenten var lav i renhold. En grunn til det kan være at det ikke spiller noen rolle om du er organisert og betaler kontingent eller ikke – du får nøyaktig de samme godene. Her må det gjøres noe – det skal gi fordeler å være organisert. Hun ville spørre Furulund om han hadde dokumentasjon på at hans medlemsbedrifter gikk mer over til heltid.

Petter Furulund sa at han ikke kunne dokumentere det her og nå, men han trodde ikke det skulle være vanskelig å få synliggjort. Det koster mye å administrere mange hoder, det samme gjør opplæring.

Dermed var debatten kommet til veis ende, og deltakerne ble takket av.

Etter paneldebatten ble landsmøtet hevet. Klokken var 18.15.

Formiddagsmøtet mandag 7. mai

Møtet ble satt kl. 09.00 med dirigent *Hilde Thue*, og åpnet med allsang av *Arne Paasche-Aasens Seieren* følger våre faner, med *Trond Henriksen* som forsanger.

Dirigenten sa at landsmøtet lå litt etter tidsskjemaet, og at man måtte belage seg på kveldsmøte. Hun fikk salens tilslutning til å korte ned kaffepause-ene fra en halv time til 20 minutter, og til å redusere lunsjpausen til en time. Hun ba delegatene sjekke at de hadde fått koffert med riktig navnelapp. Alle avdelinger hadde nå levert liste over sine delegater, og dirigentbordet ville komme tilbake til antall stemmeberettigede i salen. Ordet ble gitt til sekretær *Jens Petter Hermansen* som leste opp søndagens protokoll.

Dirigenten spurte om noen hadde merknader til protokollen. *Gudny Fagerhol*, kontrollkomiteen, ville ikke det skulle stå i protokollen at hun hadde sagt at som leder i kontrollkomiteen fant hun det vanskelig å følge forretningsordenen. Det var ikke det hun sa. Det hun hadde sagt var at hun oppfordret landsmøtet til å følge den vedtatte forretningsordenen.

Dessuten hadde hun det råd til sekretærene at man fulgte forretningsordenen på et annet punkt: I protokollen skal man bare ta med forslag og avstemninger, ikke debattinnlegg. Her ville man kunne spare både tid og krefter, sa *Fagerhol*.

Organisasjonsleder *Kirsti Mandal* sa at det sto i protokollen at forslag 11 ble vedtatt. Det var ikke riktig. Det skulle stå at landsstyrets innstilling ble vedtatt, ikke forslaget. Hun ba om at dette ble rettet.

Anita Johansen fikk ordet og sa at det i forbindelse med forslag 29 sto at det ble sett i sammenheng med forslagene 36 og 48. Det skulle stå forslagene 38 og 48.

Dirigenten spurte om protokollen nå kunne godkjennes med de innkomne merknader. Protokollen ble så godkjent med de innkomne merknader.

Dagsorden pkt. 4 – Vedtektene

Sigmund Steinnes overtok som dirigent, og sa at landsmøtet var tidsmessig på etterskudd, og at delegatene måtte forberede seg på kveldsmøte. For å komme à jour tidsmessig når landsmøtet tar kvelden i dag, håpet han å bli

ferdig med vedtektene og handlingsplanen fram til diverse forslag. Det sier seg sjøl at det blir en tøff dag, men det er nødvendig. Han fikk tilslutning til tre minutters taletid.

§ 7 Ekstraordinært landsmøte

Forslag nr. 40. Ingen ønsket ordet. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Hele § 7 enstemmig vedtatt.

§ 8 Landsstyret

John Thue, avd. 2, opprettholdt forslag nr. 43 om at forbundets organer skal ha sakspapirene senest innen 14 dager før møtet. Dette er nødvendig for å få tid til skikkelige forberedelser.

Jan Eriksen, avd. 1, ga på vegne av avdelingen sin fulle støtte til forslaget.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at forbundsstyret møtes en gang i måneden, og at forslaget kan innebære at saker blir liggende lenger før de blir behandlet. Saker kommer inn fortløpende, og noen ganger haster det litt, men alt skal sendes ut på forhånd.

Stian Solevåg, avd. 3, sa at også hans avdeling støttet fullt ut opp om forslag 43, det må være bedre at folk får tid til å sette seg inn i sakene enn at de behandles litt før.

Jan A. Klemetsen, avd. 2, var helt enig med siste taler, og støttet forslaget fullt ut. Dessuten kan saker differensieres, det en veit om kan sendes ut før. Kort tid til å gå gjennom sakspapirene er særlig et problem for pendlere.

Odd E. Lyngås, landsstyret, ville forsøke seg med et kompromiss. I forslag nr. 43 står det bastant 14 dager før, han ville foreslå et «helst».

Dirigenten gikk til votering.

Forslag nr. 41 – landsstyrets innstilling tiltrådt.

Forslag nr. 42 – landsstyrets innstilling tiltrådt.

Forslag nr. 43 – kompromissforslaget fra Odd E. Lyngås vedtatt med 103 mot 86 stemmer.

§ 8 ble tatt opp samlet og enstemmig vedtatt.

§ 9 Landsstyrets myndighetsområde

Dirigent, *Sigmund Steinnes*, sa at man måtte reise forslag som ikke var støttet av landsstyret.

Terje Tyriberget, avd. 5, tok ordet til forslag 46. Han sa at han representerte en forening som kjempet for de fagorganisertes forhandlingsrett og rett til tariffavtale. Det er ikke alle i vårt forbund som har forhandlingsrett, sa Tyriberget. Jeg ønsker et positivt vedtak i landsmøtet på dette, sa Tyriberget som reiste forslag 46.

Jan Arthur Klemetsen, avd. 2, reiste forslag 46 med et tillegg: Vi stryker i andre linje «Sentrale tillitsvalgte». Begrunnelsen er at vi ønsker å gi alle forhandlingsrett. Dette er noen av de viktigste arbeidsoppgavene vi har i forbundet. Hvorfor skal vi så ikke gi forhandlingsrett til våre egne ansatte?

Dirigenten sa at *Tyriberget* måtte levere sitt forslag skriftlig.

Dirigenten foreslo en avstemningsmåte hvor man først behandlet landstyrets innstilling, forslag 44. Hvis dette ble vedtatt, falt de andre forslagene.

Til forretningsorden

*Arvid Dyng*e sa at vedtektskomiteen bare hadde behandlet forslaget til og med punkt 6. Vedtektskomiteen hadde ikke behandlet pkt. 7. Derfor måtte dette behandles i tillegg. Dirigenten må skille voteringene.

Nestleder *Helge Haukeland*, forbundsstyret, viste til forslag 47 og landsstyrets innstilling hvor man henviser til forslagene 60 og 217. Disse synliggjør landsstyrets myndighetsområde, inklusiv ungdomssekretær og forsikring. Han ba om at man også behandlet forslag 60 i denne omgangen.

Heidi Brun, avd. 142, sa til forretningsorden at hun ville etterlyse en ryddigere behandling av forslagene. Vi må få ryddige kjøreregler ved voteringene. Ved flere avstemninger hersker det full forvirring bak i salen, sa Brun.

Odd Erling Lyngås, landsstyret, sa at alle kunne gjøre feil, men han oppfordret likevel representantene til å lese innstillingen før de tok ordet. Dyng hadde påstått at vedtektskomiteen ikke hadde behandlet pkt. 7. Les forslaget. Det er en ny ordlyd på punkt 7 fra vedtektskomiteens side.

Dirigenten foreslo nå fem minutters pause for å få klarhet i avstemningsmåten. Man oppfordret alle som skulle ha ordet til å skrive hvilke forslag de ba om ordet til. Møtet hevet for kort pause kl. 09.50.

Møtet ble satt igjen kl. 10.00

Kjell Borglund, forbundsstyret, fikk ordet til forretningsordenen. Han holdt følgende innlegg: «Dirigenter, landsmøte! Det her er mitt femte landsmøte i NAF. Jeg må si: Dette her liker jeg ikke, her er det noe som ikke er bra. Landsstyret, forbundsstyret og administrasjonen har gjort en stor jobb i forkant av alle landsmøter. Lagt et grunnlag som delegasjonene skal kunne jobbe med under landsmøtet. Landsmøtet skal være et politisk verksted der vi kan forme framtida vår. Da må vi beholde landsmøtet som et politisk verksted og ikke gjøre jobben i forkant. Her er det etter min personlige mening et mønster som går igjen og igjen, og det det går på, er at landsstyrets innstilling blir avvist, og det er et signal om at landsstyret har gjort en for dårlig jobb.

Det er en mistillit til landsstyret, og jeg ber dere erfarne tillitsvalgte som sitter i denne salen her å tenke dere om, hva er da konsekvensen? Valgkomiteen kan få en formidabel jobb hvis dette her fortsetter, og besinn dere kamerater, dette her er alvorlig – takk!

Bjørn Tiller, avd. 8, hadde bedt om ordet til forretningsorden, men frafalt.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* sa følgende: «Ja takk dirigent! Det var omtrent det samme som Kjell var inne på, det var godt å se at forbundsstyret også nå våkner, jeg synes det er leit å se et landsmøte sånn, kamerater. Landsmøtet vårt, det er vår viktigste politiske arena, og det er her vi skal samarbeide for å finne de gode løsningene framover, og jeg synes at landsmøtet må hjelpe dirigentene. Det er en helt håpløs jobb for dem og, hvis dere hele tiden skal sitte og pirke og motarbeide også dirigentene. Det blir vanskelig for oss å finne dirigenter til landsmøtet etterpå. Men det viktigste som Kjell var inne på, det er de demokratiske beslutningene vi skal ta fordi flere av dere har vært oppe tidligere og snakket om demokrati i organisasjonen.

OK, og det er jeg helt enig i, det er det som er viktig, og derfor så er det også viktig å ta diskusjonen når vi er på landsmøtet og høre argumentene før man tar noe standpunkt. Det kan faktisk komme fram viktig informasjon og viktige argumenter som taler både for og imot. Og dette her synes jeg ikke er vårt landsmøte verdig, jeg synes nå at vi skal samle oss og sam-

arbeide, så vi får landsmøtet som en god opplevelse. Spesielt tenker jeg på de unge som er på et landsmøte for første gang. Det skal være en stor opplevelse. Og jeg håper dere som har vært med tidligere, nå kan bidra til at de unge nå synes dette er moro å være med på, og ikke sånn som jeg synes det er i ferd med å utvikle seg nå. Takk!

Bjørn Tiller, avd. 8, holdt følgende innlegg: «Ja, dirigenter og landsmøte, det er lov til å ombestemme seg. Jeg tok ordet igjen på grunn av forretningsorden. Jeg vil gi støtte til Kjell Borglund og Erna med det de har sagt. Nå må vi besinne oss. For det første holder vi på med å knekke dirigentbordet vårt, fire flotte personer som har sagt ja til å hjelpe oss igjennom landsmøtet. Og så herjer og herser vi med dem som bare det, fra første stund. Vi gjør vedtak og vi hiver opp benkeforslag med store konsekvenser – og vi står på.

Jeg vil henge katta – jeg vil henge bjella på katta heter det – men det er kanskje likestilt. Jeg ber avdeling 1 og avdeling 2 – ikke ødelegg forbundet vårt! Det er det dere holder på med! Det er dere som hele tiden oppjonerer mot alt som landsstyret har innstilt. Takk!»

Dirigenten gikk til votering.

Forslag nr. 44 – landsstyrets innstilling tiltrådt.

Forslag nr. 46 – landsstyrets innstilling tiltrådt.

Forslag nr. 47 – landsstyrets innstilling tiltrådt.

§ 9 enstemmig tiltrådt med vedtatte endringer.

§ 10 Forbundsstyret

Rune Dale, avd. 2, fikk ordet til forretningsorden og sa at forslag nr. 50 var stemt over.

Dirigenten sa at det ikke forelå endringsforslag til landsstyrets innstilling til paragrafen, og gikk til votering. § 10 enstemmig tiltrådt i sin helhet.

§ 11 Forbundsstyrets myndighetsområde

Knut Jarle Rødseth, RVO, avd. 6, fikk ordet og sa at han var glad og stolt over å være en del av landsmøtet. Det var harde diskusjoner, men det gikk bra, og hans syntes faktisk at også dirigentene greidde seg godt. Han syntes det var kappet vel mye ned i innstillingen, for det viktigste forbundsstyret gjør når det gjelder RVOerne, er å oppnevne dem, for 4 år av gangen. Han fremmet derfor som tillegg til forslag nr. 53 «samt oppnevne».

Dirigenten gikk til votering. Landsstyrets innstilling til forslag nr. 53 ble tiltrådt. Tilleggsforslaget fra Rødseth ble tatt opp til votering og vedtatt. § 11 med vedtatt endring ble enstemmig vedtatt i sin helhet.

§ 12 Hovedkonto, firmategning og forvaltning

Landsstyrets innstilling til forslag nr. 61 tiltrådt. § 12 vedtatt i sin helhet.

§ 13 Regnskap – revisjon – kontroll

Landsstyrets innstilling til forslag nr. 63 tiltrådt. § 13 tiltrådt i sin helhet.

§ 14 Tariffkrav og tariffrevisjoner

Lars Børre Vangen, avd. 4, sa at han syntes man i forslag 65 hadde vært for ambisiøse. Det lignet for mye på forbundsstyrets vedtekter. Han foreslo at det bare skulle stå 5 faste og 5 vara. Han ønsket med dette et nytt punkt 14. Alle mener vi skal drive et seriøst ungdomsarbeid. Da må vi også ha kjøre-regler i vedtektene.

Stian Solevåg, avd. 3 sa seg enig med Lars Børre Vangen i at man hadde vært litt for ambisiøse ved forslagsutformingen på forslag 65, men noe må vi ha med i vedtektene, ikke bare i handlingsprogrammet.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa til forslag 65 at det ikke harmonerte med det landsmøtet allerede har vedtatt. – Bli med på å se litt tilbake i heftet, på hva vi har vedtatt. Se side 31 og 32, forslag 60 – der har vi vedtatt hvilke som er landsstyrets faste komiteer og utvalg. Vi har vedtatt at det skal velges et ungdomsutvalg, en forsikringskomité og en samferdselskomité. Disse komiteene skal ha en rådgivende rolle for de besluttende organer. Vi skal ikke ha en sideorganisasjon på siden av de besluttende organene i forbundet. Ungdomsutvalget skal være våre eksperter på ungdomsarbeid. Det skal gi råd til de besluttende organene i forbundet. Det er landsstyret som utarbeider mandat, og suppleringsvalg foretas av forbundsstyret. Dette er allerede vedtatt og dette stemmer ikke med formuleringene i forslag 65, sa Kirsti Mandal.

Dirigenten ba om tre minutters pause for å forberede voteringen. Det holdt med halvannet minutt. Møtet tok pause fra 10.27 til 10.29.

Lars Børre Vangen, avd. 4, sa at man var så voksne i avdelingen at man

valgte å ta hensyn til det Kirsti Mandal hadde anført. Han trakk forslaget.

Dermed kunne man votere over forslag 64 og landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Hele paragrafen ble tatt opp og enstemmig vedtatt.

§ 15 Avstemning over tarifforslag

Forslag 66 med landstyrets innstilling ble tatt opp og vedtatt. Forslag 67 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 15 ble tatt opp til votering samlet og enstemmig vedtatt.

§ 16 Arbeidsstans

Forslag 69 med landsstyrets innstilling vedtatt.

Paragraf 16 samlet enstemmig vedtatt.

§ 17 Stønad under arbeidsstans

Forslag 70 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 74 med landsstyrets innstilling vedtatt.

Forslag 75 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 78 med landstyrets innstilling vedtatt.

Hele paragrafen ble tatt opp til votering og enstemmig vedtatt.

§ 18 Særorganisasjoner etc.

Her forelå ingen forslag og paragrafen ble stående urørt.

Møtet hevet for kaffepause 10.35.

Møtet satt kl. 10.55 med dirigent Hilde Thue, som tok noen permisjonssøknader opp til behandling. Sigmund Steinnes overtok som dirigent og gikk videre med dagsorden pkt. 4 – Vedtektene

§ 19 Kontingent

Alf Gullen, avd. 1, syntes nesten det ble litt skummelt å gå på talerstolen. Det ble framstilt som å trakassere, men det var ikke hensikten å trakassere noen. I går hadde han f. eks. funnet det riktig å påpeke feil behandlingssåte i en sak der deres forslag var vedtatt. Om forslag nr. 83 om at medlemmer med 25 års sammenhengende medlemskap skal slippe kontingent fra fylte 70 år sa han at han ikke nå våget å fremme dette når forbundet er påført så store utgifter. Han ville derfor foreslå 40 års sammenhengende medlem-

skap og 67 år i stedet. Da disse medlemmene ble vervet, ble de forespeilet gratis medlemskap allerede etter 10 år. Det nye forslaget er ikke veldig dyrt, 500 000 krone er riktignok en del penger, men her handler det om å gi en anerkjennelse til folk som har vært med i 40 år. Hva hadde forbundet vært uten dem?

Martin Skårstad, landsstyret, viste til at innstillingen i forslag nr. 79 var vedtatt mot en stemme, og den var hans. Ute i periferien har vi medlemmer som betaler kontingent. Er det en vervekampanje å øke fra 1,7 til 1,82 prosent? Det er vel det motsatte. Han blei skikkelig forbanna på landsstyremøtet. Folk melder seg ut fordi de må betale kontingent på feriepengene. Hvorfor skal alt opp? Hvorfor ikke gå ned i stedet? Hvorfor ikke senke prosenten på 1,6? Ute går diskusjonen hele tida på kontingenten, og den er alltid for dyr.

Erna C. Dynge sa at det overrasket vel ingen at hun tok ordet under dette punktet, som ansvarlig for økonomien. Det fattes mange vedtak som koster penger. Vi må vite hva som er viktig for oss å bruke penger på. På det forrige landsmøtet innførte vi kontingent for pensjonistene. Det var ikke noe lett vedtak, men det redda økonomien vår. Økonomiavdelingen vår har regnet litt, og de vedtak som hittil er fattet, koster 8 millioner kroner. Å fjerne pensjonistkontingenten vil koste 4,2 millioner i tillegg.

– Hvis man senker aldersgrensen for pensjonistkontingent fra 75 til 70 år, utgjør dette 600.000 kroner årlig i økte utgifter – altså ytterligere 2,5 millioner i kommende landsmøteperiode. Hun hadde sagt i sin innledning tidligere på landsmøtet at man måtte vite konsekvensene av sine vedtak. Neste år skal det forhandles om AFP. Som tidligere sagt har vi råd til å ha 5 000 medlemmer i streik i en måned – så er kassa tom. Vi må prioritere!

Aron Jensen, avd. 9, sa også at vi må tenke gjennom hva vi har vedtatt. Også vi eldre må betale for oss. Sjøl kom han til å miste 5 000 kroner måneden i pensjon snart, men han hadde likevel råd til å betale pensjonistkontingent. Det er jo bare forsikringspremien, og det har vi råd til. Pensjonistene i Norge har aldri hatt det så bra som nå. Han støttet landsstyrets innstilling.

Terje Mikkelsen, forbundsstyret, støttet også landsstyrets innstilling. Av og til kan en få inntrykk av at vi vil ha alt, uten å tenke konsekvenser. Bare i Securitas, der han jobbet, ville forbundet ha tapt en halv million på å redusere kontingenten fra 1,7 til 1,6 prosent, og for hele forbundet vil det handle om

4-5 millioner kroner. Det er livsviktig å ha en økonomi som gir oss handlekraft. Derfor var landsstyrets innstilling til forslag nr. 79 veldig viktig.

Svein Liestøl, avd. 214, representerte den minste avdelingen i forbundet. Han var imot at tilskuddet til avdelingene skulle kuttes til 12 prosent, jfr. forslag nr. 88.

Dirigenten sa at dette hørte inn under § 20, landsmøtet behandlet nå § 19.

Marit Nilsen, avd. 9, sa at Erna hadde snakket om økonomi. Fortsetter vi som vi nå stevner, ligger vi på dødsleiet. Hun var relativt ny som tillitsvalgt, og dette var hennes andre landsmøte. Hun oppfattet dette som noe helt annet enn det første. Hun var skuffet over en del ting. Vi har brukt mer enn nok penger, og vi skal ha et nytt landsmøte om 4 år. Støtt landsstyrtes innstilling!

Svein Engelstad, avd. 2, sa at landsmøtet burde følge vedtektskomiteen og stemme for en kontingentsats på 1,82 prosent. Vi har sett på dette i vår bedrift, og vi har funnet ut at dette er rettferdig. De som bar betalt 1,6 prosent hele året har faktisk vært med på å subsidiere de som betalte 1,7 prosent 11 måneder. Ikke noe tull nå. Vedta dette, og så får vi være litt edruelige på utgiftssiden også.

Ingar Eira, avd. 9 hadde bedt om ordet. Dirigenten foreslo at man skulle sette strek for debatten med anledning til å tegne seg under Eiras innlegg. Dette ble vedtatt.

Ingar Eira sa at det var viktig å ha gode foreldre. Det er ofte slik at når man ikke har mer penger, spør man mamma eller pappa. Slik blir det også med oss hvis vi ikke hører på foreldrene våre.

Strek var satt.

Jan Smørdal, avd. 6, hadde tegnet seg som siste taler. Han var ikke for noen økning i kontingenten, men han fant det rimelig at man justerte prosenttrekket slik vedtektskomiteen hadde foreslått. Han syntes også at kontingenten i forbundet var rimelig når man tok i betraktning alle medlemsfordelene. Da var det nesten gratis å være med i forbundet. Dette burde det orienteres mer om på hjemmesidene (medlemsfordelene). Bruk medlems-

fordelene! sa Smørdal.

Dirigenten da at man da hadde to forslag å forholde seg til. Det var forslag 79 med landsstyrets innstilling m/ending og forslag 83 fremsatt av Alf Gullen. Det siste sto på egne bein og kunne voteres over til slutt.

Votering

Landsstyrets innstilling til forslag 79 ble enstemmig vedtatt.

Forslag 83 falt.

Paragraf 19 ble votert over samlet og enstemmig vedtatt.

§ 20 Kontingentens fordeling

Thor Sannæss, avd. 2, ønsket forslaget referert av dirigenten, og dette ble gjort. Dette gjaldt endring i forslag 88. Han argumenterte for at utgiftene til de største avdelingene var forholdsvis større pr. medlem enn i mindre avdelinger. Det var også i de største avdelingene det var størst potensial for rekruttering av nye medlemmer. Store avdelinger hadde også behov for større administrasjon og var gjerne lokalisert på steder hvor husleien var høyere enn ellers i landet. Alt dette tilsa at disse avdelingene burde få mer penger tilbake. Han syntes at paragraf 20 slo uheldig ut for de store avdelingene. Det var vel i utgangspunktet en god tanke dette at man skulle yte etter evne og få etter behov, men dette slo skjevt ut for mange. I snitt fikk hvert medlem 430 kroner tilbake, men det varierte med hele 108 kroner pluss/minus i de enkelte avdelinger. De som fikk minst fikk 374 kroner, de som fikk mest fikk 484 kroner. Han håpet derfor at landsmøtet lyttet til ham og tok en skikkelig gjennomgang av fordelingen av kontingenten. Fordelingsmodellen gir minst ressurser til avdelinger med størst potensial. Han la også til at aktivitetsfondet måtte opprettholdes.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at forbundet hadde foretatt en grundig vurdering av fordelingsnøkkelen og kom også til å gjøre det jevnlig i fremtiden. Vi utredet dette i en komité hvor også avd. 2 var representert. Modellen bygger på lange tradisjoner i forbundet. Det er klart at når avdelingsstyrene i Troms og Finnmark bare kan holde 4 avdelingsstyremøter i året, er det fordi de må fly til møtene. De er altså i en helt annen situasjon enn folk i sentrale strøk. Dette må veies opp mot de forholdene avd. 2 lever under. Det er slike spesielle hensyn som ligger til grunn for fordelingsnøkkelen. Man kan ikke bare beregne krone for krone når man skal gjøre opp dette regnestykket, sa Mandal. Hun bekreftet videre at aktivitetsfondet skulle opprettholdes. Avdeling 2 hadde fått et større beløp fra fondet, men hadde

problemer med å realisere det i aktiviteter. Siden har dette bedret seg i avdelingen, sa Mandal.

– Kontingentfordelingen i forbundet er ikke en urettferdig ordning. Vi har foretatt en grundig vurdering av den og kommer også til å gjøre dette i hver landsmøteperiode, sa Mandal.

Det forelå altså et forslag fra Thor Sannæss. Forslaget falt.

Dirigenten tok § 20 opp til votering samlet. Enstemmig vedtatt.

§ 21 Medlemsutmerkelse

Forslag 90 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Samlet paragraf vedtatt.

§ 22 Overføring av medlemskap

Forslag 91 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Samlet paragraf vedtatt.

§ 23 Overføring av medlemskap innen Skandinavia

Forslag 92 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Samlet paragraf vedtatt.

§ 24 Medlemskap for utenlandske statsborgere

Kirsti Mandal, forbundsstyret, oppklarte innstillingen fra vedtektskomiteen. Man foreslår bare ny overskrift på paragrafen. Den skal endres til «Overføring fra andre land».

Landsstyret har tiltrådt denne innstillingen. Dette ble enstemmig vedtatt.

Samlet paragraf vedtatt.

§ 25 Hvilende rett

Ingen forslag

§ 26 Kampfondet og Solidaritetsfondet

Ingen forslag

(Forslagene 95 og 96 var behandlet under forslag 70)

§ 27 Uravstemning

Forslag 97 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Samlet paragraf vedtatt.

§ 28 Utelukking av avdelinger

Ingen forslag

§ 29 Oppløsning av avdelinger

Ingen forslag

§ 30 Suspensjon, oppsigelse, avskjed

Forslag 98 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Samlet paragraf vedtatt.

§ 31 Avgjørelse av tvister

Ingen forslag

§ 32 Arbeidsmanden

Forslag 92 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Samlet paragraf vedtatt.

§ 33 Oppløsning av forbundet

Ingen forslag

Dirigenten roste forsamlingen for godt samarbeid – særlig mot slutten og man kunne ta en velfortjent pause på 10 minutter.

Møtet hevet 11.35.

Møtet satt kl. 11.50 med *Anita Johansen* som dirigent. Hun opplyste at kona til Svein Johansen, Mette – som skulle ha vært delegat på landsmøtet – var blitt alvorlig syk. Han foreslo at blomster og ønske om god bedring ble sendt henne. Landsmøtet sluttet seg til dette forslaget.

Før hun gikk videre til avdelingenes vedtekter tok hun opp hele Del I Forbundets vedtekter, med de endringer som var gjort. Enstemmig godkjent.

Del II Avdelingenes vedtekter

§ 1 Avdelingenes oppgaver

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 100 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 101 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 104 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 1 enstemmig tiltrådt i sin helhet.

§ 2 Medlemskap

Helga Perander, avd. 9, sa at den nye teksten i forslag nr. 110 ikke syntes dekkende for hele den gamle teksten i denne paragrafen. Hun ville derfor ha tilføyd et komma og «samt eventuelt anvende nødvendig materiell og informasjon».

Karl Ernest Koch, avd. 2, sa at ringeprojektet i avdelingen hadde fungert utrolig bra, og det viser seg at utsendt informasjon ikke blir så mye lest. Det er ikke mye vits i å sende ut informasjon som ikke blir lest.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, var enig i at ringeprojekt gir veldig god respons. Vi vil sende ut informasjon, men tanken er at formuleringen ikke skal være så bastant at vi må gjøre det. Vi må kunne teste ut nye måter å henvende oss til folk på. Undersøkelser viser at de som får henvendelse pr. telefon blir mer trofaste kunder. Vi ønsker også at våre medlemmer skal kjenne tilknytning til oss. De færreste leser den informasjonspakken de får. Ved telefonhenvendelser kan vi f. eks. spørre om hvilken informasjon de ønsker tilsendt.

Votering

Forslag nr. 108 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

Forslag 109 – Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 110 – Landsstyrets innstilling med endring vedtatt.

§ 2 ble så tiltrådt i sin helhet – med de vedtatte endringer.

Forslagene 109 og 110

Landsstyrets innstillinger m/endringer ble vedtatt.

§ 3 Medlemskontingent

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 111 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 3 tiltrådt i sin helhet med de vedtatte endringer.

§ 4 Årsmøte og medlemsmøte

Heidi Brun, avd. 142, opprettholdt forslag nr. 114. Ungdomsutvalgets leder møter nå med tale- og forslagsrett, det er på tide at de også får stemmerett, det vil si at de blir medlem av styret med fulle rettigheter. Det er på høy tid. Vi må ta ungdommen på alvor. Det gjorde vi da vi vedtok ungdomssekretær, vi må ta dem på alvor ute i avdelingene også.

Ulf-Terje Eliassen, avd. 9, støttet opp om dette. Det er kjempebra at forbundet vil satse på ungdommen, og ungdommen vil på sin side bidra til å utvikle forbundet. Det er viktig å få dette inn i vedtektene, og han håpet landsmøtet ville støtte forslag 114.

Forbundsleder *Erna C. Dyngre* sa at nå ville hun gjøre noe hun gjorde veldig sjelden, hun kunne faktisk ikke huske at det hadde skjedd tidligere. Ungdommen har vist seg godt fram nå, den er full av glød og initiativ – vi støtter dette!

Votering:

Dirigenten tok dermed forslag nr. 112 med nevnte tillegg fra avd. 142 opp til votering under ett. Landsstyrets innstilling med det nevnte tillegg ble enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 115 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 4 enstemmig tiltrådt i sin helhet med vedtatte endringer.

§ 5 Styret og ledelse av avdelingen

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 116 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 4 enstemmig tiltrådt i sin helhet med de vedtatte endringer.

§ 6 Tariffkrav

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 125 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

Forslag nr. 126 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 6 vedtatt enstemmig i sin helhet med de vedtatte endringer.

Det ble en liten pause for at sekretariatet skulle komme à jour.

§ 7 Avstemningsregler

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 127 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

§ 7 enstemmig vedtatt i sin helhet med de vedtatte endringer.

§ 8 Arbeidsstans

Det forelå ingen forslag til endringer.

§ 9 Avdelingens plikter overfor forbundet og LO

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 129 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

§ 9 enstemmig tiltrådt i sin helhet med vedtatte endringer.

§ 10 Utelukking av medlemmer

Ingen ønsket ordet. Landsmøtet gikk til votering.

Forslag nr. 130 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 132 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

§ 10 enstemmig tiltrådt i sin helhet med vedtatte endringer.

§ 11 Suspensjon

Svein Engelstad, avd. 2, stilte spørsmålet om det var i samsvar med norsk lov å suspendere folk uten lønn.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at vi må vel skille mellom norsk lov og forbundets vedtekter. Vi kan suspendere våre tillitsvalgte med eller uten lønn, fordi det er våre vedtekter som gjelder der, norsk lov gjelder der du har et ansettelsesforhold.

Forslag 133 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Samlet paragraf vedtatt.

Forslag 139 fremsatt av *Arvid Thue* hadde følgende ordlyd:

§ 4 Endringsforslag: Uteblir et medlem fra to møter etter hverandre uten gyldig forfall, skal det utelukkes fra styret og vara rykker opp. Endringsforslaget ble vedtatt.

§ 12, § 13 og § 14
Ingen forslag

Dirigenten foreslo en kort pause før man gikk løs på klubbvedtektene.

Møtet satt igjen kl. 12.40.

Vedtektene del III Klubbvedtektene

§ 1 Arbeidsområde

Forslag 136 md landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Hele paragrafen vedtatt samlet.

§ 2 Oppgaver
Ingen forslag

§ 3 Årsmøte

Forslag 137 med landstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Forslag 138 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Hele paragrafen samlet enstemmig vedtatt

§ 4 Styret

Arvid Thue, avd. 3, sa at for å få lik praksis i forbundet på alle nivåer når det gjelder styremedlemmer som ikke møter til møtene, foreslår vi at teksten som står i § 10 i forbundsstyrets vedtekter, også blir brukt i klubbvedtektene. – Jeg legger derfor frem følgende endringsforslag: «Uteblir et medlem fra to møter etter hverandre uten gyldig forfall, skal det utelukkes fra styret og vara rykker opp».

Terje Tyriberget, avd. 5 sa at han var enig i forslaget fra Møre. Det var språklig sett bedre og han trakk derfor sitt forslag..

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at forslaget fra *Thue* var ganske fornuftig.

Hun regnet med at landsstyret kunne slutte seg til dette forslaget.

Man voterte så over endringsforslaget, og dette ble enstemmig vedtatt.

Paragrafen samlet ble så vedtatt.

§ 5 Økonomi

Forslag 140 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Samlet paragraf 5 ble så vedtatt.

Til paragrafene 6, 7, 8 og 9 var det ingen endringsforslag.

§ 10 Supplering av vedtekter

Hele paragrafen ble så vedtatt samlet.

Dirigenten tok så opp hele del 3 «Klubbvedtektene» til votering. Denne ble enstemmig tiltrådt.

Til vedtektenes del IV, V og VI forelå det ingen forslag.

Vedtektene del VII Forbundets forsikringer

Her hadde man behandlet forslag 141 sammen med forslag 83.
Forslag 142 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Dagsordens pkt. 6 Forbundets handlingsprogram – Innkomne forslag

Dirigenten sa at man nå kunne gå over til dagsordens pkt. 6 Forbundets handlingsprogram – Innkomne forslag. Han ga ordet til *Helge Haukeland*, forbundsstyret, som holdt følgende innledning:

DIRIGENTAR, GJESTAR, LANDSMØTEDELEGATAR OG ANDRE!

Komiteens forslag skulle sendast ut til avdelingane så tidleg at dei kunne ta omsyn til dei ved utarbeidinga av sine egne forslag til landsmøtet.

Forbundsstyret vedtok i sitt møte 24. januar å setja ned ein komite som skulle gå gjennom handlingsprogrammet og å koma med eventuelle endringar. Fristen var difor sett til utgangen av august 2006. Komiteen fekk

slik samansetjing: Helge Haukeland, leiar, Lisbeth Johansen, forbundsstyret, Eirik Næss, dåverande avdelingsleiar avd. 2 Oslo/Akershus, Monica Nervik, Ungdomsutvalet, Trond Erik Thorvaldsen, sekretær .

Utvalget sleit med å koma i gang. Trass fleire flyttingar av møtedatoar lykkast vi aldri å få med oss representanten frå ungdomsutvalet. Dette førte til at vi først i vårt aller siste møte fekk med ein ny representant frå avd 2, Gunnar Eriksen.

Utgangspunktet for komiteen var som i 2003, å få eit meir overordna prinsipielt handlingsprogram utan så mange enkeltpunkt. Med så raske og store endringar i næringslivet og elles i samfunnet, meinte utvalet at det ville vera langt viktigare å ha og å gjennomføra gode, årlige handlingsplanar. Ein ville då ha god kontroll for eventuelle korrigeringar, og ein kunne handla ut i frå den aktuelle samfunnsmessige situasjonen. Slik kunne forbundsstyret innafor dei ulike tiltaka, få budsjettert naudsynnte midlar. Likeins synleggjera kven som hadde ansvar for gjennomføring, og tidshorisonten for tiltaket.

Fire år i dag er lang tid, og dei ulike bransjane våre vil framleis oppleve store endringar dei neste åra. ISS har i dag ca. 10 000 tilsette i Norge, og dei uttalar at i neste fireårsperiode skal dei dobla dette talet. Og då ikkje berre på områda som dei arbeider innafor i dag. Både i maskin og mindre anleggsverksemd er dei registrert. Kva tariffavtale vil dei bruka? Maskinoverenskomsten vert i dag brukt innafor tunnel, og det er i dag klare krav frå Maskinentreprenørenes Forbund om å utvida avtala innafor anlegg, der vi i dag alt Overenskomst for Private Anlegg, eller den kjære blåboka vår.

I 2003 var vi i fylgje statistikkane i nyheits- og mediabilde under 50 gonger. I 2006 var vi framme ca 700 gonger. Så langt i år har vi ulike oppslag. Vi veit at veldig mange av dykk tillitsvalde synest at vi i forbundet skulle ha vore langt meir synlege i media. Dette er berre nokre små eksempel på at Haugesund 2003 ikkje kjem att. 2006 kjem ikkje att. Det einaste som er sikkert er at nye utfordringar og krav vil det vera til oss heile tida. Difor er vi nøydde til å bruka kunnskapen som ligg i landsstyret, forbundsstyret, tilsette og tillitsvalde elles, til endå meir aktivt å gå inn i dei krevjande utfordringane arbeidslivet i dag gjev.

Landsmøtet 2003 avslutta ein lengre organisasjonsdebatt . Fokus i etterkant var samanslåing av dei ulike avdelingane, og kva arbeidsoppgåver som skulle liggja i avdelingane og i forbundet. Tidsmessig har ein berre fått prøvd dette ut skikkeleg eit par års tid. Dette er nok hovedgrunnlaget for att debatten om eigen organisasjon ikkje har fått den store plassen ved dette

landsmøtet. Arbeidsmandsforbundet er likevel framleis tydeleg på eit forbundslaut LO, og i punkt 1 i handlingsprogrammet ligg det vide føringar for utvida samarbeid med andre forbund. Som tidlegare sagt, var målet å få til eit meir overordna program. Dette har vi ikkje lykkast godt nok med. Komiteen har derimot fått rydda og gjort planen meir oversiktleg innafor dei ulike tema. Det som tidlegare heitte informasjon og opplysningsverksemd, er no delt i: Informasjon og samfunnskontakt - Skulering og utdanning - Rekruttering og medlemspleie - Ungdomsarbeid. Tariff og næringspolitikk som tidlegare var samanfatta, er vortne til eigne områder innafor næringspolitikk og tariff.

Dei 47 punkta i perioden 2003 -2007, er diverre vorte til 50, men med den oppdelinga som no er tilrettelagt, må målsetjinga vera å halvera desse ved neste korsvei.

I det framlagde programmet er det fleire forslag på tillitsvalde si rolle, og tiltak for å betra denne med meir skulering.

Tariff og næringspolitikk har sjølv sagt fått fleire forslag. Deltidsproblematikken, spesielt for kvinner, og bransjeråd framfor bransjekurs, er andre forslag. Pensjon og AFP er andre sentrale forslag.

Samla er det 71 forslag utanom fem diverseforslag.

Grunnlaget for debattane og avstemmingane her i salen ligg klar. Redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet er klar til ei endeleg framlegging på onsdag.

Med dette legg eg fram handlingsprogrammet for vidare handsaming.

Dirigent Kjell Prestmo takket Helge Haukeland for innledningen og åpnet for en generell debatt om handlingsprogrammet.

Elin Andrea Antonsen Brurok, avd. 8, sa at hun hadde fått liten tid til å forberede et innlegg, men allikevel ville hun argumentere for et forslag som var utarbeidet av Leif Inge Stenseth i avdeling 8 sitt ungdomsutvalg. Det gjaldt retten til studiebevis for lærlinger. Hun sa at lærlinger kan tjene en årslønn på to år eller 30 % av en lønn de første seks månedene av lærlingeperioden. Til tross for dette har de ikke fordelene ved rabatt på kulturtilbud og transport m.v. Lærlingene har dårlig råd men får ikke studiebevis. Selv studenter med inntekter ved siden av, nyter godt av mange rabattordninger som burde komme lærlingene til gode også. Ungdommene burde sidestilles, sa Brurok som ba redaksjonskomiteen om hjelp til å få komme videre i dette arbeidet. Jeg har selv ikke vært hverken student eller lærling, men vi må tenke sosialistisk og hjelpe lærlingene. Dette er viktig for lærlingene i

dette landet, sa Brurok.

Karl M. Appelkvist, avd. 4, sa at han kom fra bergindustrien. Han syntes det var fint at forbundet ville arbeide videre med å endre Arbeidsmiljølovens § 10, 4 – 6. ledd. I hans tilfelle måtte han jobbe 172 timer i året for samme lønn etter at loven ble endret sist. Vi fikk ikke gjennomført dette i fjor. Da het seg fra motpartens side at vi ikke trengte mer penger. Når vi jobbet 172 timer mer i året, fikk vi ikke brukt så mye penger heller, sa Appelkvist. Han ga landsstyret honnør for det arbeidet som var gjort med denne saken.

Heidi Jorunn Brun, avd. 142, sa at landsmøteforhandlingene gikk bedre og bedre. Nå var det reint trivelig å være i salen. Man hadde invitert til innspill på handlingsprogrammet, og hun ville komme med et bidrag. Siden 1989 hadde forbundet jobbet for et forbundsløst LO. På Svalbard slåss mange for organisasjonsretten. Kanskje nettopp vi kunne være en prøvekanin for et forbundsløst LO?

Thorbjørg Michelsen, avd. 1, viste til handlingsprogrammet for 2003-2007 hvor det heter at forbundet skal gå inn for full lønnskompensasjon for deltakelse på kursmoduler. I dag har vi f. eks. en modul på en miljøløse som går over 14 dager på Sørmarka. Da får vi stipend, men ikke full lønn. Dette taper vi på både i penger og pensjonspoeng. Når vi deltar på flere slike moduler, blir det ganske store tap. Det er på tide å gjøre noe med dette. Det kan ikke bare være noe vi har på papiret.

Aron Jensen, avd. 9, sa at han hadde lyst å snakke om et forbundsløst LO. Jeg har argumentert for dette i mange fora, lokalt og regionalt. Mange steder har man opprettet LO-sentre, men ikke alle har penger til dette. I Kirkenes har vi vært så heldig at vi har fått penger til et slikt senter. Dette har virkelig båret frukter. Vi har fått mange innspill fra medlemmer om deres problemer. Det ville vært bedre med et forbundsløst LO enn at vi slår oss sammen med et større forbund. Noen av de største forbundene er blitt så store at de gjerder seg inne og stenger andre ute, forbund med færre medlemmer. Han oppfordret forbundsledelsen til å bringe denne debatten videre i LO-systemet.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at forbundet hadde gjort en god jobb i perioden med planer for utvikling, skolering og verving av medlemmene. Det er gitt lokale tilskudd til aktivitet. Man har utviklet et godt introduksjons-

kurs og vi ønsker i fremtiden å videreutvikle samarbeidet med LO og den øvrige LO-familien. I vår avdeling har vi utviklet et nært samarbeid særlig med Fellesforbundet på arbeidsplasser hvor vi har et svakt apparat. Vi har foreslått at forbundet skal utvikle et slikt samarbeid med Fellesforbundet. Vi har også diskutert teigdeling og andre spørsmål, og det har vært et svært positivt samarbeid. Han ville ikke at landsmøtet skulle realitetsbehandle et slikt forslag, men ba om at det ble oversendt til forbundsstyret til nærmere vurdering.

Dirigenten sa at det var kommet inn to forslag, et fra *Brurok* på studiebevis og et fra *Bell Solaas* på nærmere samarbeid med Fellesforbundet

Forslaget fra *Brurok* om studiebevis ble referert og tatt opp til votering. Det ble enstemmig vedtatt oversendt redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet.

Dirigenten anbefalte at forslaget fra *Bell Solaas* ble behandlet sammen med forslag 150 senere.

Dirigenten opplyste at fotografering av avdelingene kunne finne sted på følgende tidspunkt og sted: Tirsdag i 1. pause utenfor hovedinngangen avd. 1- 4 pluss avd. 142. I 2. pause tirsdag kunne avdelingene 5-9 bli avfotografert på samme sted.

Helge Haukeland, forbundsstyret sa at *Thorbjørg Michelsen* hadde stilt et spørsmål om full lønn under kurs. Han hadde fått anbefalt av LO at man avvirket situasjonen noe ettersom skattemyndighetene ville oppheve ordningene med skattefrie studiestipend. Vi vil utrede dette videre, men følge utviklingen nøye, sa Haukeland. – Vi ligger på vent foreløpig!

Møtet hevet for lunsj kl. 13.15.

Ettermiddagsmøtet mandag 7. mai

Møtet ble satt kl. 14.30. Delegationene sang Ta hverandre i hånda og hold av Stein Ove Berg, med Trond Henriksen som forsanger.

Dirigent Kjell Prestmo ga så ordet til Finn Erik Thoresen fra Norsk Folkehjelp, som hold følgende innledning:

Jeg takker for anledningen til å holde innlegg på NAFs landsmøte. Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon – en forpliktelse både for oss og for dere. Han takket for mangeårig støtte til Norsk Folkehjelps arbeid, der har NAF alltid stått i spissen.

Norsk Folkehjelp ble stiftet under strid. Foranledningen var Spania-krigen. Bevegelsen «Det brukne gevær» ville ikke kjempe med våpen, så den bidro isteden med en sanitetsbrigade mot Franco i borgerkrigen. Seinere kom Finlandskrigen, og så en annen krig.

Folkehjelpe driver i dag en stor virksomhet. Det er verdens nest største minerydderorganisasjon med minerydding i 13 land, og er nå inne i det første prosjektet med å rydde klasebomber. Det er ikke noe hyggelig arbeid, men det må gjøres.

Det er etablert et godt samarbeid med fagbevegelsen også innenlands. Bl.a. har man engasjert seg i kampen mot rasisme. Han nevnte Gi rasismen rødt kort i samarbeid med NISO, og rasismefrie soner. Folkehjelpe er stor også innen sanitet og beredskap, arbeider mye mot påsken i fjellet, og ellers hele året.

De som trolig har det verst i Norge er de som bor i flyktningmottak. Ikke ett eneste mottak er bygget for å være det, det er gamle såpefabrikker og lignende. Folkehjelpe har tidligere vært inne i flere mottak, nå er man gått ned til 5, og det er fordi en har satt en nedre standard – under dette går vi ikke. Flyktningene får 480 kroner pr. 14 dager, og ikke penger til mat. Dette er en skam for et land som Norge, og Folkehjelpe ønsker å kunne gripe fatt i dette sammen med fagbevegelsen.

Norsk Folkehjelp er egentlig en bistandsorganisasjon, men i det øyeblikket det er behov for det, forvandles medarbeiderne til nødhjelpsarbeidere. Det skjedde med de 450 minerydderne på Sri Lanka under tsunamien, og de 55 i Libanon under borgerkrigen. Men det er bistand vi jobber med, og det skjer gjennom etablerte samarbeidsorganisasjoner, i Gaza, i Sør-Sudan. Vi ønsker å støtte de som vil greie seg sjøl, men som mangler kompetanse og litt økonomi.

Men – det er alltid lettere å få midler til nødhjelp. Derfor er Folkehjelpe

helt avhengig av samarbeid med fagbevegelsen. Og – vi har ikke penger på bok, de pengene Folkehjelpe får inn, blir brukt der de trengs mest.

Folkehjelpe tar stilling, i likhet med dere i LO er vi vant til å ta stilling. Og det er ikke vanskelig. Det er aldri vanskelig å se hvem som er okkupant og hvem som okkuperes, hvem som er rik og hvem som er fattig. De rettferdige krav er aldri vanskelig å identifisere.

Thoresen viste fram et eksemplar av en klasebombe fra talerstolen. Det ligger 400-500 slike i beholdere som slippes ned fra fly eller skytes ut fra bakken. Han var glad for at regjeringen har vedtatt å arbeide for et forbud mot klasevåpen. Som i forbindelse med landemineforbudet i 1997 er det også i denne forbindelsen sagt at det ikke er mulig å få med verden. Den gangen var det 153 land som støttet forbudet, mens USA, Russland, Kina og India sa nei. Det er de 153 vi er ute etter denne gangen også.

Det siste Israel gjorde i krigen mot Libanon sist sommer, var å slippe 1,2 millioner slike klasebomber over Libanon. De la seg i appelsin- og olivenlundene. Unger leker, og vil ha frukt, i likhet med våre egne unger går de også der på eple- eller rettere appelsinslang. Thoresen viste restene av skoen til en 11-åring som trodde han ristet ned appelsiner. Det var klasebomber. Det finnes i dag i verden ca. 100.000 landminer spredt rundt omkring. Det vil rent fysisk ta 15 år å bli kvitt alle disse minene. I Norge har vi et lager bestående av 53 000 klasebomber liggende på lager. De er på en måte frosset ned og skal ødelegges hvis FN vedtar et forbud mot klasebomber. Dette er den kampen vi kjemper i dag. Her har jeg det som er igjen av den skoen som tilhørte 11-åringen. Moren til gutten ved appelsintreet ba meg ta den med. Han kan ikke ha dødd forgjeves, sa moren. Ta den med og vis den frem. Dette er vanvittig. Noe må skje. Dette er barn på skolevei som ofte rammes. De finner klasebombene på vei til skolene og vil gjerne undersøke dem. De tror det kan være en leke. Vi kan ikke akseptere lenger at slike klasebomber spres. De rammer særlig sivile, og mange barn går tapt. Det hjelper ikke at stormaktene sier at de er helt nødvendige i krig. Dette er ikke krigføring, men drap på sivile. Vi kan ikke finne oss i at dette fortsetter.

I Norsk Folkehjelp har vi fått laget en bok som heter: Store prosjekter – små bidrag». Her finner dere beskrevet en del prosjekter som dere kan støtte. Når vi deltar i NORAD-prosjekter er det slik at vi må betale egenandeler på 1-12 millioner i året. Norsk Folkehjelp er engasjert i 305 prosjekter i 33 land. Vi må skaffe penger i denne størrelsesorden årlig. Vi vil gjerne at dere studerer boken og finner prosjekter dere kan støtte. 500 kroner i

året er en stor sum for dem dere hjelper, men mindre for dere. Vi hadde et kvinnekurs i Sudan, der vi skulle organisere kvinner som virkelig ville greie seg selv etter 27 års borgerkrig. Jern og Metallklubben på Raufoss fikk vite at vi trengte 142 000 kroner årlig til dette. De ga beskjed om at de dekket hele summen årlig. Vi har en lekter på Nilen som vi bruker ved transport til Sudan. Det er den eneste trygge atkomstveien. Sjømannsforbundet har betalt for dette og følte seg i slekt med båtfolkene på Nilen. I dag vet vi hvem som er fattig og rik, men vil vet ikke hvem som er det i morgen. Solidaritet er ikke noe som går ut på dato. Godt landsmøte! sa Thoresen til langvarig applaus.

Nestleder *Helge Haukeland* takket Thoresen for et engasjerende og tankefullt innlegg. Han sa at han ikke hadde noen gave klar fra forbundet denne dagen, men at det antageligvis dukket opp noe på landsmøtets siste dag.

Dagsorden pkt. 6 - Forbundets handlingsprogram

Dirigenten sa at man nå skulle gå videre på å behandle behandle handlingsprogrammet og de innkomne forslag.

Forslag 143 med landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag 144 med landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag 148 med landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Dette ble sett i sammenheng med forslagene 146 og 147.

EGEN ORGANISASJON

Jan Morten Langolf, avd. 8, viste til forslag 156 fra avd. 8. Det gikk ut på å integrere flere minoriteter i forbundets arbeid. Dette gjeldt særlig minoriteter med ikke-vestlig etnisk bakgrunn. Han vil derfor fastholde forslaget.

Linda Noble-Strand, avd. 4, sa at hun kom fra vaktbransjen og jobbet på Evesnes flyplass i Nordnorge. Denne er en bransje som vokser fort, men samtidig splittes den opp i mindre og mindre enheter. Dette gjør at de tillitsvalgte blir svakere og har behov for nærmere samarbeid seg imellom for å kunne stå opp mot arbeidsgiverne. De enkelte enhetene blir svake og små. Derfor ønsker vi å få etablert et bransjeråd for vaktbransjen i forbundet. Vi har en sterk vekst men også en sterk oppsplitting. Industrien i forbundet hadde sitt samferdselsråd, og derfor var ikke dette noe urimelig ønske. Hun oppfordret derfor hele landsmøtet om å støtte dette forslaget. Hun ville til slutt

sitere litt fra siste allsang hvor det heter at nu gjelder det mer enn før» – og særlig slutten, det som kan bli igjen er «aske og glør». Støtt forslag 154!

Christian Heinecke, avd. 7, sa at det ikke var ofte han skrev manus for et innlegg, men det hadde han gjort nå. Han støttet forrige taler fullt ut og fremhevet at vakt er en viktig inntektskilde for forbundet slik veksten har vært. Det er kommet 1000 nye medlemmer til forbundet på denne sektoren siden forrige landsmøte i Haugesund. Landsmøtet har vedtatt forslag 60 hvor det heter at landsstyret skal oppnevne de nødvendige komiteer og utvalg – minst tre utvalg. Han hadde selv hørt sterke signaler om at arbeidet i samferdselskomiteen bar frukter. Jeg ber derfor innstendig landsmøtet om å støtte også forslag 154, sa Heinecke.

Nestleder *Helge Haukeland*, forbundsstyret, sa at overskriften på dette avsnittet var «Egen organisasjon». Det foreligger egentlig bare ett forslag, men kanskje burde forslagene 151 og 152 også redigeres inn under et eget avsnitt. Han ville i hvert fall be redaksjonskomiteen se nærmere på dette – om man skulle redigere om.

Dag Vegard Lotten, avd. 2, ba om støtte til forslag 154 fra avd. 7. Han representerte også vaktbransjen, og vi kan ha god nytte av et bransjeråd. Det ville gi oss tillitsvalgte større trygghet og vi hadde et organ hvor vi kunne søke veiledning og råd. Vaktgruppen i avd. 2 viser et stort engasjement, men vi trenger også sterkere engasjement over hele landet, sa Lotten.

Richard A. Rasmussen, avd. 6, sa at han ville støtte forslag 154. Vi har en stor og voksende bransje, men det er ingen sterk bransje. Vi i renhold er ofte litt svake og ydmyke overfor arbeidsgiverne. Jeg sier ikke dette som en kritikk mot de tillitsvalgte, men mange står veldig alene og har det vanskelig i kontakten med arbeidsgiverne. Han viste også til forslag 155 fra avd. 7 og mente dette burde sees i sammenheng med forslag 154. Mange tillitsvalgte tør ikke alene ta kampen opp. Jeg synes landsmøtet skal støtte forslag 154 og også ta med seg noe fra forslag 155 fra avd. 7, sa Rasmussen.

Brede Edvardsen, avd. 1, sa at Helge Haukeland hadde nevnt et problem i forhold til servicebedriftene. Han jobbet innen ISS-konsernet. Dette omfattes av flere tariffområder. Tidligere representerte renhold 90 prosent av de ansatte, men denne andelen blir mindre og mindre. I dag er de 46 prosent. Av 15000 ansatte i Norge er 6000 ansatt innenfor renhold. Når gruppen

blir mindre, er det vanskeligere å bli hørt i bedriften. ISS er definert som en oppkjøpsmaskin. Man tar på seg skadesaneringsdelen som en totalentreprise. Man får flere håndverkere. Målet er at renhold bare skal stå for 20 % av omsetningen. Renhold skal ikke reduseres, men konsernet vil vokse mer på andre forretningsområder. Vi har vanskeligere for å bli hørt i forhold til andre forbund i konsernet. Vi burde hatt felles tariffavtaler for bedriften, men det får vi ikke til uten å samarbeide med andre. Det nytter i hvert fall ikke å lukke øynene for utviklingen. Da blir vi fort marginalisert. Husk at det bare er død fisk som flyter med strømmen! Sa Edvardsen.

Monica Gram Larsen, avd. 2, sa at hun også kom fra vaktbransjen. Hun sa at vakt og renhold har stått for den største nyrekrutteringen til forbundet de siste årene. Vi blir flere og flere fra vakt, men vi blir ikke tatt på alvor, verken vi eller renhold. Mange av oss jobber under mafialignende forhold hvor svart arbeid og masse overtidsarbeid florerer. Det er et stort behov for å samle alle tillitsvalgte og å etablere et bransjeråd. Det holder ikke at det er et stort engasjement i Oslo. Vi trenger like stor aktivitet i Nordland og Finnmark, sa Gram Larsen.

Thorbjørg Michelsen, avd. 1, sa at mange regner vel med at jeg kommer til å sprekke, men jeg gjør ikke det. I forslag 182 ligger dette inne. Det er flere enn vakt og renhold i dette forbundet, mange av oss små har ingenting, men vi klarer oss, og vi får aldri støtte av noen av dere. Hun støttet landsstyrets innstilling.

Votering

Forslag nr. 149 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 150. Her var kommet et oversendelsesforslag fra *Harald Bell Solaas*, om at forslag nr. 150 blir oversendt landsstyret uten realitetsbehandling.

Bjørn Hundhammer, avd. 2, støttet ikke oversendelse. Vi skal samarbeide, og gjør det i dag. Men vi må gå for et forbundsløst LO, han var uenig i å ha spesifikke samarbeidspartnere som f. eks. Fellesforbundet. Når det gjelder tariffarbeidet er det en stor diskusjon, og det er ingen tvil om at det er arbeidets art som må styre.

Harald Bell Solaas, avd. 1, sa at det er ingen tvil om at vi går for et forbundsløst LO. Men vi har kryssende interesser og samarbeider med Fellesforbun-

det om å finne løsninger innen våre organisasjonsområder. Vi vil vise at vi vil ha nær kontakt med Fellesforbundet, derfor oversendelse.

Votering

Forslag nr. 150 – Landsstyrets innstilling vedtatt. Forslaget fra Bell Solaas var med dette falt.

Forslag nr. 151 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

Forslag nr. 152 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

Forslag nr. 153 – Landsstyrets innstilling enstemmig tiltrådt.

Forslag nr. 154 – Linda Noble-Strands forslag ble vedtatt.

Helge Haukeland, forbundsstyret, sa at vedtaket under forslag 154 var greitt nok, men han viste til at dirigentbordet her hadde snudd stemmegivningen, slik at det var de som støttet landsstyrets innstilling som skulle vise stemmetegn, og det kunne forvirre salen, så ha ba dirigentbordet om å gå tilbake til det tradisjonelle – at de som støtter landsstyrets innstilling skal forholde seg i ro. De andre viser stemmetegn.

Forslag nr. 156 – Landsstyrets innstilling tiltrådt.

Informasjons- og opplysningsarbeidet

Helga Perander, avd. 9, syntes arbeidet med websider var viktig. Avd. 2 har en bra side, ellers gjøres det lite. Trolig kommer dette etter hvert, men hun mente likevel at det bør inn i handlingsprogrammet Hun hadde derfor forslag til ny tekst til nr. 158, der hun tok ut at hver avdeling skulle ha egen IT-ansvarlig. Det bør være mulig å få noen til å ta ansvar for dette i avdelingen, uten at det koster for mye.

Kåre Johnsen, avd. 2, mente det er en viktig sak, og han gikk inn for å få ungdommen i avdelingene til å holde i dette.

Kjell Arne Kolden, avd. 1, tok opp igjen forslag nr. 167, da han mente at å integrere er et bedre ord enn prioritere i pkt. 8. Prioritere kan også bety å prioritere bort.

Kjell Borglund, forbundsstyret, ville ikke være sint denne gangen – tvert imot støttet han forslaget fra Perander.

Votering

Forslag nr. 158 – Forslag med ny tekst fra avd. 9 vedtatt oversendt redaksjonskomiteen.

Forslag nr. 157 – Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 163 – Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 164 – Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Koldens forslag 167 til pkt. 8 ble vedtatt oversendt redaksjonskomiteen.

Dirigenten sa at landsmøtet fikk ta tre minutters pause for at sekretærene skulle komme à jour, men utvidet det til ti minutters kaffepause.

Møtet hevet kl. 15.34 og satt igjen kl. 15.45.

Helge Haukeland, forbundsstyret, viste til en skrivefeil i forslag nr. 164, 2. avsnitt. Det står det at årlig avkastning skal gå til kursstipend, her skal det stå etter- og videreutdanning.

Votering

Forslag nr. 164 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig m/Haukelands retting.

Forslag nr. 169 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 170 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 171 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 172 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 173 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 174 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 175 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 176 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Miljøpolitikk

Thorbjørg Michelsen, avd. 1, var veldig opptatt av miljø, inkludert arbeidsmiljø, og det kunne være vanskelig å tale de store midt imot. Hun var tilhenger av tiltak mot all mobbing og trakassering i forbundet, uansett yrkesgruppe, og hun syntes ikke noe om den dritten hun kunne oppleve.

Votering

Forslag nr. 182 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 185 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 186 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 193 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 195 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 196 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Internasjonal solidaritet

Anita Johansen overtok som dirigent.

Votering

Forslag nr. 198 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 201 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 204 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 205 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 207 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 209 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Forslag nr. 212 – Landsstyrets innstilling tiltrådt enstemmig.

Dirigenten fastslo at dermed var landsmøtet ferdig med handlingsprogrammet, og var kommet fram til diverse forslag.

En halv times kaffepause ble foreslått, men avvist av salen.

Dagsorden pkt. 7 - Diverse innkomne forslag

Sigmund Steinnes overtok som dirigent, og sa at det hadde vært fin framdrift i dag, han hadde ikke vært fullt så optimistiske tidligere. Det man kunne gjøre var å behandle diverse forslag fram til nr. 219, for der måtte man ha innledning.

Thomas Gripp, avd. 1, sa at han ville opprettholde forslag 215 fordi det hadde stor betydning for nyansatte fra andre land hvor fagforeninger ofte er korrupte og helt annerledes innrettet enn her hjemme. Det er viktig at der nyansatte får informasjon på sitt eget morsmål. Vi har i vårt forbund en enkel brosjyre som heter «Velkommen til oss». Denne kan vi få andre tillitsvalgte til å oversette. Jeg mener ikke at dette er noe vi skal trykke opp, men lage i et pdf-format og legge ut på avdelingens hjemmesider. På denne bakgrunn ville han støtte forslag 215.

Helga Perander, avd. 9, sa seg enig med siste taler. Hun syntes dette var et veldig godt tiltak. Hun viste videre til forslag 216 fra avd. 9. Landsstyret sier i sin innstilling at dette er ivaretatt, men jeg er ikke sikker på om det etiske reglementet bare gjelder for de tillitsvalgte og ikke for de ansatte i forbun-

det. Hun foreslo derfor en ny ordlyd i forslaget. Hun mente selv at det etiske reglementet burde gjelde både for ansatte og tillitsvalgte.

Forbundssekretær *Lise Solvang* sa at initiativet om å oversette informasjon til flere språk, er bra, men hun var usikker på om man skulle fatte et slikt vedtak likevel. Vi burde bruke egne krefter i dette arbeidet og dermed komme langt på den måten. Det er snakk om 65 aktuelle språk. I dette arbeidet må vi også samarbeide med LO for å spre informasjon på det enkelte morsmål.

Richard A. Rasmussen, avd. 6, kommenterte forslag 215 og sa at man hadde gjennomført et verve- og informasjonsprosjekt i avdelingene 1 og 2. Da hadde man arbeidet mye med det språklige. Man var klar over at fagforeninger i andre land opererer i mafiamiljø hvor man har dårlig samvittighet overfor sjefene. Vi har laget et enkelt regneark på to sider hvor vi har informasjon om avdelingen og forbundet, en velkomsthilsen og et innmeldingsskjema på baksiden. Dette er oversatt til 15-16 språk.

Om forslag 218 sa Rasmussen at det var bra at det skulle oversendes LO i forbindelse med hovedavtaleforhandlingene, men spørsmålet var om dette var tilstrekkelig. Må ikke dette også følges opp på annen måte. Selv hadde han møtt renholdsbransjen som 16-åring første gangen – da som sommervikar. Han hadde nå vært ansatt i renhold i 13 år og vært tillitsvalgt i 10 år. Han følte seg ganske trygg i jobben, men jeg ser jo at hvis vi skal rekruttere flere, må vi ha informasjon ut på flere språk.

Mange saker kan på en bedrift løses ved en god dialog mellom tillitsvalgte og bedriften, men hvis det ikke er noen god dialog, kan det bli mange uenighetsprotokoller og man får mangel på informasjon og innsyn. Da stanger mange tillitsvalgte hodet i veggen i stedet for å kunne løse problemene. Dette er tilfelle der hvor arbeidsgiverne sier at de ikke er interessert i dialog.

Lars Børre Vangen, avd. 4, viste til forslag 217 og takket administrasjonen for at de hadde fremmet dette forslaget. Dette gjaldt en offensiv satsing på NAFs ungdomsarbeid. Han hadde kanskje tidligere gått litt hardt ut mot det Erna hadde sagt tidligere, men ville i hvert fall rose administrasjonen for dette gode forslaget. Spørsmålet er om ungdommene i forbundet bare skulle være gallionsfigurer eller ha tale og forslagsrett i de besluttede organer. Han fremsatte et forslag om endring.

Dag Vegard Lotten, avd. 2, viste til forslag 215 og sa at Lise Solvang hadde nevnt at man trengte info på 65 språk. Han selv var halvt egypter, og han hadde bidratt til å oversette en brosjyre til arabisk. Denne fungerte helt utmerket, sa Lotten som pekte på at det var mange fremmedspråklige i forbundet som kunne bidra i dette arbeidet. Den egyptiske fungerer helt utmerket i dag, sa Lotten.

Thomas Gripp, avd. 1, viste til at Dag Vegard hadde sagt mye av det han selv ville si. Han understreket at han ikke mente at informasjonsbrosjyren på flere språk skulle trykkes i papirformat. Vi har en brosjyre som heter «Velkommen til oss». Den kan oversettes til mange språk. Dette kan vi få gjort ved hjelp av våre mange fremmedspråklige medlemmer. Det hjelper oss veldig i vervingen. Hvis dere jobbet i et annet land, ville dere også bli lettet over å få informasjon på eget morsmål når dere kom dit. Vi kan som sagt lage infosider på pdf-filer på internett, og herfra kan medlemmene laste ned informasjonen, sa Gripp.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at hun var usikker på hvor Helga ville med sitt forslag om etiske retningslinjer. Vi så på dette i lys av at det var forbundet som var arbeidsgiver. Arbeidet med dette er startet. Det er klart at også en organisasjon kan ha etiske retningslinjer, men kan ikke avdeling 9 sende inn et mer utarbeidet forslag som vi kan drøfte i forbundsstyret? Etiske retningslinjer kan omfatte så mangt. Det er derfor viktig at vi ser nærmere på dette før vi fatter vedtak.

Helge Haukeland, forbundsstyret, viste til forslag 218 fra avd. 6. Her hadde landsstyret anbefalt oversendelse til LO, men hvis man så i forslaget til handlingsprogram på sidene 21 og 16 var spørsmålet også reist her. Han viste også til forslag 217 hvor man ber om tale og forslagsrett. I forslag 50 som var vedtatt dagen før, tok man ut § 4, punkt 10. Han viste også til at forslag 60 var behandlet tidligere denne dagen. Her står det at landsstyret skal utarbeide mandat. Intensjonen kan umulig være at man skal utelukke andre grupper enn ungdommene. Han sa at man nærmest ba om at man trakk forslag 217.

Lise Solvang, forbundet, sa at hun hadde sett på forslaget fra Thomas på nytt. Forslag 174 er vedtatt, og dette kan også brukes i forhold til Thomas. Hun viste også til valg på ungdomssekretær og ba dirigenten referere endringsforslag til 217, 2. avsnitt, 2 setning. Her sto det at ungdomssekretær-

ren skulle delta i minst to forbundsstyremøter og alle landsstyremøtene. *Jan Arthur Klemetsen*, avd. 2, takket dirigenten for glimrende møteledelse den siste delen av dagen. Han støttet Helgas synspunkt om hjemmesider i forslag 215. Det er viktig at informasjonen kommer på mange språk i vår bransje. Informasjonen må legges ut på hjemmesidene til avdelingene. Han sa til forslag 218 at det var uklart hvordan man skulle håndtere dette med de tillitsvalgtes tid til fagforeningsarbeid. Det står i Hovedavtalen at man skal få nødvendig tid til tillitsvalgte. Men hva er vel nødvendig tid. Jeg tror tiden må knyttes til hvor mange ansatte man har ansvaret for. Ved ISS burde det vel være grunnlag for et årsverk – med mer enn 10.000 ansatte. Her tror jeg det er mye å hente i forhandlinger. Han støttet forslag 218.

Dirigenten fremsatte forslag om strek etter neste taler.

Marit Nilsen, avd. 9, visste til forslag 216 fra avd. 9. Her hadde det oppstått en liten misforståelse. Hun mente at et etisk reglement burde være gjeldende både for forbundet og avdelingene. Det het i landsstyrets innstilling at dette var ivaretatt og inntatt i Personalhåndboken. Gjelder denne håndboken også for de valgte eller bare for de ansatte? Spurte Nilsen

Dirigenten konstaterte at strek var satt med følgende inntegnede talere: *Karl Ernest Koch*, avd. 2 og *Brede Edvardsen* – i tillegg *Kirsti Mandal*.

Karl Ernest Koch, avd. 2, sa han ville rette en stor takk til administrasjonen for dette forslaget (forslag 217). Forbundet hadde mange engasjerte ungdommer. Han støttet forslaget men også forslaget fra *Lars Børre Vangen*. Selv var han halvt argentiner og kunne godt hjelpe til med oversettelser. Flere kan også hjelpe, og som *Thomas Gripp* har lovet: det skal ikke koste noen ting. Det er helt kostnadsfritt. Han gjentok sin støtte til *Gripps* forslag og forslaget fra *Lars Børre Vangen*.

Brede Edvardsen, avd. 1, viste til forslag 215, som han støttet. Han syntes det var rart at *Lise* hadde betenkeligheter med forslaget. Vi vet at 90 prosent av renholderne er fremmedspråklige. Skal vi rekruttere flere i bransjen, må vi kommunisere på deres morsmål. Det burde ikke koste oss i forbundet så mye. Vi har mange medlemmer som kan hjelpe.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, sa at personalhåndboka omfattet alle som var lønnet av forbundet – det gjaldt om de var ansatte eller lønnet tillitsvalgte.

Dirigenten sa at han ville sette forslaget fra *Thomas Gripp* – 215 – opp mot landsstyrets innstilling.

Han ville sette forslaget om ny tekst til forslag 216 opp mot landsstyrets innstilling.

Forslag 217 ville voteres over først. Hvis dette ble vedtatt, ville han først ta opp *Lise Solvangs* endringsforslag. Deretter *Lars Børres* tilleggsforslag. Hvis disse ble vedtatt, måtte de senere bakes inn i forslaget.

Kirsti Mandal sa til forretningsorden at forslag 50 var vedtatt. Der heter det at man ikke skal ha tale og forslagsrett. Man kan ikke behandle den samme saken på nytt.

Dirigenten trengte nå en pause før videre avstemninger.

Kl. 16.35 fortsatte voteringen. Han sa at det var viktig at landsmøtet ikke foretok doble vedtak.

Helga Perander fikk ordet til forretningsorden og trakk sitt forslag – forslag 216.

Forslag 215 fra avd 1 Øst – fremmet av *Thomas Gripp* -ble satt opp mot landsstyrets innstilling. Forslag 215 ble vedtatt med stort flertall.

Lise Solvangs endringsforslag til forslag 217 ble satt opp mot *Vangens* forslag. *Vangens* forslag falt. *Lise Solvangs* forslag vedtatt.

Forslag 218 om oversendelse til LO – landsstyrets innstilling - ble enstemmig vedtatt. Dirigenten takket landsmøtet for et fint samarbeid – i hvert fall siden kl. halv elleve i dag, sa han.

Framsatte forslag til handlingsprogrammet og diverseforslagene

Lise Solvang, forbundsstyret, forslag 217:

2. avsnitt, 2. setning erstattes med: Ungdomssekretæren skal derfor delta på minst 2 forbundsstyremøter i året, videre skal ungdomssekretæren delta på landsstyremøtene.

Lars Børre Vangen, avd. 4, forslag 217: Tilføye «Møter med tale- og forslagsrett».

Helga Perander, avd. 9: Ny tekst forslag nr. 216: «Styret i avdeling 9 – Nord vil foreslå at forbundet utarbeider et etisk reglement som vil være bindende for forbundet og alle dets underavdelinger, og gjelde for både ansatte og valgte. Samtidig bør forbundet ta saken opp med LOs organer, slik at LO på sikt får utarbeidet et slikt reglement».

Thomas Gripp, avd. 1: Forslag nr. 215. Forslag angående medlemsverving av fremmedspråklige. For å gjøre vårt arbeid med medlemsverving av fremmedspråklige ansatte enklere, ønsker vi å få laget en informasjonsbrosjyre på flere språk i pdf-format. Denne skal ligge på forbundets hjemmeside og være enkel å laste ned. Tillitsvalgte kan da skrive ut brosjyren på de ansattes morsmål.

Kjell Arne Kolden, avd. 1: Forslag nr. 164. Nytt punkt 8, forslag 167: «Integrere medlemmer og tillitsvalgte med fremmedspråklig bakgrunn ved kompetanseheving».

Helga Perander, avd. 9: Forslag fra avd. 9 – Nord: Ny tekst, forslag nr. 158: «Forbundets og avdelingenes websider videreutvikles. Hver avdeling bør sørge for oppdatering av avdelingens webside».

Elin Andrea Brurok, avd. 8: «Retten til studiebevis for lærlinger». Skriv sendes over til redaksjonskomiteen for å utarbeide et forslag som kan føres inn i handlingsprogrammet.

Harald Bell Solaas, avd. 1: Forslag nr. 150: Forslag nr. 150 oversendes forbundsstyret uten realitetsbehandling.

Linda Noble-Strand, avd. 4: Ønsker å opprettholde forslag nr. 154.

Jan Morten Langolf, avd. 8 Forbundet vil i perioden 2007-2010. Nytt avsnitt i pkt. 1 etter setningen som begynner med «Videre samarbeid med andre fagforbund» osv.: Forbundet vil også arbeide for at medlemmer med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn blir mer inkludert i forbundets aktiviteter.

Møtet hevet kl. 16.40. Det forventede kveldsmøtet ble avlyst.

Formiddagsmøtet tirsdag 8. mai

Møtet satt kl. 09.00. Dirigent var *Sigmund Steinnes*, som ga mikrofonen til *Trond Henriksen*, landsmøtets forsanger. Henriksen framførte i dag 4 av sine egne viser. Da han er ansatt i Arbeiderbevegelsens Arkiv, var det naturlig for han å starte med ei vise som handlet om å gå til kildene sine og om Alfred som slo kløver til ei ku. Han gikk videre med et tilbakeblikk til 1972, da det handlet om å være den mest perfekte frik, med skjegg som ikke ville gro. Tredje innslag handlet om den korte sommeren. Henriksen avsluttet med ei vise om hvordan det ser ut på Youngstorget i dag, der det er sagt så mange fine ord om solidaritet.

Dirigenten takket Henriksen, og gav noen praktiske opplysninger. Referat av gårdagens protokoll var utsatt til etter *Jens Stoltenbergs* oppsummering seinere i dag. Så skulle landsmøtet prøve seg på fotografering igjen. Avdelingene 1-4 samt 142 skulle stille utenfor i pausen ca. kl. 11.15, og avdelingene 5-9 til lunsjpausen kl. 13.00. Avd. 7 manglet fortsatt delegatliste. I pausen etter at Jens Stoltenberg hadde holdt sitt innlegg, ville det bli anledning til å tegne seg på talerlista, det ville bli en debatt på ca. 35 minutter.

Dagsorden pkt. 8 Den politiske situasjon

Dirigenten sa at det nå var 196 stemmeberettigede i salen. Han ønsket så statsminister Jens Stoltenberg velkommen til landsmøtet og ga ham scenen.

Statsminister Jens Stoltenberg åpnet med å si at det var mange grunner til at han var glad for å være på Arbeidsmandsforbundets landsmøte. For det første er ikke NAF et hvilket som helst forbund. Norsk Arbeidsmandsforbund har en spesiell posisjon i historien til fagbevegelsen og arbeiderbevegelsen. Det var dette forbundet som var opphavet til dannelsen av LO. Det er altså intet forbund som har lengre medlemstid i LO, samtidig vet vi at det ikke er noe forbund som har vært opphavet til så mange andre LO-forbund som Arbeidsmandsforbundet. Det startet som Norsk Vei- og Jernbaneforbund i 1895, og ble så forbundet for de ufaglærte, uansett yrke. Senere har følgende forbund hatt utspring fra Arbeidsmandsforbundet: Sag- og tømmerforbundet, Papirforbundet, Papirindustriarbeiderforbundet, Kommuneforbundet (kan du høre dette Jan Davidsen?), Bygningsindustriarbeiderforbundet, Nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbundet, Tekstilarbeiderforbundet, Norsk Kjemisk og NFATF. Dere er «alle forbunds mor»,

og jeg er glad for å være hos mor i dag. Derfor kan dere med fordel stoppe opp av og til og tenke over den stolte historien til forbundet. Den andre gode grunnen til at jeg er glad for å være her er at NAF fortsatt er et stort og viktig forbund som organiserer viktige sektorer i samfunnet, vektere, renholdere, gruvearbeidere og mange andre.

Var jeg i Haugesund på forrige landsmøte? Ja, da har dere altså hørt alt før. Beklager. Nå må jeg få Svein Fjellheim til å lage nytt manus snart. Det var jo i Haugesund dere valgte Erna som leder i forbundet. Erna har bakgrunn som gruvearbeider, renholder og sikkerhetsvakt.

Er det ikke riktig? Jo, det står i LO-aktuelt. Det står om «vaskekjerringa som tok ledelsen». Det står at hun var glad i å vaske allerede som barn. Dere vet kanskje også at en av mine kampsaker i opposisjon var å sikre rallycrossrunder i Norge. Det fikk vi også til i Hedmark og Oppland i vinter. Jeg har lest at Erna i Lørenskog-skauen allerede som 14-åring kjørte både bil og lett motorsykkel på grusveiene i denne skogen. Da ble hun stoppet av lensmannen som sa at hun fikk trille sykkelen hjem igjen.

Den tredje grunnen til at jeg er glad for å være her er at jeg har vært leder av LOs ungdomsorganisasjon AUF. Jeg tror det var i Tor Halvorsens tid som LO-leder at kongressen vedtok at man ikke skulle ha en egen ungdomsorganisasjon, men bruke AUF. Da fikk vi blant annet i gang LOs sommerpatruljer, med Ståle Dokken som pådriver. Jeg gratulerer dere med at dere har vedtatt å velge en ungdomssekretær i forbundet for å styrke ungdomsarbeidet. Rallycross-Erna, gratulerer med ungdomssekretæren.

Jeg er også glad for å være her for å dele med dere erkjennelsen av hvor viktig det fagligpolitiske samarbeidet er mellom Arbeiderpartiet og fagbevegelsen. Høyrekreftene har alltid kritisert oss for dette fordi de ser at dette styrker venstrekreftene. Dette er et over 100 år gammelt samarbeid. Det fagligpolitiske samarbeidet bygger på den enkle erkjennelse av at vi sammen kan få til mer enn hva vi kan gjøre hver for oss. Dette har fagbevegelsen erkjent i alle år. Det kan oppnås mye gjennom tariffavtaler, men norsk fagbevegelse har det kjennetegn at den er klar over at det også er snakk om andre spørsmål som bare kan løses gjennom politisk arbeid – helse, pensjon, aktiv næringspolitikk osv. Derfor snakker vi om to redskaper, to armer. Det betyr ikke at det er full enighet om alle detaljer – det er enighet om de grunnleggende verdiene, og de verdiene har vært de samme siden Arbeidsmandsforbundet ble stiftet; troen på rettferdighet, at alle skal ha de samme mulighetene, visjonen om fellesskapet, at vi løser oppgavene sammen og ikke hver for oss.

På 1980- og 90-tallet ble disse grunnleggende verdiene sterkere utfor-

dret av høyresida. De sa til oss at den sosialdemokratiske orden med en stor offentlig sektor, fellesskap, høye skatter, landsomfattende tariff, var fortida, det var noe Gerhardsen dreiv med. Nå i en ny tid med globalisering holdt ikke dette lenger. Vi måtte ha lavere skatter, mer lokal lønnsdannelse, mindre offentlig sektor, mindre skatter etc. De prinsippene vi bygger på ble hevdet å være gammeldags, nå var det mer marked og mindre fellesskap. Det var egentlig dette 2005-valget handlet om, og jeg vil si dere: Det mest gledelige er at venstresida er i ferd med å vinne den ideologiske debatten. Høyresida lovte 30 milliarder i skattelette i 2005 – og det var ikke noe pluss for dem! Det norske folk velger spleiselaget! Og vi ser også at de land som har satset på liberalisering slett ikke greier seg best. År etter år er det land som Norge, Sverige og Danmark som kommer best ut i internasjonale undersøkelser. Det er ulikheter mellom disse landene, men de har også en del fellestrekk, og til dem hører sterk fagbevegelse, landsomfattende tariffavtaler, høyt skattenivå og offentlig organisering av grunnleggende samfunnsoppgaver som helsevesen og utdanning.

Sosialdemokrater forstår noe som høyresida ikke forstår. Et samfunn med gode, trygge fellesløsninger i bunnen blir velfungerende, produktivt og konkurransedyktig. Fellesskap er moderne, solidaritet er framtida, og det er mitt budskap på dette landsmøtet.

Så kan vi være uenige om mange ting, som ikke går på det grunnleggende. Jeg skal ikke snakke mye om andre partier, men Frp har jo programfestet at offentlig sektor ikke skal bidra til utjevning, og at de er imot landsomfattende tariffavtaler – og dette er fundamentale uenigheter.

Fagbevegelsen bidro til at landet fikk en ny regjering, og Stoltenberg takket for støtten. Det ble gitt en del løfter i valgkampen, basert på LOs rådsråd. Regjeringen er under halvveis i perioden. Det er lagt fram et faglig-politisk regnskap og det viser at den er meget godt i gang med å innfri de løftene som er gitt.

Arbeidsmiljøloven er styrket i forhold til hva de borgerlige la opp til. Enten det gjelder midlertidige ansettelse og stillingsvern – all svekkelse var reversert allerede før jul 2005. De borgerlige svekket dagpengeordningen, der har regjeringen plusset på. Fradrag for fagforeningskontingenten økes, og der er man godt i rute mot målet 3 600 kroner, en dobling. Stoltenberg var trygg på at dette er et løfte som kommer til å bli innfridd i sin helhet. – Vi er en regjering for lønnsstakerne. Vi skal innfri de løftene vi gir og vise at vi mener alvor, sa han. Bjarne Håkon Hanssen hadde vært her og snakket om arbeid, det er noe av det aller viktigste. Aldri før har flere vært i arbeid i Norge, aldri har ledigheten vært lavere. Men fortsatt er noe ugjort. Mange

støtes fortsatt ut. Et inkluderende arbeidsliv er viktig, og der vil vi samarbeide med dere, sa han. Regjeringen er også urolig over sosial dumping. Vi må ha arbeidsinnvandring, men det må skje på skikkelige vilkår. En del er gjort mot sosial dumping, mer vil bli gjort. Det siste er at bedriftene har fått større ansvar for å se til at alt er i orden hos sine underleverandører. Videre arbeides det med at de tillitsvalgte skal få rett til innsyn. Dette er et meget viktig krav fra fagbevegelsen, et viktig virkemiddel som må på plass. Høyresiden og arbeidsgiverne er imot.

Så noen ord om pensjon, og da skal jeg prøve å være kort. Det har i flere år vært arbeidet med en pensjonsreform. Et problem er at vi blander sammen de ulike elementene. Pensjon i Norge består av tre svære deler eller moduler: 1. Folketrygda. 2. Tjenestepensjon. 3. AFP.

I offentlig sektor er Folketrygda nesten helt uinteressant, der skal pensjonen være 2/3-deler av lønna. Punktum. For offentlig ansatte er det tjenestepensjonen som er viktig, men for mange i Arbeidsmandsforbundet er det Folketrygda. AFP omfatter 60 prosent av lønnstakerne.

I Folketrygda fins det i dag ingen form for førtidspensjon, der må du være 67 år. Dagens Folketrygd er dårlig og urettferdig for mange. Mange lavtlønte blir minstepensjonister, selv om de har betalt inn betydelige beløp. Du må tjene relativt mye for å få tilleggspensjon. Sliterne får for lite igjen. Du har bare 40 års opptjening, mange av dem har arbeidet lenger.

Stoltenberg hadde vært på Hadeland 1. mai. Der traff han en mann som hadde arbeidet mange år på glassverket. Der ble det nedskjæringer, og han ble sagt opp. Nå arbeidet han i en bedrift uten tariffavtale. Dermed mistet han retten til å pensjonere seg tidligere. Derfor må det innføres en form for tidligpensjon fra 62 år i folketrygda, som kan benyttes av alle som ønsker det. AFP må komme på toppen av dette, og det skal det nå forhandles om.

Når det gjelder pensjonsreformen, er det ikke så mye å si. Noen har ferdige regnestykker, men det har vi ikke fordi vi er i forhandlinger. Vi har dialog med LO om dette, og vi vet av erfaring at det kan bli dyrt. De folkene er ikke billige i drift, men vi skal finne frem til gode løsninger. Vi skal fortsatt ha AFP, men den skal komme i tillegg, oppå Folketrygden. Det betyr ikke at Folketrygden i seg selv behøver å bli bedre, men samlet sett skal vi komme frem til en bedre løsning. Det viktige er at vi skal sikre at folk kan gå av fra fylte 62 år på en verdig måte. Det er to regnestykker vi arbeider med, folketrygden og AFP. Vi har samtidig sagt at de som går av med AFP også skal få arbeide så mye de vil etter 62 år. Vi skal få en bedre folketrygd. Vi har også gjennomført en annen reform, nemlig tjenestepensjon for alle. Dette kommer i tillegg til AFP. Nå er det kronebeløpene det skal forhandles om, og der

tror vi at vi skal komme frem til et godt resultat.

Regjeringen har lovet full barnehagedekning, og det er vi i ferd med å gjennomføre. Vi har lovet 10 000 nye årsverk i eldreomsorgen, og der er vi også i rute. Vi satser på miljøet, vi setter i gang med CO₂-rensning av gasskraftverk på Mongstad, vi har økt jernbanebevilgningene i dette landet med 50 prosent og vi har sagt at vi skal styrke skolen med flere lærere.

Jeg vet at på NAFs landsmøter har det alltid vært snakk om veibevilgninger. Jeg kan si at vi tror på veier. Denne regjeringen er den første i Norge som har oppfylt det som står i Norsk Transportplan. Vi har økt veibevilgningene med 2 milliarder kroner på to år. Regjeringen er opptatt av at den oppfylder sine løfter. Vi skal satse på vei og jernbane og på et bedre miljø. Dette kan vi gjøre fordi vi ikke bruker penger på å gi usosiale skattelettelser. Vi satser i stedet på fellesskapet, på rettferdige løsninger. Vi ønsker at menneskene skal kjenne seg trygge. Trygge mennesker kan også yte mer enn utrygge mennesker. Tusen takk for oppmerksomheten!

Innledningen ble etterfulgt av langvarig applaus.

Dirigenten takket Stoltenberg og foreslo ti minutters pause mens interesserte delegater kunne melde seg på talerlisten.

Møtet hevet kl. 09.55.

Debatten

Møtet ble satt igjen kl. 10.05 og det ble åpnet for en debatt og spørsmålsrunde basert på Stoltenbergs innledning.

Alf Gullen, avd. 1, takket statsministeren for en glimrende innledning, men det var ting i talen han savnet. Jens hadde ikke sagt noe om samordningen av folketrygden og AFP. Vi må sørge for at vi her ikke taper alle de rettigheter vi har opparbeidet oss. En annen uverdige ting for Norge var de lange sykehuskøene. Det er uverdige for oss som nasjon. Til slutt ville han spørre Stoltenberg hva regjeringen vil iverksette av tiltak mot hallikvirksomhet etter at partiets landsmøte vedtok å gå inn for lovforbud mot sexkjøp i Norge.

Distriktssekretær *Kjell Sagstad*, avd. 6, takket Jens for et engasjert innlegg. Han trodde at det var i 2003 at den forrige regjeringen fjernet feriepengene på sykepengene. Etter dagens ordning får man bare lønn i 48 uker. Samtidig

sier Regjeringen at den mangler arbeidskraft. Hvorfor da ikke sørge for at alle brøkstillingene i offentlige sektor blir heltidsstillinger? Samtidig henledet han oppmerksomheten ved en urettferdig regel i AFP-ordningen. Det er at man mister retten til AFP hvis man har vært syk mer enn 12 måneder de to siste årene før man skal gå av med AFP ved fylte 62 år.

Thorbjørn Jungård, distriktssekretær i avd. 9, sa at politikken gikk i riktig retning med den nye regjeringen. Han ville gi regjeringen særlig honnør for at man støttet det palestinske folk, stikk i strid med holdningen i EU og NATO. Han ba også Stoltenberg om å uskadeliggjøre de 53 000 klasebombene som den har på lager. Han ba også Stoltenberg om å ta en prat med Finn Erik Thoresen i Norsk Folkehjelp om de uverdige forholdene som råder på norske asylmottak. På forrige landsmøte sa Jens at man hadde vært i dødsskyggenes dal. Den forrige regjeringen hadde privatisert flere statlige bedrifter. Nå ønsket han at regjeringen i hvert fall kunne gi Store Norske på Svalbard muligheter for å lete etter mineralressurser også på fastlandet. Det har de ikke anledning til i dag, men det kan regjeringen gjøre noe med.

Karl M. Appelkvist, avd. 4, sa at han kom fra bergverk i Nordland. Fra et dagbrudd ved Brønnøysund leverte man kalkstein til en bedrift på Nordmøre. Bedriften belastes for nox-avgift og bunkersoljeavgift for transporten til Møre selv om bedriften altså leverer et miljøvennlig råstoff. Vi er verdensledende på dette råstoffet, men ved dagbruddet i Brønnøysund plages man også av sen saksbehandling i kommunen. Jeg skal gi deg en skriftlig invitasjon dit etter møtet, sa Appelkvist.

Johnny Gotteberg, avd. 6 sa at han også kom fra bergverk, fra en gruve som ble drevet av North Cape Minerals. Det dreide seg om Lefdal gruver som leverer olivin som er av det reneste råstoffet i verden. Dette selskapet leier bare rettigheten, og nå vil de legge ned samtidig som de vil hindre andre i å drive videre. Dette kan regjeringen gjøre noe for å hindre. Interessentene står i kø for å overta, men bedriften vil ha en styrt avvikling av det hele. Dette er en svært verdifull ressurs, et miljøprodukt av første klasse. Hvis nedlegging skjer, er det et anslag mot klimapolitikken i verden, sa Gotteberg.

Kjell Borglund, forbundsstyret, sa at han var glad for at Jens hadde snakket varmt om det fagligpolitiske samarbeidet. Han var særlig opptatt av pensjonsreformene og ba Jens om ikke å nedlegge AFP-ordningen. Her må det ikke skje noen kjøpslåing. Så om veibevilgningene. De hadde økt med 2

milliarder, sa Jens, men dette er ikke nok. Vi trenger mer til vei. Mange ulykker kan unngås ved å satse mer på veiutbygging. Vi har også en kompetent anleggsbransje som trenger mer penger.

Jan A. Klemetsen, avd. 2 takket for at Jens kom til landsmøtet og for at han bidro til å vinne kommunevalget i Drammen – etter at han hadde talt der 1. mai i år. Jens hadde snakket varmt om det fagligpolitiske samarbeidet. Det var avgjørende for regjeringsskiftet i 2005. Jeg sa det for fire år siden at Ap burde danne regjering sammen med SV og Sp. Da var Jens mer tilbakeholden, men siden gikk det jo slik. De borgerlige reverserte bestemmelser i Arbeidstiljøloven. Dette må rettes opp og det må bevilges enda mer penger til Arbeidstilsynet enn det regjeringen alt har gjort. Til slutt ba han alle bruke stemmeretten ved kommunevalget og stemme for de partier som forsvarte faglige rettigheter som vi har slitt blod, svette og tårer for å få, sa Klemetsen.

Karl E. Koch, avd. 2 sa at hittil i år hadde det skjedd 14 voldtekter i Oslo. Mange er redde for å gå på gata etter dette. Hva vil regjeringen gjøre for å sikre kvinnene i Norge bedre, og særlig kvinnene i Oslo? Han pekte også på svinnet i svart økonomi i Norge. Hvert år forsvinner 300 milliarder ut av myndighetenes kontroll. Hva kan gjøres for å ta knekken på den svarte økonomien?

Odd E. Lyngås, landsstyret, viste til at statsministeren hadde vært i Verdal 1. mai 2004 og lovet en del, men ennå var ikke spaden kommet i jorda der oppe. Det gjaldt det planlagte gasskraftverket i Skogn. Dessuten tok han opp AFP-ordningen og sa at denne måtte videreføres – som et minimum. Det er mange av våre medlemmer som ikke orker å arbeide frem til fylte 67 år. Han sa også at bruttoordningen måtte fortsette. Bjarne H. Hanssen hadde sagt på landsmøtet tidligere at han skulle få flere folk til å arbeide lenger. Det skulle bli like lett å jobbe som å danse, men det trodde ikke Lyngås noe på.

Helga Perander, avd. 9, sa at vi i Norge er opptatt av felleskap, solidaritet, dugnad og frivillighet. – Redningstjenesten i Norge er langt på vei avhengig av de mange frivillige som legger ned mye tid og penger for å stå til tjeneste for samfunnet gjennom organisasjoner som Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Folkehjelps Sanitet, Norske Redningshunder og tilsvarende redningsorganisasjoner. De frivillige som rykker ut til hjelp for nødstilte, får ikke lønn for

sine tjenester, de får kun dekket sine faktiske utgifter fra det offentlige. Å rykke ut på redningsaksjon er et tapsprosjekt økonomisk sett for de frivillige som er ansatt i privat sektor, siden de nesten alltid blir trukket i lønn fra sin arbeidsgiver for slikt fravær. Mange arbeidsgivere har også vist seg lite villige til å arbeidstakere som er engasjert i den frivillige redningstjenesten permisjon, med eller uten lønn, for slikt utrykning.

Avd. 9 Nord i NAF mener derfor at

- Arbeidstaker som er knyttet til slike organisasjoner, ikke skal nektes tjenestefri uten tvingende grunn i forbindelse med utrykning til hjelp for nødstilte.
- Arbeidstakere som rykker ut på redningsaksjon, skal få dekket tapt arbeidsfortjeneste.

Lars Børre Vangen, avd. 4, sa at lærlingene i Norge faller mellom to stoler. De er ikke arbeidere og ikke studenter. De får derfor ikke de rabatter på transport og kulturarrangementer m.v. som studentene har. Derfor bør de nå få studiebevis som andre elever. Vi ser også at mange skoleplasser legges ned, og dette er ikke bra for vår bransje. Han sa også at kapasiteten på jernbanen nå er så sprenget at mer gods må transporteres på vei. Vi er kanskje det eneste fylket i Norge som har E-6 uten midtlinje. Sats mer på vei, men også på modernisering av jernbanen fram til Bodø, pluss elektrifisering.

Ingar Eira, avd. 9 sa at han ville takke regjeringssjefen for et særdeles godt innlegg. Han trodde aldri at Jens skulle gå i tospann med Haga i Sp., men dette hadde skjedd. Samtidig hadde han fått med seg Kristin i regjeringen. Her har det skjedd noe i tenkeboksen, sa Eira som håpet at dette samarbeidet ville fortsette. Han advarte også mot sosial dumping, noe som ville være tilfelle hvis regjeringen ødela AFP-ordningen. Sørg for at nivået beholdes. Husk at det er vi som har fått regjeringen på plass, og det er vi som bestemmer hvor lenge den skal sitte. Den sitter så lenge vi vil, sa Eira.

Pål Sture Nilsen, avd. 2, takket Jens for innledningen. Han syntes at Jens i Haugesund hadde virket mer reservert enn han var nå. Han var kanskje det med tanke på de store oppgavene som ventet, men denne gangen virker han atskillig piggere. Det så ut som om han gikk på høyoktan. Han var skamfull over ett forhold i Norge, at ungdommen ikke kommer inn på boligmarkedet hvis de ikke har rike foreldre. Dette må det gjøres noe med. Jens hadde sagt at han var opptatt av ungdommen. Vedtaket om ungdomssekretær i forbundet er viktig. Vi ønsker å kombinere de unges engasjement

med de eldres erfaring. På den måten skal vi styrke forbundet, sa Nilsen.

Marit Nilsen, avd. 9, ønsket Jens velkommen hjem til «mor». Men som mor måtte man av og til holde guttene i øra. Vi i Arbeiderpartiet, og jeg stemmer Ap, må være litt mer forsiktige med hvordan vi karakteriserer Frp-velgere. Jeg synes vi skal drøfte deres partiprogram, men ikke kritisere velgerne. Jeg ønsker meg nemlig velgerne tilbake til Ap, sa Nilsen. Hennes mor hadde sagt til henne at man skulle fremheve seg selv men ikke rakke ned på andre. Da får du respekt, sa Nilsen.

Thorbjørn Mortensen, landsstyret, sa at han var opptatt av vei, og vi ser forringelse og forfall. Han spurte om regjeringen vil reversere skillet mellom drift og vedlikehold i veivesenet?

Jan Athammer, forbundsstyret, ville illustrere hvordan veivedlikeholdet nå kan foregå. Før ble ei stikkrenne skifta når det trengtes. Nå skal en først dokumentere dette til drift, så sender du ut folk for å dokumentere at vedlikehold har dokumentert riktig, og så skal eventuelt jobben ut på anbud om den er stor nok, og dette påstår politikerne at det spares 30 prosent på! Han minte om læreren som klaget over elevenes regnekunnskaper – blir det ikke bedre stryker 50 prosent av dere, sa han: – Haha, så mange er vi ikke, var svaret.

Bjørn Tiller, avd. 8, minte Jens om at han for ett år siden hadde vært i Verdal, og det er en rød kommune, ikke mye grønt der. Jens hadde holdt en god tale, og sagt at det var greit for gass inn Trondheimsfjorden. Han lurte på hvor saken står nå. Kåre Johnsen, avd. 2, sa at det føres diskusjon på diskusjon om hvordan man skal svare Frp, men det blir aldri gitt noen klare svar. Hans råd var – si ja eller nei. Videre viste han til artikkel i Glåmdalen, der det het at riksvei 2 nå var blitt så bra at den måtte avgiftsbelegges. Dette kan ikke være rette veien å gå.

Truls Olav S. Nilsen, forbundsstyret, sa at Mongstad hadde vært litt vrient, og Jens hadde vel ikke enklere forhandlinger nå, med venninnene sine. Stoltenberg sa i sin tid stopp for de store vannkraftutbyggingene. Det var ikke gode ord for kraftbransjen, men nå skal vi bygge gasskraft med rensing. Dette er ny teknologi som vi må både bruke og eksportere. Jan hadde vært inne på dette med telling. Det er tre typer mennesker – de som kan telle og de som ikke kan!

Bjørn Hundhammer, avd. 2, hadde truffet Jens i Haugesund. Siden da har Norge gått så det suser. Men Nasjonal Transportplan må følges bedre opp. Det er utrolig mye etterslep på veivedlikeholdet, og nå må det bevilges penger til dette. Det er snart det farligste du gjør å kjøre på jobb, og slik skal det ikke være i et land som Norge. Dødsulykker skjer hver dag. Regjeringen gjør også mye bra mot sosial dumping, men også her må det følges opp, bl.a. med økte ressurser til Arbeidstilsynet.

Svein Liestøl, avd. 214, sa at AFP er den store saken, ikke minst for sliterne som har bygget opp dagens samfunn. Selv var han ikke overbegeistret for pensjonsforliket som er inngått, og han viste til den politiske aksjonen og streiken 9. mai. Han hadde ventet noen nye signaler fra Jens i dag, men de kom ikke. Hvorfor være så opptatt av de som ikke har tariffavtale, de har valt ei annen linje. De mellom 62 og 67 år kommer ikke til å få ei krone ekstra i det nye systemet hvis de ikke er i jobb, det er det sentrale.

Robert Valslag, avd. 8, sa at de fleste i forbundet er lavtlønte, og mange er usikre over hva de offentlige ordningene vil bringe. Han ville derfor si at mulighet for individuell pensjonssparing er viktig for alle, og må satses på framover.

Bjørn Nilsen, avd. 9, viste til at likestilling er viktig i det norske samfunnet i dag. Men på ett område er ikke dette tilfelle. Innen Heimevernet er det ikke likebehandling av ansatte i privat og offentlig sektor. Mens offentlig ansatte får full lønn, får privat ansatte bare dagpenger, noe som tilsvarer 1 865 kroner for en fem dagers øvelse. Personlig kom han til å tape om lag 90 000 kroner i løpet av livet på dette. Avd. 9 håpet at det ville bli slutt på denne forskjellsbehandlingen.

Heidi Brun, avd. 142, ville legge seg flat for andre gang, selv om hun ikke hadde tenkt å gjøre det mer, etter at Jens ikke ville komme til Svalbard på 1. mai. Kvinnfolka på Svalbard liker ikke å få nei. Men det var fint at Store Norske får støtte, når selskapet sliter etter brannen, og hun takket for det. Så nå ville hun likevel legge seg flat og på nytt be om støtte – om vei fra Longyearbyen til Svea. Dette bør Ap gå inn for.

Børge Kristoffersen, avd. 9, sa han meldte seg inn i partiet i Haugesund – og valget vant vi jo! Fagbevegelsen ga sine råd om Carl I. Hagen, og det virket.

Trengs det råd mot Siv er det bare til å henvende seg til RVO i anlegg, så skal det bli hjelp å få.

Vidar Graven, avd. 5, syntes det var urettferdig at dagens samferdselsminister fikk så mye kritikk for feil som var begått før. Han håpet at de feil og mangler ved tunneler som er avdekket ikke vil gå ut over nye prosjekter, slik at det blir utsettelse og forsinkelser der. Og hvorfor bompenger på E-6, som er en hovedferdselsåre?

Richard Rasmussen, avd. 6, representerer renhold, og tok opp mobilskatten som rammer tillitsvalgte som må være tilgjengelige for medlemmene. Det er mye utfordringer i renhold, her trens en trepartsavtale for RVO, og han ville høre om det lå noe i kortene fra regjeringshold.

Stian Solevåg, avd. 3, sa at nå må ungdomsgarantien gjennomføres for fullt. For han som arbeider i anlegg var det trist å se at folk sjelden greier å stå i jobb lenger enn til de er 55, på grunn av stresset.

Wenche Iversen, DS avd. 1, var glad for at regjeringen vil foreslå flere tiltak mot sosial dumping, dette er et krevende arbeid. Hun viste til et eksempel på et selskap med dobbelt bokholderi – det ble ført en liste med offisiell lønn, i virkeligheten fikk de ansatte langt mindre. Når det gjaldt utdanning for maskinførere er det nødvendig å beholde landstingene, dette kan ikke legges lokalt til de videregående skolene rundt om.

Aron Jensen, avd. 9, trodde statsministeren kanskje var blitt svett i øra etter hvert. Sjøl ville han trekke fram Nordområdepolitikken og miljø. Ville det ikke være bra miljøpolitikk med jernbane i nord? Da kan en slutte seg til det internasjonale jernbanenettet, slik det alt er skjedd med Sverige i Narvik.

Med dette var debatten slutt, og statsminister Jens Stoltenberg fikk ordet til oppsummering.

– Vi er for rettferdighet i arbeiderbevegelsen. Derfor får jeg en halv time til innledning, dere får halvannet minutt til spørsmål, og så får jeg ubegrenset mulighet til oppsummering, sa Stoltenberg. Nei, han var ikke svett i ørene, han var her for å lytte og notere, dette er en del av det fagligpolitiske samarbeidet. Og det som han ikke fikk tatt i oppsummeringen, var notert, så det ble slett ikke glemt.

Om pensjon ville han si fire-fem ting. Den folketrygden vi nå legger opp

til, er vesentlig bedre enn den gamle. Pensjonspoengene blir høyere. Minstepensjonsfella fjernes. Sliterne får opptjening ut over 40 år. Det nye systemet er mer solidarisk enn det gamle.

Tjenestepensjon i privat sektor er en del av forliket, høyresida har vært imot dette. Bruttopenasjonen i offentlig sektor er også en del av forliket. Den er derfor nå på plass. Han kunne godt være med på at dette var urettferdig i forhold til privat ansatte. Men det må vi rette opp ved å bedre pensjonen for privat ansatte, ved å bedre folketrygden. Vi må slutte med å blande sammen. Alle i den nye folketrygden vil kunne pensjonere seg fra 62 år, det er bedre enn i dag. De med tariffavtale, får i tillegg AFP. Hvor stort tillegg blir, skal det forhandles om. Det skal bli en god, verdig AFP, og statens bidrag skal være minst det samme som i dag, ja, staten har allerede sagt at den skal strekke seg lenger enn nå, men noe eksakt kronebeløp ville han ikke gi – det ville gi regjeringen en svært dårlig forhandlingsposisjon!

Mennesker har ulik livssituasjon. I det nye systemet blir det null avkorting. Det vil si at en pensjonert 62-åring kan jobbe så mye vedkommende vil, uten å bli trukket. I dag er det ikke mulig. Det er et pluss. Men, det skal innrømmes at den medaljen har en nødvendig bakside. Det kan ikke være slik at du tjener mer på folketrygd, AFP og jobb ved siden av, enn ved å stå i full jobb. Derfor – står du lenger i jobb, får du økt pensjon.

Han stod ved det han hadde sagt om gass til Skogn. Her er saken den at selskapet har fått alle nødvendige tillatelser og forlenget konsesjon. Det kan sette spaden i jorda når det måtte ønske. Når det ikke skjer, er det fordi det ikke har lyktes i å få lønnsomhet i prosjektet, utgiftene blir større enn inntektene.

Når det gjaldt veivedlikehold gikk han inn for videre dialog med fagbevegelsen. Om dagpenger sa han at regjeringen har gjeninnført «feriepenger», fra 1. juli 2006. Han gikk også inn for dialog og samarbeid innen renhold – et naturlig tema for det fagligpolitiske samarbeidet.

Med dette takket statsministeren for oppmerksomheten.

Erna C. Dyngde rettet en hjertelig takk til Stoltenberg. Det var alltid fint å få besøk av Arbeiderpartiets leder, og når det i tillegg var statsministeren i samme person, var det ikke akkurat noen ulempe. Det var nok ikke riktig som det var sagt at hun hadde vært både gruvearbeider og vekter, men det var riktig at hun var tilhenger av høyt tempo i arbeidet med å få gjennomført fagbevegelsens saker.

Protokoll

Sekretær Jens Petter Hermansen fikk ordet for opplesning av protokoll fra dagen i forveien.

Følgende hadde ordet til protokollen: *Thorbjørg Michelsen, Anita Johansen, Helge Haukeland, Kirsti Mandal* og *Martin Skårstad*. De fleste ble henvist til referentbordet da de gikk på møtereferatet og ikke på protokollen.

Anita Johansen etterlyste forslag 114 til § 4 og *Kirsti Mandal* etterlyste forslag 158 fra *Helga Perander*. Det var ikke tatt med.

Møtet hevet kl. 11.40.

Møtet ble satt igjen kl. 12.15 og dirigenten ga ordet til sekretær *Jens Petter Hermansen* som avklarte noen rettelser til protokollen, som nå var gjennomført. For det første var det en våken delegat (*Martin Skårstad*) som hadde påpekt at man dagen i forveien hadde sagt at man leste protokollen fra 4. mai. Det riktige skulle være 6. mai. Dette var rettet opp. Så hadde han hoppet over behandlingen av forslag 114. Her ble resultatet det at endringsforslaget fra *Heidi Brun* til forslag 114 ble vedtatt. Dette var nå rettet opp. Når det gjaldt forslag 158 fra *Helga Perander*, hadde man nå tatt med at dette ble vedtatt oversendt redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet. Endelig skulle man ha med at forslag 205 ble sett i sammenheng med forslagene 213 og 214.

Til forretningsorden?

Alf Gullen, avd. 1, fikk ordet til forretningsorden. Han sa at han ville kommentere noe som hadde skjedd dagen i forveien hvor man fikk inntrykk av at avdelingene 1 og 2 ble uthengt som oppviglere, fordi de ikke alltid var 100 prosent enig med landsstyrets innstillinger. Landsmøtet er et politisk verksted, og når vedtakene er fattet, er det de som gjelder, sa *Gullen*.

Dirigenten avbrøt taleren og sa at han kanskje beveget seg litt utover det man tar opp til forretningsorden.

Dagsorden pkt. 7 - Diverse innkomne forslag

Dirigenten gikk så tilbake til dagsordens pkt 7 – Diverse forslag og ga ordet til *Kirsti Mandal*, forbundsstyret, som innledet om forslag 219 – Ny gruppeforsikring. Hun holdt denne innledningen:

– Jeg vil først si litt om bakgrunnen for det foreliggende forslaget om ny gruppeforsikring. Vi har en forsikring fra før, kalt GFen. Det har vært bekymring i mange avdelinger fordi oppslutningen om denne har vært synkende i mange år, noe som fører til at gjennomsnittsalderen og derved også premien på ordningen stiger.

Dette har vært et gjentagende tema i forbundets forsikringskomité, som har ansvaret for å vurdere og finne løsninger på de problemer og utfordringer som oppstår i forsikringsordningene til forbundet. Komiteen er som de andre komiteene rådgivende overfor forbundsstyret. Beslutninger fattes derfor der, eller i landsstyret – eller som nå – av landsmøtet.

Tidligere landsmøtevedtak sier at det skal være like ordninger i alle avdelingene, slik at medlemmene har det samme tilbudet – uavhengig av hvor i landet man bor eller arbeider. Dette henger sammen med at vi har medlemmer som skifter avdelingstilhørighet – og likhetsprinsippet.

I forsikringskomiteen har vi med distriktsekretærer med lang erfaring: Kjell Sagstad og Kjell Iversen. Før var dette «Kjellkomiteen» - da også tidligere hovedkasserer Kjell Edvard Fixdal var med. I den senere tid har det blitt tillatt med andre navn, så Monrad Sletteng har kommet til, og fra forbundsstyret er det Karl Severin Olsen som er med. Disse sitter på mye kunnskap om forsikringer og om medlemmene.

Som sagt var det bekymring for utviklingen på GFen som var bakteppet. Videre var det signaler om at flere medlemmer etterspør uføreforsikring. Det er mange henvender seg til avdelingskontorene våre når de har blitt uførepensjonerte og blir veldig skuffet. De har trodd at de skulle få uføreutbetaling på GFen, men det er bare i de tilfellene man blir ufør etter ulykke. Og det er ikke så mange. De aller fleste blir uføre etter sykdom.

Vi kom til at vi ville ha vurdert en ny ordning – tilpasset de behovene vi ser blant medlemsgruppene våre i dag.

Følgende kriterier var viktige for oss:

- PRIS Vi ville ha en ordning alle kunne ha råd til å være med på. Derfor skulle prisen ligge godt under prisen på dagens GF.
- DEKNING Den skulle gi utbetaling ved uførhet etter sykdom og ved død.
- IKKE HELSEERKLÆRING Et veldig viktig prinsipp var det at medlemmene ikke skulle avkreves helseerklæring for å bli med på ordningen.

Med disse tre forutsetningene henvendte vi oss til Sparebank 1 med spørsmålet om hva kan dere levere oss i forsikring på uføre etter sykdom og død for under 300 kr mnd?

Etter det er det foretatt beregninger av medlemsmassen: på alder, kjønn

og yrker. Vi har vurdert forskjellige modeller og løsninger. Svaret på alt dette er den ordningen vi har presentert i brosjyren dere har fått utdelt. Dette har så vært til behandling i forbunds- og landsstyret som har anbefalt å innføre ordningen. Og hvorfor anbefaler forbundsstyret og landsstyret å gjøre det? Jo, det er sånn at mange grupper i forbundet ikke har andre ordninger enn folketrygden og lovbestemt yrkesskadeforsikring. Og det er en kjennsgjerning at det er størst sannsynlighet for å dø eller bli ufør av noe vi pådrar oss på fritiden, det som ikke blir godkjent som yrkesskade/yrkessykdom. Noen har gode ordninger i sitt arbeidsforhold. Da vil de få denne i tillegg, hvis noe skjer. Det er ingen samordning.

Mange har ulykkesforsikringer – som kun gir erstatning ved død og uførhet som følge av ulykke. Ca 95 prosent dør eller blir uføre som følge av sykdom. Hele 95 prosent! Vi vet også at lavtlønte og unge kommer dårlig ut ved dødsfall og uførhet. I Norge fikk vi ca 30 000 nye uførepensjonister i 2006, både midlertidig uføre og varige, og det er stadig flere unge som blir uføre. Vi har sett nyhetsoppslag i den senere tid om de mange uføre unge. Noen kommer ikke engang ut i arbeidslivet før de er uføre. Det er en solidarisk ordning! Vi kan ta eksempel fra tidligere avd. Nord-Trøndelag der de har en uføreforsikring, som er veldig populær. De fikk med over 800 medlemmer ved opprettelsen i 1998. Til nå er det utbetalt 14 mill kr utbetalt på denne. Av de 800 har hele 112 medlemmer fått erstatning. Det sier oss noe om at det her er et behov.

Så til det med helseerklæring – og dette er viktig! Denne ordningen som vi legger opp til her har ikke krav om helseerklæring. Det er mange eksempler på personer som ikke får kjøpe en slik forsikring eller får reservasjoner for sykdommer de har når de henvender seg til et forsikringsselskap.

I vår ordning er det krav om arbeidsdyktighet for å få uføredelen og en 2 års karenstid. Det vil si at du ikke må bli syk av sykdommer du har når du går inn i ordningen, før det har gått to år.

Fagforbundet har en lignende forsikring. Statistikk derfra viser at 18% dør før de fyller 65 år, og nærmere 25 prosent blir uføre før de fyller 60 år!

Hva så med den gamle GF'en? Mange er glad i den gruppeforsikringen vi har, de har vært med i mange år og vil gjerne beholde den. Og de kan det. Det at vi innfører en ny forsikring, vil ikke føre til at vi sier opp den gamle. GF'en skal beholdes som en lukket ordning.

Det er imidlertid en kjensgjerning at bare 3000 av våre medlemmer har denne forsikringen. I svært liten grad lykkes det å få nye medlemmer med på den.

Den gir dekning ved død. Og så er det altså mange som blir skuffet når de

ikke får utbetaling etter å ha blitt uføre. Derfor trenger vi dette tilbudet. På grunn av alle de som ikke får muligheten til å forsikre seg på denne måten uten å bli med i en felleskapsløsning.

Den aller største fordel med denne nye forsikringen er altså at man ikke trenger helseerklæring. Dette er ikke uvesentlig! Husk bare på; at sier man nei i starten for så å finne ut at dette kanskje ikke var så dumt likevel, og da ønsker å tilslutte seg – Ja, da må man levere heleerklæring.

Så er det selvsagt innvendinger. Det er naturlig, og det er bra at dette blir skikkelig debattert. Innvendinger jeg har hørt er:

– Jeg er motstander fordi man må gi beskjed dersom man ikke vil være med. Ja, sånn er det. Men det er derfor vi får muligheten til å tilby dette uten helseerklæring. Dette henger nøye sammen. Og da er det en liten anstrengelse for den som absolutt ikke vil være med å gi en slik beskjed, når det gir muligheter for en kamerat/kollega til å få en forsikring de har behov for.

- Det er for dyrt, sier noen.
Vi har altså prøvd å legge oss på en pris som skulle gi alle mulighet til å være med.
- Avtrappingen starter for tidlig.
Det er avtrapping – som igjen henger sammen med pris. Vi kunne for all del fått hva som helst med i ordningen, men da hadde prisen vært deretter. Dette må nødvendigvis balansere.
- Fremmedspråklige forstår ikke.
Det er en stor utfordring for oss å få dette med forsikringer godt forklart til fremmedspråklige. Her legger vi til rette for å få oversettelser til flere språk.
- Det føles som tvang og ekstrakontingent
Ingen tvinges. Det er ikke tvang.
- Vi har det på jobben.
Javel, noen har det og trenger ikke denne. Da kan de si nei. Men ikke nekt de som virkelig har behov for forsikringen muligheten til å få den.

Det er en viktig sak for forbundet, et stort spørsmål. Jeg håper på en god debatt der vi lytter til det som kommer fram av synspunkt. For noen av oss som er her i dag vil dette ha direkte konsekvens. Vi vet ikke hvem av oss det kan bli, for vi kjenner ikke morgendagen. I Nord-Trøndelag er det mange som har lovprist at de ble med på en slik ordning – det vet vi.

Debatten

Dirigenten satte taletiden til tre minutter.

Odd E. Lyngås, landsstyret, sa at avd. 8 hadde gått for uføreforsikring slik Kirsti hadde vært inne på. De fleste har en form for personforsikring på jobben, men for de fleste er det manko på uføreforsikring. NAV-statistikk viser at mange blir uføre i relativt ung alder. Selv hadde han vært kritisk til den nedtrappingen Kirsti nevnte, men han mente at «vi gamle gubber» får stille oss solidarisk med dem som befinner seg der i livsløpet av de har størst omsorgsansvar. Som nevnt er det 112 medlemmer i Nord-Trøndelag som har fått utbetaling av forsikring, og som har vært glade for at de hadde den da de ble uføre. I forbundet bør det kjøres en massiv informasjonskampanje om saken.

Toril Torsvik, avd. 6, ville også støtte landsstyrets innstilling. Innen renhold er det mange som vil ha og trenger en slik forsikring, her er det mange som ikke rekker fram til AFP. Hun hadde nylig vært på et bransjekurs der det var en som sa at han hadde det i firmaet. Bra – men hva med alle oss som ikke har det?

Robert Valslag, avd. 8, sa at Jan Solevåg hadde snakket om en tøff en situasjon i anlegg der folk i 50-åra blir utslitt og uføre. Også innen skadesanering, der han arbeider selv, er det mye fysisk tungt arbeid, lav lønn og en del risikoarbeid, bl. a. asbestsanering. Det fins individuelle uføreforsikringer, men uvisheten er der – kommer vi gjennom nåløyet? Det kan nok bli vanskelig for mange. Dette er et unikt tilbud for våre medlemmer, og han støttet det fullt ut.

Anne-Karin Johannessen, avd. 7, syntes også at det så kjempebra ut, så langt hun hadde rukket å sette seg inn i det. Beløpet kunne gjerne ha vært 100 000 kroner høyere. Innen renhold er mange sterkt plaget av muskel/ skjelettskader. Selv hadde hun søkt om 50 prosent uførhet innen NAV, og det var det rene eventyr, i og med at hun ikke hadde noen bestemt diagnose. Hun anbefalte landsstyrets innstilling på det varmeste.

Linda Noble-Strand, avd. 4, sa at dette var en bra ordning for alle medisinsk uføre, men de som er funksjonshemmet, og det kan være snakk om funksjonshemming helt ned til 20 prosent, er helt utestengt. De får ikke være

med på dette, og det mente hun var urettferdig. De er ikke større fare for at denne gruppen blir ufør enn andre. LO er stort nok til å kunne si at dette godtar vi ikke, de som er funksjonshemmet må også få være med.

Lisbeth Johansen, avd. 9, ville takke forsikringskomiteen for at det endelig var lyktes å få inn uførhet i forsikringen. Slitasjeskader faller ikke inn under lov om yrkesskade, og mange blir uføre i relativt ung alder. I denne ordningen er det ikke nødvendig med helseerklæring, og prisen er rimelig. Dette blir et kjempegode for medlemmene. Noen mener at de er godt nok dekket av arbeidsgiver. Ære være slike arbeidsgivere, men de er et fåtall. Den som ikke vil, kan reservere seg. Dette er forbundets forsikringsordning, ikke Sparebank1 sin. Hun hadde snakket med forsikringsfolk om erfaringer fra andre forbund som har samme type ordning. De sa at det hadde vært rush av folk som kom med helseerklæring etterpå og ville med, men svært mange fikk avslag.

I renhold er det mange som ikke vil kunne få individuell forsikring. Hun oppfordret alle til å støtte landsstyrets innstilling. De som selv ikke vil ha forsikringen, kan heller reservere seg. Ved å støtte selve ordningen er de solidariske med de mange som trenger den.

Strek ble satt under dette innlegget.

Bjørn Marius Kiran, avd. 8, sa at hvis noen trodde de hadde møtt ham før, så kunne det være riktig. Han jobbet som vakt på Værnes, og han ville særlig snakke om de farer vaktmannskapene kunne råke ut for. Han kjente en kollega som hadde stukket seg på en sprøyte som lå i en dameveske. Damen opplyste at hun hadde hepatitt. Han måtte straks til sykehus, men det viste seg heldigvis at han ikke var smittet. Hun brukte denne sprøyten flere ganger daglig. Det er også andre farer som lurert. De som rykker ut ved alarm, kan komme ut for ulykker, kjøre utfor og bli uføre. Vektere kan bli banket opp av ranere og skadet for livet. Nå sier mange at dette ikke skjer meg. Sjansen er like liten som det er å vinne i lotto. Men vi spiller jo på lotto fordi vi vet at det kan skje. Å bli ufør kan skje når man er 20 år eller 60 år. Det vet man ikke. De fleste ulykkene skjer også i hjemmet. Florsikringen dekker dette også. Man kan også bli syk av kreft og trenger en uføreforsikring. Hvis man ønsker en privat forsikring, må man til lege og prøve å komme gjennom nåløyet med en helseerklæring. Stem derfor for forsikringen!

Haldor Skutlaberg, landsstyret, sa at det kunne virke som om delegatene var

rene selgere for Sparebank1, men det var de ikke. Landsmøtet skulle likevel ta stilling til et tilbud som foreligger. Det er til sjuende og sist medlemmene selv som velger om de vil være med eller vil reservere seg. Vi fikk for en tid tilbake tjenestepensjonen på plass. Sammen med en uførepensjon begynner dette å bli bra, sa Skutlaberg som understreket hvor viktig det var å unngå fremleggelse av helseerklæring. - Vær ikke en propp i systemet for de andre medlemmene. La oss gå for dette, folkens, sa Skutlaberg.

Terje Tyriberget, avd. 5, sa at forslaget som lå på bordet var et tilbud til medlemmene. Vi håper alle at vi ikke skal ha behov for denne forsikringen, men vi vet ikke. Han ville anbefale landsmøtet sterkt å stemme for forslaget. Vi må slutte oss til denne ordningen selv om noen kanskje er i en aldersgruppe hvor de ikke tror de har bruk for denne forsikringen. Tenk da isteden på de andre som kan nyttiggjøre seg forsikringen. Ta dette som en gave, stem for forsikringen, sa Tyriberget.

Jan Smørdal, avd. 6, anbefalte for forsamlingen det fremlagte forslag. Det har etter hans mening en unik sak. Denne gruppelivsforsikringen man hadde hatt, ble etter hvert for dyr, og man hadde fått mye pepper fra medlemmene på grunn av denne. Han syntes nå at forsikringen med denne uførede len, var ganske god. Jeg vet at noen i Gruppeliv meldte seg ut av ordningen for tidlig. Da skjedde det noe i familien som gjorde at de kunne trenge forsikringen, men da var det for seint. Tidligere omfattet forsikringen også samboere og barn. Det gjør den ikke nå. Da ville den blitt mye dyrere. Jeg synes dette er en akseptabel pris på forsikringen, sa Smørdal.

Monica Gram Larsen, avd. 2, sa at slagordet på veggen bak henne hadde budskapet: «Felleskap – vår styrke». Jeg synes at dere skal tenke over dette. For mange deltidsansatte kan forsikringen bli dyr. Sparebank1 kan si hva forsikringen koster neste år, men hva med årene fremover? Hvis jeg i vinter blir langtidssykmeldt, kan jeg da bli utelukket fra forsikringen? De deltidsansatte utgjør en stor gruppe, så derfor ber jeg dere tenke nøye over hva dere gjør. Mange sliter kanskje med usynlige kroniske lidelser. Tenk dere om, tenk på hvem som kan bli med og hvem som blir utelukket.

Kjell Sagstad, avd. 6, sa at forsikringskomiteen hadde lagt frem sin innstilling som landsstyret hadde sluttet seg til. Han syntes man i komiteen hadde gjort en så god jobb som mulig. Man kunne kanskje ha ønsket større beløp i utbetalingene, men da ville også forsikringen blitt dyrere. Vi har mange

uføre i dag som er blitt uføre og minstepensjonister fordi de ikke har en slik forsikring. Jeg synes vi skal gi medlemmene denne muligheten. De kan i alle tilfelle reservere seg. Gå derfor ikke mot en ny forsikringsordning for dine arbeidskamerater, sa Sagstad.

Dirigenten ga en del praktiske opplysninger, innvilget noen permisjonssøknader og minnet om at avdelingene 5-9 skulle stille opp for bildetaking med det samme. Redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet ble bedt om å møte i salen kl. 14. Hun ønsket delegatene god lunsj og møtet ble hevet kl. 1300.

Ettermiddagsmøtet tirsdag 8. mai

Dirigent *Hilde Thue* satte møtet kl. 14.30. Møtet startet med at ei sanggruppe fra DS framførte to sanger, Syng høyt, kamerater og Ta hverandre i hånda og hold, den siste med medvirkning fra salen.

Anita Johansen tok over som dirigent. Hun sa at de manglet noen lister fra delegasjonslederne og oppfordret dem til å levere listene. En beskjed fra LO Media: Når vi er ferdige med punktet valg, skal alle delegatene samles på Youngstorget for fotografering. Noen hadde mistet den utdelte brosjyren om forslaget til gruppeforsikring. Dirigenten opplyste at det ligger en bunke slike brosjyrer framme ved podiet.

Dirigenten gikk så videre med debatten om gruppeforsikring.

Monrad Sletteng, distriktssekretær i avd. 4, sa at han håpet landsmøtet forsto at de som hadde vært med på å utvikle den nye forsikringsordningen ikke kunne være helt objektive. Vi kan allikevel si at vi har snudd alle steiner som var nødvendige for å få til en god og rimelig forsikringsordning. Dette er på en måte vår baby, ordningen er laget av NAF. Han var glad for at det blant delegatene ble fremført mange gode argumenter for uføredelen av forsikringen. I Dagbladet forrige helg sto det om den nye OTPen (obligatorisk tjenstepensjon) at over 90 % av ordningen var uten en uføredekning, det var en ren alderspensjon. Vi skal ikke se bort fra at den uføreforsikringen vi nå skal etablere, kan brukes aktivt i vårt vervearbeid. Skal man gå inn på private ordninger, så må man betale 2-3 ganger så mye som vi gjør som medlemmer i NAF. Og det er spesielt viktig at vi slipper helseerklæring. Monica Gram Larsen hadde spurt om den nye forsikringen ekskluderte noen av medlemmene. Til det er å svare at dette er en kollektiv avtale. Det er ikke skreddersøm. Skal man ha skreddersøm, må man gå til individuelle løsninger. Dette er det beste vi kan få for denne prisen. Hva med risikoen for at vi trenger forsikringen? Ja, jeg kan slå fast at risikoen ved å sitte her på landsmøtet er 8 ganger større enn hvis vi satt i fly. Det sier statistikken. Vi er tryggere når vi sitter på flyet hjem i morgen, sa Sletteng.

Ole Jarl Madland, DS avd. 7, ønsket en avklaring på dette med varig arbeidsuførhet, det er ikke mange som får det i dag.

Ingvar Eira, avd. 9, sa at gode foreldre gir gode gaver. Her er det slik at om

du stryker med, er det likevel noen som får nytte av det, så dette går vi for!

Elin Andrea Brurok, avd. 8, spurte om det var drøftet eller ble jobbet med mulighet for påbygging, slik at de som nærmet seg nedtrappingsalder kunne betale litt mer og få litt mer. Også hun støttet for øvrig ordninga.

Bjørn Tiller, avd. 8, gledet seg veldig over den store oppslutningen om ei ny kollektiv, obligatorisk ordning i forbundet. For han hadde det vært en gammel drøm å få til noe slikt. Men den virkelige jobben starter etter at vedtaket er gjort, når vi skal ut og overbevise medlemmene. Nedtrappingen ville nok føre til en del diskusjon blant gubber av hans type, og som vil se at de får mindre igjen enn de yngre. Dette er solidaritet i praksis, og dette har vi råd til, og det er meget viktig at vi greier 75 prosent oppslutning, ellers kommer vi på hælene.

Helge Haukeland, forbundsstyret, sa at en av hans jobber i forbundet var å fordele videre de ulike sakene som kommer inn. Det er anslagsvis et par hundre saker som nå sirkulerer i LO-systemet og som handler om erstatninger av ulikt slag – alt fra 100 000 til 3 millioner kroner, og det gjelder de som har forsikring. Da er det trist å konstatere at har du ingen forsikring, er det intet å hente, og mange har det da svært tungt. Ordningen kunne ha vært bedre, men da vil den også koste mer, og økende pris vil ekskludere stadig flere, særlig i de grupper som det er viktig å få med. Han håpet på helst enstemmig oppslutning om innstillingen.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, var også glad for de mange gode innleggene til støtte for forslaget. Når det gjelder spørsmål som sykemelding/kronisk sykdom og midlertidig uførhet overlot hun dette til Ragna Stensrud fra Sparebank1, da det her gjaldt å være eksakt. Om 75 prosents oppslutning i forbundet kunne hun si at det ikke skulle regnes av hele medlemsmassen, en del grupper blir unntatt. Men håpet er å få med så mange som mulig. Elin Andrea hadde spurt om påbygging. Der kunne hun svare at det ikke ble arbeidet med noe slikt, det er det som er framlagt som gjelder. I andre forsikringsordninger har det vært slik at avdelingen sørger for innbetaling og må forskuttere for medlemmene, og kan noen ganger tape penger. Her er det den enkelte selv som må sørge for betaling til rett tid, og uten betaling er du ikke forsikret. Det er en av grunnene til at forbundet kan gå for denne ordningen. Det skulle ikke by på noe problem med de tekniske muligheter

man i dag har når regninger skal betales.

Ragne Stensrud, Sparebank1, sa at hun hadde forsøkt å notere ned spørsmålene om ordningen. Hun kunne opplyse at de som får uførepensjon fra folketrygden, ikke kan være med i ordningen. Folk som har vært sykemeldte, kan få være med, man da er det en karenstid på 2 år. Om man da jobber disse to første årene, kan man være med. Hvis man da blir syk, får man ikke uføreforsikringen. Det er også slik at hvis 75 prosent av NAFs medlemmer blir med i nyordningen, garanterer banken 2008-prisen. Blir prosenten mindre enn 75, må man regne seg frem til en ny pris. Så var det spørsmål om hva som skjer ved uførhet. Det er to former for uførhet i Norge. Det er noe som heter varig ufør. Da får man uføretrygd frem til fylte 67 år. Her følger vi vedtakene i folketrygden. Ved midlertidig uførhet foretar vi en selvstendig vurdering av sakene. Erfaringen hittil viser at gruppen midlertidig uføre er godt ivaretatt. Gruppen uføre er årlig på 30.000 nye tilfeller. I EL- og IT-forbundet, som også er et LO-forbund, har man hatt en tilsvarende ordning i flere år. Der var det også mye diskusjoner på forhånd. Erfaringen viser at av nye medlemmer, er det bare 10 prosent som reserverer seg mot forsikringsordningen. De sier faktisk at de bruker forsikringsordningen som et argument i sitt vervearbeid. Takk for oppmerksomheten, sa Stensrud.

Karl Ernest Koch, avd. 2, hadde foreslått skriftlig avstemning ved behandlingen av forslag 219. Mer enn 10 delegater stemte for skriftlig avstemning og det var derfor vedtatt.

Ved første gangs optelling stemte ikke stemmetallene helt med antall stemmeberettigede, oppgitt av delegasjonslederne. Ved en ny fintelling var resultatet klart. 180 svarte ja, 18 nei. Forslag 219 var dermed vedtatt.

Dagsorden pkt. 9 - Valg

Dirigent Sigmund Steinnes sa at nå kom man til det som kanskje var landsmøtet høydepunkt, valg. – Det er spennende både for de som sitter i posisjon, og de som kanskje går med noe i magen. Han overlot ordet til valgkomiteens leder Tommy Nymo.

Tommy Nymo innledet med å si at han hadde tatt feil. Da han ble bedt om å ta dette vervet, hadde han sagt til seg selv: – Tommy, hvorfor er det alltid du som får de verste jobbene? Men her hadde han tatt grundig feil. Samarbeid hadde preget arbeidet i komiteen, og det hadde vært en god atmosfære,

målretta arbeid, og alle hadde bidratt aktivt.

Selv midt oppe i en så stor, omfattende og alvorlig oppgave kan det oppstå pussige situasjoner, og han hadde fått lov av hovedpersonen til å berette om en. Seint i en lang og god arbeidsøkt i går kom det fra ho Eva: -Nå begynner jeg å bli skikkelig varm i trusa! Trøya er vel plagget som vanligvis nevnes i slike sammenhenger.

Skjemaene fra avdelingene som var brukt hadde vært til stor hjelp. Utformingen av dem kan kanskje videreutvikles, men han anbefalte klart fortsatt bruk av slike skjemaer.

Mange kandidater er fremmet, noe som vitner om stort engasjement. Komiteen er ferdig med sitt arbeid, og det er sydd i hop et forslag hvor mange hensyn er ivaretatt. Innstillingen er enstemmig bortsatt fra på ett eneste punkt – og nå mente han å merke at spenningen steg i salen!

Til slutt ville han si at det hadde vært 9 personer i komiteen. Han takket for et godt og lærerikt samarbeid, og særlig takk til Eli som hadde ytet den aller beste service som komiteens sekretær. Med dette overleverte han valgkomiteens innstilling til videre behandling.

Dirigenten sa at det ville bli en halv times pause til kl. 15.50. Møtet hevet kl. 15.20.

Møtet ble satt igjen kl. 15.50. Dirigenten opplyste at forslag til tre politiske uttalelser lå foran podiet og her kunne delegatene selv hente dem. De skulle behandles senere. Dirigenten åpnet så for en generell debatt om valgkomiteens innstilling som var lagt på representantenes bord i pausen. Han ga imidlertid først ordet til lederen av valgkomiteen.

Tommy Nymo sa at når man satt i valgkomiteen var man ikke alltid oppdatert om hva som skjedde på landsmøtet. Etter et nytt vedtak på landsmøtet er det nå landsstyret som skal velge ungdomsutvalg. Derfor kan man se bort fra den delen av innstillingen fra valgkomiteen, sa Nymo. Han viste til den fremlagte innstilling:

Valgkomiteens innstilling

Forbundets ledelse

Leder:	Erna C. Dynge
Nestleder / leder tariff:	Helge Haukeland
Organisasjonsleder:	Kirsti Mandal
Forbundssekretær:	Svein Johansen
Forbundssekretær:	Lise Solvang (8)
	Richard Rasmussen (1)
Forbundssekretær:	Trond Karlsen
Forbundssekretær:	Thorbjørn Jungård
Ungdomssekretær:	Stian Solevåg

Forbundsstyret Representanter

Erna C. Dynge, leder	Forbundet
Helge Haukeland, nestleder	Forbundet
Kirsti Mandal	Forbundet
Svein Johansen	Forbundet

	Avdeling	Faggr.:
Kjell Borglund 2846 Bøverbru	Innlandet	E
Jens Petter Hermansen 1929 Auli	Oslo/Akershus	P
Tommy Nymo 8540 Ballangen	Nordland	B
Eva Jenssen 7228 Kvål	Midt-Norge	R
Terje Mikkelsen 4323 Sandnes	Sør-Vest	C
Karl S Olsen 6290 Haramsøy	Møre og Romsdal	H
Toril Torsvik 5337 Rong	Vest	R

Vararepresentanter Forbundsstyret:

	<u>Avdeling:</u>	<u>Faggruppe:</u>
Trond Karlsen	Forbundet	
Alf Gullen	Øst	E
3520 Jevnaker		
Terje Tyriberget	Innlandet	P
2336 Stange		
Johnny Gotteberg	Vest	B
6700 Måløy		
Helga Perander	Nord	R
9402 Harstad		
Thor Sannæss	Oslo/Akershus	C
0350 Oslo		
Jan Morten Langolf	Midt-Norge	NVE
7550 Hommelvik		
Irene Skuggen Olsen	Møre og Romsdal	R
6006 Ålesund		

Landsstyret Representanter:

	<u>Avdeling:</u>	<u>Faggruppe:</u>
Sissel Tønnessen	Sør-Vest	R
4050 Stavanger		
Said Hassen Hamed	Vest	R
5093 Bergen		
Britt Rogn	Øst	R
3970 Langesund		
Thorbjørn Mortensen	Nord	V
9910 Bjørnevatn		
Odd Lyngås	Midt-Norge	P
7650 Verdal		
Rolf Madsen	Oslo/Akershus	A
2070 Råholdt		
Paal Framnes	Oslo/Akershus	P
0107 Oslo		
Marit Nilsen	Nord	C
9415 Harstad		
Anita Johansen	Svalbard	B
9171 Longyearbyen		

Janita Blomvik	Møre og Romsdal	C
6050 Valderøya		
Inge Ramsdal	Sør-Vest	P
4309 Sandnes		
Roger Sivertsen	Nordland	E
8626 Mo i Rana		

Vararepresentanter Landsstyret:

	<u>Avdeling:</u>	<u>Faggruppe:</u>
Anne Karin Johannesen	Sør-Vest	R
4014 Stavanger		
May Helen Østvik	Midt-Norge	R
7620 Skogn		
Maria Khan	Oslo/Akershus	R
2013 Skjetten		
Ellen Marie Store Olsen	Nord	V
9910 Bjørnevatn		
Jan Eriksen	Øst	P
3092 Sundbyfoss		
Christian Finsrud	Innlandet	A
2133 Gardvik		
Svein Arne Nordvik	Vest	P
5253 Sandsli		
Åsne Juve	Oslo/Akershus	C
1407 Vinterbro		
Karl M. Appelkvist	Nordland	B
8960 Hommelstø		
Elin Andrea Brurok	Midt-Norge	C
7018 Trondheim		
Arvid Thue	Møre og Romsdal	B
6146 Åheim		
Terje Tyriberget	Innlandet	P
2336 Stange		

Kontrollkomiteen Representanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Nils Solevåg 6022 Ålesund	Møre og Romsdal	A
Liv Randi Matre 5516 Haugesund	Sør-Vest	R
May Hilde Pedersen 9751 Honningsvåg	Nord	H
Nils Solevåg foreslåes som leder		

Kontrollkomiteen Vararepresentanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Jan Marvin Athammer 7023 Trondheim	Midt-Norge	P
Berit Hovden 6900 Florø	Vest	R
Svein Engelstad 2213 Kongsvinger	Oslo/Akershus Oslo/	C

LO Stats Representantskap Representanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Helge Haukeland May Hilde Pedersen 9751 Honningsvåg	Forbundet Nord	H

LO Stats Representantskap vararepresentanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Kirsti Mandal Tormod Iddeland 4580 Lyngdal	Forbundet Sør-Vest	H

LOs representantskap Representanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Helge Haukeland Kjell Borglund 2846 Bøverbu	Forbundet Innlandet	E
Kjell Magne Svensen 4325 Sandnes	Sør-Vest	P
Thor Sannæs 0350 Oslo	Oslo/Akershus	C
Eva Jossen 7229 Kvål	Midt-Norge	R

LOs representantskap vararepresentanter:

	Avdeling:	Faggruppe:
Tommy Nymo 8540 Ballangen	Nordland	B
Børge Kristoffersen 9322 Karlstad	Nord	E
Liv Brannan 6507 Kristiansund	Møre og Romsdal Møre og Romsdal	C
Pål Sture Nilsen 2050 Jessheim	Oslo/Akershus	C
Toril Torsvik 5337 Rong	Vest	R

Debatten

Dirigenten presiserte at man tok hele innstillingen fra valgkomiteen opp til debatt. Han oppfordret dem som hadde endringsforslag om å ta dem opp under den generelle debatten. Det ville lette dirigentens arbeid. Han foreslo også at det i debatten ble satt en taletid på tre minutter. Dette ble vedtatt.

Hege Kristin Berger, avd. 6, sa at man i forbundet ikke hadde noen tradisjon for å skifte ut noen i de besluttede organer, men hvordan skal man da få til endringer?

Alf Gullen, avd. 1, sa at han syntes valgkomiteen hadde gjort en god jobb.

Men han var skuffet på ett punkt, den delte innstillingen på forbundssekretær. Her har man en delt innstilling på forbundssekretær, mellom Lise Solvang og Richard Rasmussen. – Lise har bare sittet i forbundsledelsen en periode, og jeg synes hun må få sitte en periode til slik at hun kan vise at hun mestrer denne jobben til fulle, sa Gullen.

Svein Nordvik, avd. 6, sa det passet bra at foregående taler gikk inn for Lise Solvang, for det gjorde ikke han. Det var kanskje rart at han fra privat anlegg argumenterte for renhold, men han hadde alltid ment at vi må ha de beste, uansett faggruppe. Renhold har fått bransjeråd, da må sekretæren fungere. Stem på Richard Rasmussen.

Ulf Terje Eliassen, avd. 9, kjente Helga Perander som svært gjennomtenkt og handlingskraftig, og mente at hun vil gjøre en god jobb som ungdomssekretær.

Lisbeth Johansen, avd. 9, sa at Lise Solvang har gjort en kjempejobb i 4 år. Men det skal mer tid til. Gi henne 4 år til så hun virkelig kan få vise hva hun er god for. Hun har ikke bare renhold, hun har mange flere grupper.

Heidi Brun, avd. 142, berømmet valgkomiteen. Som ungdomssekretær fremmet avdelingen forslag på Kristine Søilen. Hun er ikke på landsmøtet, så hun kan ikke drive markedsføring. Men hun er bergenser, rundt 30 år og har ta-lagavene i orden. Hun har vært ungdomskontakt siden 2001, er språkmektig og taler spansk, engelsk og fransk, noe om ikke er noen dårlig egenskap for en ungdomssekretær.

Trude Aadland, avd. 6, sa at avdelingen ved flere anledninger hadde bedt om hjelp fra Lise uten å få det. Avdelingen støttet derfor Richard Rasmussen.

Geir Gravdal, avd. 2 fremmet Karl Ernest Koch som ny ungdomssekretær. Han har vært et organisasjonsmenneske siden han var 15 år. I NAF startet han med et energisk organisasjonsarbeid i avd. 2 der han har vært leder av ungdomsutvalget, og han har vært i LO – og han har leilighet i Oslo! Han var trygg på at Koch ville gjøre en god jobb, og anbefalte hamn.

Karl M. Appelkvist, avd. 4, sa at hans avdeling ønsker Lars Børre Vangens som vara til forbundsstyret, i stedet for Helga Perander. Vangen har bl.a. gjort en

god figur på landsmøtet.

Thomas Gripp, avd. 1, støttet Lars Børre Vangens kandidatur, og foreslo Pål Sture Nilsen som ungdomssekretær. Nilsen er faglig sterk.

Rita Skogly, avd. 1, sa at valgkomiteen har gjort en formidabel jobb, hun var glad at hun ikke hadde sittet der. Forbundssekretærene har vært en i minus i flere år, og de har stått på skikkelig. Lise Solvang har gjort en kjempejobb som alle de andre, men det er vel egentlig en form for læretid hun har gått, så hun bør få en periode til. Stem på henne.

Svein Jarl Liestøl, avd. 214, syntes det var grunn til å smile og være fornøyd for alle ved at Thorbjørn Jungård nå endelig var foreslått enstemmig som forbundssekretær. Her har man fått en god kandidat, ikke bare for bergverk. Han er utrolig dyktig – det eneste er at han er fødd litt for seint!

Strek ble satt under dette innlegget.

Robert Valslag, avd. 8, sa at avdelingen går for Lise Solvang som har gjort en god jobb for dem i perioden. De ville at hun skulle få en ny sjanse.

Odd Lyngås, landsstyret, sa at valgkomiteen ikke hadde hatt noen enkel jobb, mange hensyn skal tas. Samme person var satt opp som vara både til forbundsstyret og landsstyret, han regnet med at det ville bli ryddet opp i det. Avdeling 8 hadde hatt to representanter i forbundsstyret i siste del av perioden, og kunne ikke regne med å fortsette med det. Jan Athammer kom inn tidlig i perioden, og har vel blitt varm i trøya eller hvilket plagg det nå kan være. Han er en god tillitsvalgt, og Lyngås foreslo han som leder for kontrollkomiteen.

Jan A. Klemetsen, avd. 2, ga full støtte til Lise Solvang. Dessuten hadde han to endringsforslag. Avdelingen hadde sendt inn to forslag til landsstyret, ingen var tatt til følge. I stedet for Rolf Madsen ville han ha Rashid Navaz, og i stedet for Paal Framnes ville han ha Ole K. Karlsten.

Nils Graskopf, avd. 3 sa at også han ville berømme valgkomiteen for godt arbeid. Man hadde jobbet seg frem til en nesten enstemmig innstilling. Han ville for sin del bare støtte valgkomiteens forslag på Stian Solevåg som ungdomssekretær. Han er en oppegående ungdom, sa Graskopf.

Ingar Eira, avd. 9, sa at mange allerede hadde vært opp og argumentert for sine forslag, men det forundret ham at noen hadde argumentert for at det var en fordel å ha en ungdomsleder fra Oslogryta. Det forundrer meg at vi som kommer fra et forbund som vil gi like muligheter til folk i alle landsdeler, kan komme med et slikt argument. Vi kan ikke hente alle fra Oslogryta, sa Eira.

Marit Nilsen, avd. 9, ville fremme forslag på Helga Perander som ny ungdomssekretær. Hun ville ellers støtte valget av Lise Solvang som forbundssekretær. Jeg synes vi skal gi henne en god tilbakemelding på dette landsmøtet. Når det gjaldt valg av ungdomssekretær, var hun kommet til at det var 6 kandidater. Det var kjempefint at så mange var villige til å ta på seg denne jobben, men argumentet med at man måtte komme fra Oslogryta for å spare forbundet for penger var for drøy. Så er det blitt sagt at vår kandidat er gravid. Det er faktisk tre stykker som har nevnt dette. Jeg vet ikke hva jeg skal si om dette. Vi kan da ikke utelukke kvinner overalt for at de er gravide. Nei, dette er ikke noe argument mot Helga, sa Nilsen.

Thomas Gripp, avd. 1, sa at her hadde man mange kandidater. Selv trodde han at antallet var fem. Han ønsket at flere av de tilstedeværende kandidatene pluss en representant for den femte, kunne redegjøre nærmere for hvem kandidatene var. Man kjente ikke alle. Det var en fordel å vite hvem man stemte på.

Dirigenten svarte straks at man ikke kunne åpne for noen presentasjonsrunde av kandidater.

Aron Jensen, avd. 9, sa at nå hadde 15-20 stykker allerede sagt hvor fornøyd de var med valgkomiteen, men nesten alle hadde deretter kommet med motforslag. Nå må dere skjerpe dere! Det er helt klart at vervene i forbundet må spres over hele landet, det er ikke bare det sentrale østlandsområdet som skal være representert. La oss derfor gå inn for valgkomiteens innstilling. Vi må få ro om valget. Vi trenger et verdig valg, sa Jensen.

Følgende forslag var fremmet under den generelle debatten:
Forslag fra *Odd Lyngås*, landsstyret foreslo *Jan Marvin Athammer*, avd. 8, som ny leder i kontrollkomiteen.

Jan A. Klemetsen, avd. 2, foreslo til landsstyret: *Rashid Nawaz* istedenfor *Rolf Madsen* og *Ole Morten Karlsen* istedenfor *Paal Framnes*.

Trude Aadland, avd. 6 foreslo *Brede Edvardsen* istedenfor *Eva Jenssen* i forbundsstyret.

Hege K. Berger, avd. 6 foreslo skriftlig valg av forbundssekretærer.

Geir Gravdal, avd. 2 foreslo *Karl Ernest Koch* som ungdomssekretær.

Thomas Gripp, avd. 1 foreslo *Pål Sture Nilsen* som kandidat til ungdomssekretær.

Ulf Terje Eliassen, avd. 9 foreslo *Helga Perander*, avd. 9, som ungdomssekretær.

Monica Larsen, avd. 2. foreslo skriftlig valg av ungdomssekretær.

Heidi Brun, avd. 142, foreslo *Kristine Søylen* som ungdomssekretær.

Karl M. Appelkvist, avd. 4, foreslo *Lars Børre Vangen* som vara i forbundsstyret i stedet for valgkomiteens forslag på Helga Perander. Han ønsket også skriftlig avstemning av dette valget.

Bjørn Marius Kiran, avd. 8 foreslo *Pål Sture Nilsen* som ungdomssekretær.

Rita Skogly, avd. 1 foreslo skriftlig valg vedrørende Solvang/Rasmussen.

Dirigenten spurte om Lyngås foreslo Athammer som kandidat mot valgkomiteens forslag på leder av kontrollkomiteen. Det ble bekreftet. Dirigenten ba om fem minutters pause for å sortere forslagene.

Etter pausen viste dirigenten til at *Rita Skogly* hadde foreslått skriftlig avstemning mellom Solvang og Rasmussen. Dette fant han rimelig. Det ble vedtatt.

Han sa videre at *Monica Larsen* hadde foreslått skriftlig valg av ungdomssekretærer. Dette ble vedtatt. Her var fem kandidater.

Hege K. Berger hadde foreslått skriftlig valg på alle forbundssekretærer.

Dirigenten sa at han ikke skjønnte vitsen med skriftlig valg når man bare hadde en kandidat. Det kunne løses praktisk, men ville ta alt for lang tid.

Han spurte landsmøtet om det ville ha skriftlig avstemning. Dette ble avvist. Det skulle gjennomføres åpen avstemning.

Voteringene

Erna C. Dyngre ble gjenvalgt som leder med akklamasjon. Det samme gjaldt valg av nestleder Helge Haukeland og organisasjonsleder Kirsti Mandal. Forbundssekretær Svein Johansen ble også valgt med akklamasjon.

Det ble så gjennomført skriftlig votering mellom motkandidatene Lise Solvang (8) og Richard Rasmussen(1).

Ved opptellingen fikk Lise Solvang 154 stemmer og var valgt. Richard Rasmussen fikk 41 stemmer. 3 stemmer var forkastet, en blank.

Trond Karlsen ble gjenvalgt som forbundssekretær med akklamasjon.

Thorbjørn Jungård ble så valgt til ny forbundssekretær – med akklamasjon.

Valg av ungdomssekretær

Her var følgende kandidater foreslått:

Stian Solevåg (valgkomiteen) Helga Perander Kristine Søilen Karl Ernest Koch Pål Sture Nilsen

Votering

Skriftlig avstemning. Det var 199 stemmeberettigede i salen. En blank stemme avgitt, ellers: Nilsen: 48 Solevåg: 44 Søilen: 24 Koch: 56 Perander: 26 Dirigenten sa at i henhold til forbundets vedtekter foreligger det ikke avgjørelse etter første runde. Det ble ny skriftlig avstemning mellom Nilsen og Koch.

Votering

12 blanke stemmer avgitt. Pål Sture Nilsen: 110 stemmer Karl Ernest Koch: 77 stemmer

Pål Sture Nilsen var med dette valgt til forbundets ungdomssekretær.

Forbundsstyret *Trude Aadland*, avd. 6, trakk forslaget på *Brede Edvardsen*. Valgkomiteens innstilling på forbundsstyre enstemmig vedtatt.

Vararepresentanter forbundsstyret Valgkomiteens leder *Tommy Nymo* viste til at første linje i innstillingen var åpen. Det var i påvente av avgjørelse i voteringen om forbundssekretær. Han foreslo *Lise Solvang* her, og viste til

forbundets vedtekter, som sier at man så langt som mulig skal velge fra samme yrkesgruppe.

Videre var det gjort en feil fra valgkomiteens side. *Terje Tyriberget* var foreslått som vara både til forbundsstyret og landsstyret. Valgkomiteen foreslo i stedet *Asbjørn Fritsen* som vara til landsstyret.

Dirigenten foreslo åpen votering mellom *Helga Perander* og *Lars Børre Vangen*. *Helga Perander* ble valgt.

For øvrig ble valgkomiteens innstilling på vararepresentanter til forbundsstyret enstemmig vedtatt.

LANDSSTYRET

Votering mellom *Rolf Madsen* og *Rashid Navaz*. *Rolf Madsen* ble valgt. Votering mellom *Paal Framnes* og *Ole M. Karlsen*. *Framnes* ble valgt.

For øvrig ble valgkomiteens innstilling til landsstyre enstemmig vedtatt.

VARAREPRESENTANTER LANDSSTYRET

Valgkomiteens forslag enstemmig vedtatt samlet, med den endring som var opplyst av valgkomiteens formann (*Asbjørn Fritsen* i stedet for *Terje Tyriberget*).

KONTROLLKOMITEEN

Nils Solevåg ble stilt opp mot *Jan Athammer*. Solevåg ble valgt. Valgkomiteens innstilling deretter vedtatt enstemmig.

VARAREPRESENTANTER KONTROLLKOMITEEN

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt

LO STATS REPRESENTANTSKAP

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt

LOS REPRESENTANTSKAP

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt

Dirigenten takket for samarbeidet under valgene og minnet om at hele landsmøtet skulle møte for gruppebilde på Youngstorget umiddelbart etter dagens møteslutt. Han minnet om landsmøtefesten på Royal Christiania Hotel. Middagen skulle være i Atrium 2 etasje. Aperitiff ville bli servert kl. 19.00 og man gikk til bords kl. 19.30. Møtet hevet kl. 17.20.

Hedersprisen

Under landsmøtefesten på Royal Christiania senere på kvelden ble fagforeningsveteranen *Agnes Kvilvang* fra Svalbard tildelt hedersprisen «Arbeidsmanden». Det var ikke fritt for at tårene rant både hos henne og mange av landsmøtedelegatene da overrekkelsen fant sted.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* sa i sin begrunnelse at forbundet hadde fått en rekke forslag på personer som fortjente prisen, men konklusjonen var klar. – Vi har trukket fram en kandidat som kan stå for de idealistiske mål som vårt forbund og norsk fagbevegelse står for, på en god og verdig måte. I vedtaket fra forbundsstyret heter det:

ET NAVN SOM LYSER

«Agnes Kvilvang er et navn som lyser i Longyearbyen Arbeiderforenings og Store Norske Spitsbergen Kulkompanis historie. Når hennes navn nevnes, nikkes det anerkjennende, og folk får et lunt smil om munnen. I det sterkt mannsdominerte samfunnet på Svalbard ble hun valgt som den første kvinnelige leder i 1983, og i mange år var hennes navn synonymt med arbeiderforeninga. For henne var ingen sak for liten og ingen sak for stor. Hun var en fagforeningsleder som førte en utrettelig kamp overfor Stortinget og myndighetene for å bevare gruvedriften på Svalbard, en kamp hun gikk seirende ut av. I like stor grad var hun en fagforeningsleder som brydde seg om og tok seg av enkeltmenneskene. Hun var en venn i nøden, og hun ga moderlig trøst når det behøvdes. Hennes innsats som tillitsvalgt var avgjørende for at Svalbardsamfunnet er som det er i dag. For dette er hun høyt elsket og respektert».

ÆRET GRUVEBUSEN

Agnes Kvilvang, som i dag er pensjonist, kvitterte med en strålende tale selv om det var tydelig at prisen kom som en total overraskelse på henne:

– Jeg har alltid vært glad for å tilhøre Arbeidsmandsforbundet. Uten forbundet hadde vi aldri hatt Sveagruva i dag. Om det heter at det var meg som gjorde at gruva ikke ble nedlagt, er det feil, det er forbundet som har æren, sa Kvilvang. Hun mintes med glede gruvebussen, et folk som kaller en spade for en spade, og som er ærlig i alt sitt virke.

– Mitt arbeid føres videre av Anita Johansen og Heidi Brun, sa Agnes Kvilvang, som avsluttet med å mane til fortsatt samhold.

Dette er andre gangen forbundet deler ut hedersprisen, den første som mottok den var tidligere forbundsleder *Arnfinn Nilsen*.

Formiddagsmøtet onsdag 9. mai

Møtet satt kl. 09.00. Dirigent *Hilde Thue* takket for hyggelig fest dagen før, og ønsket velkommen til siste landsmøtedag. Som vanlig skulle møtet begynne med kulturelt innslag, med Trond Henriksen som forsanger.

Henriksen sa det var litt tidlig å gratulere med vel gjennomført landsmøte, siden det var noen timer igjen, men siden det hadde vært landsmøtefest dagen før, kunne det være godt å få rensket strupen litt. Han førte så an i allsang av Frihetens forpost.

Forbundsleder *Erna C. Dynge* takket *Trond Henriksen* for hans mange fine bidrag til kulturen på landsmøtet. I stedet for blomster fikk han en koffert, som han kunne bruke til å frakte både noter og stativer i. Applaus fra salen.

Ragne Steensrud fra Sparebank1 fikk ordet og delte ut premien til vinner av bankens uhyøytidlige spørrekonkurranse på landsmøtet, kr. 3 000. Vinner var Jarle Tømmermo, som i tillegg til sjekken fra banken, høstet stor applaus fra salen.

Sekretær *Jens Petter Hermansen* leste protokollen fra torsdagens møte.

Dirigenten takket Hermansen for opplesningen og spurte om det var noen merknader fra salen. Det var det ikke, men *Kirsti Mandal* hadde funnet en feil angående stemmetallet på *Lise Solvang* som forbundssekretær. Han hadde lest opp 152 stemmer. Det riktige skulle være 154 stemmer. Da passer det også bedre med antall stemmeberettigede i salen. Hun ba om at dette ble rettet.

Med disse merknadene ble protokollen fra tirsdagens møte godkjent.

Politiske uttalelser

Dirigenten ga så ordet til forbundsleder *Erna C. Dynge* som innledet om tre forslag til politiske uttalelser fra redaksjonskomiteen for politiske saker. Komiteen hadde lyttet til landsmøtedebattene og forsøt å fange opp saker som delegatene var særlig opptatt av på dette møtet. Det hadde ikke noen hensikt å komme med for mange uttalelser, og man hadde funnet grunn til å foreslå følgende tre uttalelser på AFP, sosial dumping og samferdselsutfordringer:

AFP SKAL VIDEREFØRES!

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund viser til LO-kongressens vedtak i 2005 om at vi må ha en AFP-ordning (avtalefestet pensjon) som gir en verdig avgang for de som går av med pensjon fra de er 62 år. NAF er opptatt av at en fremtidig avtalefestet pensjon skal være en økonomisk bærekraftig og rettferdig ordning, og ikke en ordning som rammer svært ulikt og urettferdig avhengig av yrker, utdanning og helsetilstand. NAF aksepterer ikke at våre medlemmer kommer svekket ut i forhold til dagens AFP-ordning. Norsk Arbeidsmandsforbund vil fram mot lønnsoppgjøret i 2008 kjempe for en best mulig AFP-ordning. Denne ordningen står sterkt hos våre medlemmer og det er fagbevegelsen som har kjempet fram AFP. Det har skjedd gjennom tariffoppgjørene og i et tett fagligpolitisk samarbeid gjennom mange år. Norsk Arbeidsmandsforbund vil være en sterk forkjemper for å slå ring rundt en trygg AFP-ordning for fremtiden. Forbundet krever derfor at AFP-ordningen videreføres og forbedres ytterligere.

KAMP MOT SOSIAL DUMPING

Mange av medlemmene i Norsk Arbeidsmandsforbund opplever daglig mange tilfeller av sosial dumping. I renholdsbransjen er det mange useriøse aktører som opererer med lønns- og arbeidsvilkår vi ikke burde være bekjent med i Norge i dag. I vei- og anleggsbransjen er det økende konkurranse fra mange useriøse entreprenører, hvor de ansatte jobber under arbeidsforhold som vi trodde vi var ferdige med i Norge for lenge siden. Kampen for gode lønns- og arbeidsforhold i Norge er ikke ferdig. Kampen for å sikre et godt arbeidsmiljø og en lønn å leve av i Norge, er en kamp vi må ta kontinuerlig. Både fir de av os som bor i Norge og de som kommer hit for å gjøre en jobb, og så reise hjem igjen.

Landsmøtet i NAF krever at:

- Det etableres regionale verneombud i renholdsbransjen
- Det nedsettes et samarbeidsutvalg bestående av myndigheter og partene innenfor renholdsbransjen, som skal utarbeide egen handlingsplan mot useriøsitet og sosial dumping
- Arbeidstilsynet styrkes med flere stillinger, og at tilsynet får styrket sine kontrollfunksjoner og sanksjonsmuligheter
- Tillitsvalgte i alle bedrifter med tariffavtale får innsynsrett i lønns- og arbeidsvilkår, også for underentreprise
- Tillitsvalgte pålegges ikke taushetsplikt i forhold til å følge opp sosial dumping
- Oppdragsgiver er solidarisk ansvarlig for ubetalt lønn, overtids-

betaling og feriepenger for ansatte hos oppdragstakere i hele kontraktskjeden

- Tjenestedirektivet ikke er til hinder for effektive tiltak mot sosial dumping
- ILO-konvensjon nr. 94 innføres i statlige etater, fylkeskommuner og kommuner, og det må sørges for gode oppfølgingsrutiner.

SAMFERDSELSUTFORDRINGER

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund er fornøyd med at Regjeringen oppfylte veibevilgningene for nasjonal transportplan (NTP) i statsbudsjettet for 2007. Likevel må det gis større bevilgninger til samferdsel. Det vil ta 50 år å nå målene for NTP med dagens bevilgninger. Vi krever at regjeringen har mer fokus på sikkerhet i samferdselspolitikken. De kommende vei-investeringene må gå både til opprusting og vedlikehold av allerede eksisterende veinett, tiltak mot rassikring og øvrig sikring av veinettet. Samtidig måp stamveinettet bygges ut videre. En forutsetning for å få ned trafikkulyk-kene er å ga god standard på de norske veiene. NAF har derfor klare forventninger om at regjeringen må følge opp med økte rammebevilgninger i de kommende statsbudsjettene.

- Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund krever:
- Videre satsing på vei- og jernbaneutbygging i tråd med vedtatt nasjonal transportplan
- Økt satsing på utbygging av havner og merking av farleder
- Bedre veikvalitet og økt satsing på veinettet
- Økt satsing på jernbane og kollektivtrafikk som vil gi miljøgevinst gjennom mindre utslipp og bedre sikkerhet
- Økte tiltak mot rassikring
- Forebyggende tiltak mot ulykker på norske veier. Statens vegvesen må utarbeide bedre anbudsgrunnlag/kontrakter for å ivareta trafikksikkerheten, fremkommeligheten og veikapitalen

Jan Langolf, avd. 8, sa at i uttalelsen om samferdselsutfordringer at der stod det «Økte tiltak mot rassikring». Han for sin del var for rassikring, så «mot» burde vel endres til «til».

Ingen flere ønsket ordet. De politiske uttalelsene ble enstemmig vedtatt med Langolfs forslag til endring på to steder: «til rassikring».

Dagsorden pkt. 10 - Bevilgninger

Kirsti Mandal, forbundsstyret, fikk ordet og sa at tradisjonen tro skal vi bruke enda litt mer penger. – Det har allerede gått en del, men vi må holde fast på solidariteten. Det er mange som trenger vår støtte.

Bevilgningskomiteen har som vanlig foreslått noen årlige bevilgninger, og noen engangs. Hun viste til besøket fra Finn Erik Thoresen fra Norsk Folkehjelp som fortalte mye om det arbeidet de driver. NAF har alltid bevilget til Folkehjelpa, og det foreslår vi å gjøre i år også. Videre er det viktig å støtte det politiske ungdomsarbeidet på venstresida. Også der følges tradisjonen opp. Hun refererte så følgende forslag fra komiteen:

ÅRLIGE BEVILGNINGER:

Norsk Folkehjelp	130 000 kroner
IFS (Internasjonal faglig Solidaritet)	50 000 kroner
AUF	50 000 kroner
SVs ungdomsorganisasjon	30 000 kroner
Framfylkingen	30 000 kroner
Nei til atomvåpen	10 000 kroner

ENGANGSBEVILGNINGER:

Folkehjelpas aksjon i samarbeid med NISO – Rødt kort til rasisme	50 000 kroner
Amnesty International	10 000 kroner

Ingen ønsket ordet til bevilgningskomiteens forslag, som ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten sa at igjen hadde delegatene vært litt flinke, så nå ble det 50 minutters pause til kl. 10.30, slik at de som ikke hadde gjort det, kunne få sjekket ut av rommene sine.

Møtet hevet kl. 09.40.

Dagsorden pkt. 6 Forbundets handlingsprogram

Møtet ble satt igjen kl. 10.35, med Hilde Thue som dirigent. Hun opplyste at det ville bli servert lunsj kl. 12.30. Hun ønsket å få en oversikt over dem som ikke skulle ha lunsj, og det ble foretatt en opptelling av de som ikke skulle ha lunsj. Hun opplyste videre at 1. flybuss gikk kl. 14.15, den andre kl. 16.15.

Hun sa også at dagsreferatet fra siste landsmøtedag onsdag, ville bli sendt delegatene i posten – med frist for rettelser og kommentarer 16. mai.

Dirigenten gikk så tilbake til dagsordens pkt 6 – Handlingsprogrammet og ga ordet til lederen av redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet, Helge Haukeland., som innledningsvis sa at han nettopp hadde hørt fra dirigentbordet at lunsj var vedtatt mot 40 stemmer! Han sa at man i komiteen bare hadde hatt med snille folk å gjøre. Komiteen har ikke hatt så mange forslag, men vi har i tillegg til fremsatte forslag også rettet opp feil og mangler ved forslagene. Han skulle gå nøye gjennom forslagene, og det var greit om delegatene kunne ha heftet «Forslag til handlingsprogrammet» for hånden. Han fortsatte: Nye forslag og redaksjonelle endringer er innskrevet med kursiv tekst og er i tillegg understreket.

FORSLAG NR: 156

Fra Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 8 Midt-Norge:
Forbundet vil i perioden 2003 - 2007 (2007 – 2011)
Nytt avsnitt i pkt. 1 etter setning som begynner med.:

Videre samarbeid med andre fagforbunds osv.: Forbundet vil også arbeide for at medlemmer med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn blir mer inkludert i forbundets aktiviteter.

Dette er en redaksjonell endring med bakgrunn i at det i forbindelse med innskriving av forslaget i heftet har skjedd en uteglemmelse av to ord i avd. 8s forslag.

FORSLAG NR: 157

Fra Handlingsprogramkomitèn (programforslag 2007-2011)
Informasjon og samfunnskontakt
Dagens teknologi utvikler seg i et hurtig tempo.
Denne utviklingen må til enhver tid være tilpasset medlemmenes behov og ønsker.

Arbeidsmanden utgis ti ganger i året og sendes gratis til medlemmene innen Skandinavia.

Riktig informasjon og god kommunikasjon er nødvendig for at forbundets organer kan ta riktige beslutninger til riktig tid. Forbundets informasjons-

virksomhet skal derfor legge til rette for at medlemmer og andre samfunnsaktører blir kjent med forbundets og medlemmenes interesser.

Forbundets og avdelingenes hjemmesider videreutvikles – Denne setning strykes og det er innført et nytt punkt 4 nedenfor.

Forbundet vil:

2. legge til rette for en sterk og aktiv profilering av forbundet
3. bruke informasjonsarbeidet som ledelsesverktøy på linje med andre styringsmidler og aktivt til å orientere om forbundets arbeid og interesser, til offentlige myndigheter, LO, politiske partier, bedrifter og andre organisasjoner og grupperinger som forbundet ønsker å påvirke.
4. at egen og avdelingenes websider videreutvikles. Videre bør avdelingene sørge for løpende oppdatering av sine websider.
5. ha et løpende innformasjonsarbeid overfor skoleverket, særlig overfor lærlinger og andre ungdomsgrupper

FORSLAG NR: 164

Fra Handlingsprogramkomitèen.

Skolering og utdanning

Opplysnings- og kursvirksomheten preges av et samfunn i stadige omstillinger, og endringene skjer hurtig. Nye utfordringer krever utstrakt skolering av medlemmer og tillitsvalgte for fortsatt å kunne ha samfunnsinnflytelse.

NAF har vært med i avtalen om opplysnings- og utviklingsfondet, bl.a. mellom LO og NHO siden starten i 1970.

Ved forbundets 100-års jubileum i 1995 ble det opprettet et utdanningsfond hvor den årlige avkastningen gis til etter- og videreutdanning for NAFs medlemmer, ved yrkesmessig etter- og videreutdanning.

Forbundet vil:

5. utvikle kunnskapsnivået hos medlemmer og tillitsvalgte, rekruttere nye tillitsvalgte, verve og engasjere nye medlemmer.
6. styrke tillitsvalgtes kompetanse i data gjennom opplæring.
7. arbeide for å oppnå mulighet til å utbetale full lønnsdekning for lengre kurs- og skoleringsmoduler i NAFs, LOs og AOFs regi.
8. integrere og skolere medlemmer og tillitsvalgte med fremmedspråklig bakgrunn.

FORSLAG NR: 176

Fra Handlingsprogramkomitèen

Ungdomsarbeid

En av forbundenes største utfordringer er å nå nye ungdomsgrupper. Utviklingen gir stadig sterkere preg av et utdanningsamfunn, og tradisjonelt håndverks- og industriarbeid er avløst av mer servicereddede yrker.

Forbundet vil arbeide for rekruttering av ungdom. Innsatsen og aktiviteten på lokalt nivå vil bli avgjørende, særlig nærkontakten med ungdom der den finnes – i skole-, fritids-, lærlingemiljøene og på den enkelte arbeidsplass. NAF har nesten 6.000 medlemmer under 30 år. Denne aldersgruppen må aktiviseres for å sikre nye medlemmer og kontinuitet gjennom opplæring av tillitsvalgte.

Forbundet vil:

14. styrke aktiviteten i Det sentrale ungdomsutvalget. Påse at alle avdelinger velger ungdomsutvalg og få valgt inn flere unge i styrer og utvalg
15. at forbundet og avdelingene skal ha ungdomsrettede aktiviteter i sine aktivitets- og handlingsplaner, samordnet med LOs ungdomsutvalgs planer på riks- og fylkesnivå, og prioritere unge søkere ved kursopptak
16. få opprettet flere lærlingeplasser, få nye fag inn under Lov om fagopplæring, og bevisstgjøre bedrifter sterkere om nytten av å ha faglært arbeidskraft.
17. arbeide for at lærlinger får samme retten til studiebevis på lik linje med elever og studenter.
18. at avdelingenes ungdomskontakter brukes til informasjon om forbundet og fagbevegelsen i skolene.
19. bidra til økt kunnskap om arbeidslivets lover og regler i fagplanene til videregående skole

FORSLAG NR: 205

Fra Handlingsprogramkomitèen (programforslag 2007-2011) Næringspolitikk

Et sterkt og moderne næringsliv er en forutsetning for sysselsetting og verdiskaping. Næringsstrukturen kjennetegnes bl.a. av for lite videreføring av norske ressurser her i landet. Sårbarheten overfor svingninger i markedene er stor. En større grad av industriell bearbeiding må derfor være et prioritert mål.

Forutsigbarhet og stabile rammevilkår står sentralt for næringslivets vilje til å satse i Norge. Langsiktige og konkurransedyktige rammevilkår er god

distriktspolitikk. Det er samtidig viktig å sikre et balansert og variert eierskap i næringslivet hvor langsiktighet må være et nøkkelord. Her må Staten bidra – også gjennom offentlig eierskap.

Satsing på grunnforskning og forskning med langsiktig perspektiv er en forutsetning for å skape nye arbeidsplasser – både i industrien, servicesektoren og øvrig næringsvirksomhet.

Fagbevegelsens overordnede mål er et samfunn med arbeid for alle. Ikke minst er det viktig å gi tilbud til dem som er blitt ledige og som trenger å oppdatere sin kompetanse. Fagbevegelsen har tatt dette ansvaret og etablert et utdanningsfond på nærmere 350 mill. kroner i privat sektor.

For landets økonomi og full sysselsetting er utdanning og kompetanseheving sentrale virkemidler. Utdanning er en langsiktig investering for samfunnet. Utstøtingen av eldre arbeidstakere, målt opp mot de samlede pensjonsforpliktelser samfunnet vil måtte bære, kan bare løses ved at den kompetansen og erfaringen eldre arbeidstakere sitter med, brukes aktivt gjennom å legge til rette for at de som vil skal få anledning til å være i arbeid langt utover det som er vanlig i dag. Det må legges til rette for at alle som ønsker det, skal ha fulldagsstilling.

Full sysselsetting er bl.a. avhengig av hvordan offentlige ressurser brukes. For NAF er det avgjørende at ressursene utnyttes effektivt for å gi de samme tilbud til folk uavhengig av bosted. En mer rettferdig skattepolitikk for pendlere er et viktig element i denne sammenhengen.

Norge må ha en sterkt utbygd offentlig sektor med etater som kan brukes som korrektiv overfor frie markedskrefter.

Forbundet vil:

45. prioritere utbygging av veg, farleder havner, vann- og gasskraft, modernisering av linjenett og opprusting av eksisterende kraftanlegg, samt videreføring av naturgass til flere deler av landet
46. at arbeidstakernes stillingsvern styrkes gjennom lovverket, for bl.a. å stå bedre rustet til å forsvare rettigheter ved konjunktursvingninger og bedriftsendringer
47. arbeide for fleksibel pensjonsalder med fulle rettigheter fra 60 år, med mulighet for lavere grense for særlig belastende yrker
48. utvikle faglig-politisk kontakt med aktuelle politiske miljøer
49. bekjempe alle former for «svart økonomi» og sikre gjennom lovverket at offentlig og privat virksomhet bruker firmaer med ordnede lønns- og avtalevilkår. Arbeidet med å få arbeidstakere med fremmedkulturell bakgrunn sterkere inkludert i arbeids- og organisasjonslivet, skal ha høy

prioritet.

50. velge likestillingsansvarlig både i forbundet og i avdelingene og få etablert likestillingsavtaler på flest mulig områder. Foreslås flyttet til vedtektene

51. arbeide for å øke kvinneandelen i forbundets styrende organer. Foreslås flyttet til vedtektene

Redaksjonskomiteen foreslår for landsmøtet at landsstyrets innstilling vedtas slik at punktene 50 og 51 blir tatt inn som et nytt punkt i forbundets vedtekter § 2 med følgende tekst: Å arbeide for likestilling mellom kjønnene og tilstrebe at andelen kvinner i forbundets styrende organer sentralt og lokalt gjenspeiler andelen i medlemsmassen.

Det ble et par minutters pause for avklaring. Folk ble bedt om ikke å forlate salen. Dirigenten benyttet anledningen til å si at en telefon som var lagt til ladning i skranken, kunne hentes i sekretariatet, grupperom 2.

Ingen ønsket ordet.

Dirigenten tok så hvert enkelt forslag fra redaksjonskomiteen for handlingsprogrammet opp til votering.

Votering

Forslag nr. 156: Enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 157: Enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 164: Enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 176: Enstemmig vedtatt.

Forslag nr. 205: Enstemmig vedtatt.

Dirigenten sa at dette gikk vel fort. Når det gjaldt forslag 205, var det snakk om å flytte punktene 50 og 51 over til vedtektene. Dette ble godtatt av landsmøtet.

Kirsti Mandal, forbundsstyret, ville si litt om «Verv- og vinn-brosjyren» som var utdelt. Hun håpet den ville inspirere til mye verving, men hun gjorde oppmerksom på at det på bildet av skjerm og tastatur manglet en del. Når det gjelder produktene som er inne i opplegget til enhver tid, vil det bli lagt ut oppdatert informasjon på nettsidene. Dette har fungert veldig bra – så bruk det aktivt!

Stian Solevåg antok at han satt som leder av det sentrale ungdomsutvalget til første landsstyremøte, men han ville likevel få takke alle i salen for det samarbeidet som har vært. *Lise Solvang*, som har vært spesielt sentral, fikk en liten gave, det samme gjorde *Erna* – som var så snill med oss i Geiranger. Ungdomsarbeidet de siste fire årene har vært veldig bra, mange ungdommer har vært på talerstolen og det spirer og gror. Han ba alle støtte opp om det flotte valget på ungdomssekretær som landsmøtet gjorde i går, slik at *Pål Sture Nilsen* får utført sitt arbeid på best mulig måte.

Jan Klemetsen takket alle for et veldig bra landsmøte og en god debatt. Han minte om den politiske streiken mot pensjonsforliket som skulle foregå utenfor kl. 12.30, og oppfordret alle til å delta der.

Sigmund Steinnes fikk ordet og takket landsmøtet for samarbeidet på vegne av dirigentene. De hadde vært klar over på forhånd at det ville bli en utfordring, men de hadde gjort sitt beste. Det viktigste har vært at landsmøtets vilje skulle komme til uttrykk, og det mente han var oppnådd.

Dagsordens pkt. 11 Avslutning

En takk til mange
Forbundsleder *Erna C. Dynge* sa at det har vært noen slitsomme og intense dager, men slik skal det være, det skal kjennes på kropp og sjel. Enda et godt landsmøte er i havn, og hun ville først og fremst få takke for tilliten på veggen av seg selv og de øvrige i den nye ledelsen for forbundet – og hun lovt at de skulle gjøre sitt beste i perioden. Det har vært mange gode debatter og innlegg og gode og riktige vedtak. Noe av det meste gledelige har vært det store engasjementet fra ungdommens side. Dette lover godt for framtida. I kampen mot sosial dumping har landsmøtet foreslått konkrete tiltak. Det blir stilt nødvendige krav overfor de politiske myndighetene, og vi fortsetter kampen for å bevare AFP. I tida som kommer lovt hun å samle alle gode krefter for å få gjennomført forbundets saker. NAFs 36. landsmøte har vært et godt landsmøte, og hun takket de som nå gikk ut av forbundsstyret og landsstyret for en god jobb. Hun ba dem som skulle forlate forbundsstyret, landsstyret og kontrollkomiteen om å komme frem på podiet og motta blomsterhilsen og takk. Ut fra forbundsstyret gikk *Truls Strand Nilsen* og *Jan Marvin Athammer*. Ut av landsstyret gikk *Berit Hovden*, *Steven Mutch*, *Geir-Wiggo Hanssen*, *Haldor Skutlaberg*, *Asbjørn Frit-*

sen og *Martin Skårstad*. Ut av kontrollkomiteen gikk *Gudny Fagerhol* (som ikke var til stede). De tilstedeværende tillitsvalgte fikk overrakt overdådige blomsterbuketter. Forbundslederen sa at hun hadde som målsetting å møte alle de utfordringene som måtte komme i de kommende fire årene. Det skal vi gjøre med et velsmurt organisasjonsapparat. På vegne av det nye forbunds- og landsstyre takket hun for fem slitsomme dager. Jeg vil takket et godt organisert personalapparat som har jobbet aktivt i kulissene slik at nesten alt har gått som smurt under landsmøtet. Hun ville også takke referentene og ikke minst det fabelaktive DS-koret. – Jeg visste ikke at det var så mye talent i rekkene, sa *Dynge*.

Hun takket til slutt landsmøtets valgte sekretærer og dirigenter for en fabelaktig jobb. De fortjener en blomst også. Til stående applaus fant overrekkelseren sted.

Forbundslederen erklærte helt til slutt forbundets 36. ordinære landsmøte for avsluttet og ønsket alle vel hjem.

Med forsanger *Svein Engelstad* avsluttet landsmøtet med allsang av «Internasjonalen», slik tradisjonen er.

NAFs 36. ordinære landsmøte ble hevet kl. 11.07.

Landsmøtets deltakere

Forbundsstyret

Erna C. Dynge
Helge Haukeland
Kirsti Mandal
Svein Johansen
Karl Severin Olsen
Tommy Nymo
Kjell Borglund
Truls Olav Strand Nilsen
Terje Mikkelsen
Eva Jenssen
Jan Marvin Athammer
Karin Kristiansen, ansattes representant

Landsstyret

Steven John Mutch
Anita Paula Johansen
Paal Framnes
Geir Wiggo Hanssen
Asbjørn Fritsen
Martin Skårstad
Berit Hovden
Halldor Arne Skutlaberg
Sissel Tønnessen
Odd Erling Lyngås
Thorbjørn Mortensen
Rolf Martin Madsen

Kontrollkomitéen

Gudny Fagerhol
Liv Randi Matre
May Hilde Pedersen

Øvrige i forbundet

Lise Solvang
Trond Karlsen
Trond Erik Thorvaldsen
Oddbjørn Nilsen
Britt Andreassen
Ghulam Abbas
Johan Valderhaug
Johnny Myrvold
Alex Jessen

Forbundssekretær
Forbundssekretær
Informasjonssekretær
Faglig sekretær
Redaktør Arbeidsmanden
Økonomisjef
IT-ansvarlig
Organisasjonssekretær
Seniorsekretær

Distriktssekretærer

Wenche Iversen
Eirik Næss
Geir Gamborg-Nielsen
Vidar Røren
Monrad Sletteng
Roy Olav Olsen
Kjell Sagstad
Jarle Dalberg
Ole Jarl Madland
Kjell Iversen
Thorbjørn Jungård

Regionale verneombud, tillitsvalgte

Knut Jarle Rødseth
Mats Idland

Delegater fra avdelingene

Faggrupper/Koder

Kode	Beskrivelse
A	Asfalt
B	Bergindustrien
C	Vakt
D	Forbundsansatte
E	Maskin
F	Vaktmester
G	Parkering
H	Kystverket
I	Fritidsanlegg
K	Statnett

Faggrupper/Koder

Kode	Beskrivelse
L	Bom/Bru/Tunnel
M	Flyvedlikehold
N	Forbygning (NVE)
O	Kraftlinje
P	Private anlegg
R	Renhold
S	Svalbard div faggruppe 1
T	Svalbard div faggruppe 2
V	Vei
W	Skadedyr/skadesanering
Æ	Skianlegg

Delegat nr:

Navn:

Faggrupper:

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 1 Øst

1	Skogly Rita.....	R
2	Gullen Alf.....	E
3	Pettersen Beathe Forfall lørdag.....	R
4	Gudbrandsen Torill.....	R
5	Fløtterud Tor Ø.....	P
6	Rogn Britt.....	R
7	Ingebretsen Åse H.....	R
8	Kolden Kjell Arne.....	P
9	Eriksen Jan.....	P
10	Kirkevollen Ole Vidar.....	P
11	Edvardsen Brede.....	R
12	Michelsen Thorbjørg.....	G
13	Bratseth Bjørn Otto.....	R
14	Agnalt Ivar Yngve.....	E
15	Åsheim Leila Bugodt.....	V
16	Talmo Ragnhild.....	R
17	Gulli Roy.....	L
18	Solaas Harald Bell.....	B
19	Tømmermo Jarle.....	P

20	Johannessen Einar Helge.....	C
21	Gripp Thomas.....	C
22	Rokstad Cecilie Mejdell.....	P
23	Røsnæs Magne.....	C
24	Hermansen Tommy Støen.....	E

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 2 Oslo/Akershus

25	Ruste Arve Morgan.....	P
26	Klemetsen Jan Arthur.....	C
27	Foss Petter Egil.....	E
28	Khan Maria.....	R
29	Hermansen Jens-Petter.....	P
30	Sannæss Thor.....	C
31	Thue John.....	B
32	Hundhammer Bjørn.....	P
33	Johansen Astrid.....	R
34	Karlsen Kåre Magnar.....	B
35	Karlsen Ole Morten.....	C
36	Nerby Thorunn.....	R
37	Olsen Torben.....	E
38	Dale Rune.....	P
39	Dyngje Arvid.....	P
40	Johnsen Kåre.....	P
41	Pinto Dos Santos Etelvina.....	R
42	Forfall.....	
43	Nilsen Pål Sture.....	C
44	Morell Rita.....	R
45	Iampolskaja Galina.....	R
46	Holmstrøm Marie.....	R
47	Smevold Bjørn Håkon.....	C
48	Gravdal Geir.....	P
49	Lindås May Sofie.....	C
50	Juve Åsne.....	C
51	Nordby Bjørg.....	R
52	Sandvold Trude.....	R
53	Lotten Dag Vegard.....	C
54	Aasen Harald.....	C
55	Nawaz Rashid.....	R
56	Engelstad Svein.....	C

57	Eriksen Gunnar.....	C
58	Larsen Monica Gram.....	C
59	Koch Karl Ernest.....	C

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 3 Møre og Romsdal

60	Løvold Solhild M.....	B
61	Husøy Oddbjørn.....	P
62	Graskopf Nils.....	E
63	Olsen Irene Skuggen.....	R
64	Solevåg Nils Jarle.....	A
65	Naustdal Kåre.....	B
66	Gravrok Frits Henry.....	O
67	Myrvoll Johan Per.....	H
68	Thue Arvid.....	B
69	Brannan Liv.....	C
70	Roksvåg Ann Kristin Erlandsen Forfall lørdag.....	R
71	Forfall	
72	Johnsen Halldis Karin.....	R
73	Solevåg Stian.....	P

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 4 Nordland

74	Pedersen Geir.....	H
75	Sivertsen Roger.....	E
76	Appelkvist Karl M.....	B
77	Mediå Øystein.....	P
78	Aasbakk Hans Martin.....	A
79	Pettersen Jan H.....	C
80	Storvik Sissel.....	R
81	Kjeldsen Karl Arne.....	E
82	Vangen Lars Børre.....	P
83	Olsen Berit Skjelbakken.....	R
84	Høgås Ingeborg.....	R
85	Noble-Strand Linda.....	C
86	Jamtli Mattis.....	E
87	Heimlund Malin.....	C

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 5 Innlandet

88	Graven Vidar.....	E
89	Prestmo Kjell Harry.....	E

90	Tyriberget Terje.....	P
91	Gjelten Arne.....	P
92	Aalerud Frode.....	P
93	Bekkedal Knut.....	C
94	Nybakk Tone.....	R
95	Larsen Rolf.....	R
96	Boger Fred Åsmund.....	E
97	Moren Marit.....	R
98	Brustad Morten.....	A
99	Nylund Ante.....	E

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 6 Vest

100	Gotteberg Johnny.....	B
101	Svanevik Sølvi.....	R
102	Furdal Erik Johan.....	P
103	Nordvik Svein Arne.....	P
104	Smørdal Jan.....	P
105	Nilsen Aimee.....	R
106	Merkesdal Geir.....	C
107	Haveland Hallgeir Ole.....	P
108	Fromreide Jostein.....	B
109	Larsen Kjell- Ove.....	R
110	Torsvik Toril.....	R
111	Rasmussen Richard A.....	R
112	Aadland Trude.....	R
113	Thue Hilde Kathrine.....	C
114	Jensen Per Kasper.....	E
115	Børslid Gunhild Marie.....	P
116	Hamed Said Hassen.....	R
117	Fauskanger Oddvar.....	W
118	Johansen June Katrine.....	C
119	Stadheim Sigmund.....	P
120	Berger Hege Kristin.....	R
121	Hansen Rune.....	C
122	Hartveit Anne Grethe.....	C

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 7 Sør-Vest

123	Ramsdal Inge.....	P
124	Svensen Kjell Magne.....	P

125	Seland Glenn.....	E
126	Iddeland Tormod H.....	H
127	Johannessen Anne- Karin.....	R
128	Natvig Ivar.....	B
129	Stoveland Finn.....	P
130	Andersson Geir Martin.....	C
131	Heinecke Christian.....	C
132	Christophersen Eirik.....	C
133	Øye Jan Morten.....	B
134	Sæther Olav Terje.....	E
135	Salte Evy Karin.....	R
136	Tofteland Line.....	C
137	Grashei Laila.....	R
138	Demic Fatima Høvring.....	R
139	Enoksen Martin Berg.....	C
140	Birkelund Martha.....	R
141	Olsen Hege Janet.....	C
142	Salvesen Odd Eivind.....	R

Norsk Arbeidsmandsforbundet avd. 8 Midt-Norge

143	Ottesen Wenche.....	R
144	Lysfjord Arnold.....	P
145	Walstad Gunnar.....	A
146	Johnsen Knut.....	C
147	Dahl Ole Johan.....	P
148	Sørdal Anna.....	R
149	Broholm Edmund.....	P
150	Langolf Jan Morten.....	N
151	Kjenstadbakk Lars.....	E
152	Valslag Robert.....	W
153	Tiller Bjørn.....	E
154	Østvik May Helen.....	R
155	Størvold Torbjørn.....	E
156	Gylland Hilde.....	R
157	Bye Petter.....	B
158	Martinussen Marte.....	V
159	Kiran Bjørn Marius.....	C
160	Brurok Elin Andrea Antonsen.....	C
161	Hjortdahl Liljan Marie.....	Q

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 9 Nord

162	Kristoffersen Børge.....	E
163	Myre Bjørnar.....	E
164	Steinnes Sigmund.....	P
165	Jensen Aron.....	B
166	Blixgård Geir.....	P
167	Johansen Lisbeth Jorunn.....	R
168	Eira Ingar Elling M.....	P
169	Olsen Ann Kristin.....	R
170	Nilsen Bjørn.....	E
171	Perander Helga.....	R
172	Engstad Morten.....	C
173	Nilsen Marit.....	C
174	Sjøveian Vanja.....	C
175	Eliassen Ulf Terje Nyheim.....	C

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 142

176	Brun Heidi Jorunn.....	T
177	Bakkeland Inge Jørgen Urskog.....	B
178	Gyøry Michel Imre.....	E
179	Martinsen Bjørn Halfdan.....	B

Norsk Arbeidsmandsforbund avd. 214

180	Liestøl Svein Jarl.....	B
-----	-------------------------	---

Talerliste

Appelkvist, Karl M.	s. 106, 126, 150, 153
Athammer, Jan	s. 129
Berger, Hege Kristin	s. 149, 150, 153
Bjørndalen, Kjell	s. 11
Bonde, Aslak	s. 82, 83
Borglund, Kjell.	s. 32, 42, 53, 73, 90, 113, 126
Brun, Heidi.	s. 89, 100, 106, 130, 150, 153
Brurok, Elin Andrea.	s. 105, 120, 142
Dale, Rune	s. 59, 91
Dybart, John	s. 13

Dynge, Erna C. s. 6, 10, 13, 16, 28, 30, 33, 46, 75, 82, 84, 86, 90, 94,
100, 132, 156, 157, 166

Dynge, Arvid s. 89

Edwardsen, Brede. s. 111, 118

Eira, Ingar s. 71, 95, 128, 141, 152

Eliassen, Ulf-Terje s. 100, 150

Engelstad, Svein s. 50, 55, 58, 61, 95, 101

Eriksen, Gunnar. s. 45

Eriksen, Jan s. 88

Fagerhol, Gudny s. 37, 49, 51, 57, 87

Flåthen, Roar s. 64, 74

Furulund, Petter s. 82, 84, 85, 86

Gotteberg, Johnny s. 52, 53, 126

Graskopf, Nils s. 151

Gravdal, Geir s. 52, 54, 150, 153

Graven, Vidar. s. 131

Gripp, Thomas. s. 45, 50, 56, 115, 117, 151, 152

Gullen, Alf s. 32, 44, 45, 49, 52, 59, 60, 93, 125, 133, 149

Hanssen, Bjarne Håkon. . . . s. 78, 82, 83

Hartveit, Anne Grete. s. 44, 58

Haukeland, Helge s. 50, 52, 60, 89, 103, 107, 110, 111, 113, 114, 117,
142, 161

Heinecke, Christian s. 50, 111

Hermansen, Jens Petter . . . s. 48, 87, 132, 133, 157

Hundhammer, Bjørn s. 85, 112, 130

Iversen, Wenche s. 131

Jenssen, Eva. s. 53, 55

Jensen, Aron s. 55, 94, 106, 131, 152

Johannessen, Anne-Karin . . s. 73, 137

Johansen, Anita. s. 38, 39, 43, 44, 46, 54, 87, 98, 115, 133, 141

Johansen, Lisbeth s. 138, 150

Johnsen, Kåre s. 59, 113, 129

Jungård, Thorbjørn. s. 126

Kiran, Bjørn Marius. s. 138, 153

Klemetsen, Jan Arthur . . . s. 45, 49, 50, 53, 54, 56, 59, 61, 72, 88, 89, 118, 127,
151, 152, 166

Koch, Karl Ernst. s. 45, 99, 118, 127

Kolden, Kjell Arne. s. 113

Kristiansen, Jan Egil s. 80, 84, 85

Kristoffersen, Børge s. 130

Langolf, Jan Morten s. 55, 118, 159

Larsen, Monica Gram s. 44, 112, 139

Liestøl, Svein s. 95, 130, 151

Lotten, Dag Vegard. s. 111, 117

Lyngås, Odd Erling s. 56, 88, 89, 127, 137, 151

Madland, Ole Jarl s. 141

Mandal, Kirsti s. 28, 40, 57, 58, 87, 88, 92, 96, 97, 99, 101, 102, 117,
118, 119, 133, 142, 157, 165

Michelsen, Thorbjørn s. 71, 85, 106, 112, 114

Mikkelsen, Terje s. 53, 60, 94

Mortensen, Thorbjørn. . . . s. 42, 50, 61, 129

Nilsen, Oddbjørn. s. 48

Nilsen, Marit s. 52, 55, 86, 95, 118, 129

Nilsen, Truls Strand s. 72, 129

Nilsen, Pål Sture. s. 128

Nilsen, Bjørn s. 130

Noble-Strand, Linda s. 43, 110, 137

Nordvik, Svein Arne s. 53, 150

Nymo, Tommy s. 39, 143, 144, 154

Olsen, Torben s. 59

Perander, Helga. s. 99, 113, 115, 119, 127

Prestmo, Kjell. s. 33, 64, 76, 105, 108

Rasmussen, Richard A. . . . s. 111, 116, 131

Rødseth, Knut Jarle. s. 91

Sagstad, Kjell s. 72, 125, 139

Sannæs, Thor. s. 71, 96

Skogly, Rita s. 151, 153

Skutlaberg, Haldor s. 138

Skåstad, Martin s. 94, 133

Sletteng, Monrad s. 141

Smørdal, Jan s. 95, 139

Solevåg, Nils. s. 42, 52

Solevåg, Stian s. 43, 45, 48, 88, 92, 131

Solvang, Lise s. 55, 76, 116, 117, 119

Solaas, Harald Bell. s. 38, 45, 51, 54, 58, 59, 60, 73, 84, 106, 112

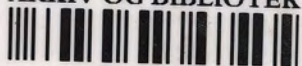
Steines, Sigmund. s. 32, 48, 51, 56, 57, 60, 87, 89, 93, 115, 121, 143, 166

Steensrud, Ragne s. 143, 157

Stoltenberg, Jens s. 121, 131

Thoresen, Finn Erik s. 108
Thue, Hilde s. 46, 87, 93, 141, 157
Thue, John s. 56, 88
Thue, Arvid s. 102
Tiller, Bjørn. s. 46, 54, 91, 129, 142
Torsvik, Toril. s. 137
Tyriberget, Terje s. 72, 89, 102, 139
Tømmermo, Jarle. s. 57
Valslag, Robert s. 73, 130, 137, 151
Vangen, Lars Børre s. 38, 43, 49, 55, 59, 92, 116, 120, 128
Aadland, Trude s. 150, 153
Aasen, Harald s. 57

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

76281208